

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

STHI@sm.dk + p-boern@sm.dk

DATO: 3. oktober 2018
SAGSNR.: 2018 - 2232
ID NR.: 548567

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

Ved e-mail af 5. september 2018 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte forslag.

Lovforslagets § 2, nr. 7, indebærer en udvidet mulighed for, at personalet på visse institutioner kan anvende fysisk magt over for børn og unge. Det vil således fremover være lovligt at anvende fysisk magt over for børn og unge, der begår en grovere overtrædelse af institutionens husorden, hvis magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør.

Det fremgår af lovforslaget, at det er lederen af institutionen, der fastsætter husordenen. Børne- og socialministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om indholdet af husordenen. Ifølge bemærkningerne skal denne bemyndigelse udnyttes til at fastsætte nærmere regler om bl.a. retningsgivende tidspunkter for vækning og sengetid i hverdagene og i weekenden, mødepligt til undervisning og andre aktiviteter, god adfærd på fællesarealerne, ro på værelserne i aften- og nattetimerne, forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol og euforiserende stoffer, rygeforbud, besiddelse og brug af mobiltelefoner.

Herudover kan lederen for den enkelte institution fastsætte husregler, som vedrører lokale og individuelle hensyn.

Det er Advokatrådets opfattelse, at udvidelsen af reglerne om fysisk magtanvendelse er retssikkerhedsmæssig betænkelig. Således betyder ændringen, at overtrædelsen af en række – meget forskelligartede – husordensregler kan hjemle brugen af fysisk magt over for børn og unge afhængigt af, hvordan den enkelte institution fortolker regelsættet, herunder hvornår institutionen anser en tilsidesættelse for at være grov. Således vil fysisk magtanvendelse være lovlig, uanset hvilken tilsidesættelse af husordenen der er tale om - f.eks. en overtrædelse af rygeforbuddet eller overtrædelse af retningslinjer for vækning og sengetid. Hertil kommer, at institutionens leder kan fastsætte yderligere regler i husordenen. Det kunne f.eks. regler om spisetider, som derved kan håndhæves ved fysisk magtanvendelse. Ovenstående rejser spørgsmål

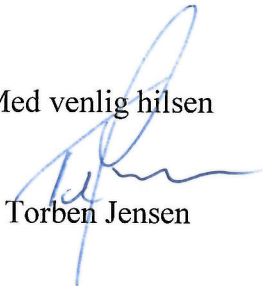
om, hvorvidt der med den foreslåede ændring altid vil være proportionalitet mellem overtrædelsen af husordenen og anvendelsen af fysisk magt.

Endvidere fremgår det af lovforslagets bemærkninger, at der ikke er noget krav om, at husordener skal være nedskrevne, kun at de "bør" være det. Hvis husordenen skal danne grundlag for fysisk magtanvendelse over for børn og unge må det kræves, at husordenen er nedskrevet, kendt for alle og at reglerne deri er beskrevet så præcist, at børnene og de unge kender deres retsstilling.

Lovforslaget indeholder endvidere en række andre ændringer, som medfører indgreb i børnenes og de unges privatliv, herunder udvidet mulighed for kropsvisitering, konstant videoovervågning af fællesarealer og begrænsninger i adgangen til ekstern kommunikation.

Advokatrådet savner i lovforslagets bemærkninger en redegørelse for, hvordan disse indgreb, hver for sig og tilsammen, opfylder Danmarks internationale forpligtelser, herunder i relation til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Ankestyrelsens svar på høring om lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

1. oktober 2018

J.nr. 18-54699

Ankestyrelsen bemærker følgende:

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Bemærkninger til afsnit 2.2.1

Tel +45 3341 1200

På side 17 i lovforslaget står der under beskrivelsen af gældende ret, at socialtilsynet skal træffe afgørelse om skærpet tilsyn, hvis forholdene på det enkelte anbringelsessted tilsiger det. Videre står der, at der samtidig skal udstedes et påbud med henblik på, at anbringelsesstedet som betingelse for fortsat godkendelse inden for en tre måneders frist skal rette op på de omfattede forhold, jf. § 8 i lov om socialtilsyn. Vi bemærker hertil, at der ikke altid vil være en frist på tre måneder. Det følger af § 8, stk. 1, i lov om socialtilsyn, at socialtilsynet kan træffe afgørelse om skærpet tilsyn for en periode på højst 3 måneder ad gangen. I forhold til påbud skal socialtilsynet fastsætte en frist for et påbuds overholdelse.

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Bemærkninger til afsnit 2.2.2.3 og til § 2, nr. 1

På side 22 og 73 i lovforslaget står der, at socialtilsynene, som led i deres driftsorienterede tilsyn, fører tilsyn med anvendelse af reglerne om voksenansvar. Der står videre, at socialtilsynet herunder vil påse, at husordenerne overholder de obligatoriske krav, og at der er den nødvendige ensartethed institutionerne imellem. Vi bemærker hertil, at socialtilsynene fører tilsyn med, om tilbuddene har den fornødne kvalitet til at være godkendt. Som led i dette tilsyn fører socialtilsynet også tilsyn med, om reglerne i lov om voksenansvar overholdes. Socialtilsynene kan dog ikke pålægge tilbuddene at være ensartet i videre omfang, end hvad der følger af lovgivningen.

Bemærkninger til § 2, nr. 11 - § 16a

På side 80-83 beskrives visse regler i tv-overvågningsloven og databeskyttelsesforordningen. Øverst på side 83 står der, at administrationen af den obligatoriske tv-overvågning af indendørs fællesarealer vil indgå i socialtilsynets løbende tilsyn med institutionerne og deres anvendelse af reglerne i lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge. Vi bemærker hertil, at der er flere tilsyn, der fører tilsyn med de forskellige tilbud. Hvert tilsyn har sine specielle opgaver og kompetencer, og socialtilsynets tilsyn skal tilrettelægges, så det så vidt mulig ikke overlapper med andre tilsyn. Vi henviser til Ankestyrelsens principafgørelse 12-18, hvoraf det blandt andet fremgår, at *"De almindelige regler for videoovervågning findes i persondataloven og tv-overvågningsloven, som hører under Datatilsynet og politiet. Socialtilsynet kan påse, om der videoovervåges uden beboernes samtykke, da det vil være udtryk for ulovlig magtanvendelse"*. Vi foreslår derfor, at snitfladerne mellem de forskellige tilsyn præciseres, så det tydeliggøres, hvad socialtilsynet skal føre tilsyn med.

Ankestyrelsen har ingen bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 25. Til lovforslagets § 2, nr. 6 bemærkes det, at Ankestyrelsen modtager et begrænset antal klagesager efter voksenansvarslovens § 23, stk. 2, og det forventes ikke at ændre sig væsentligt ved indførelsen af den foreslåede bestemmelse i § 4a.

Venlig hilsen

Margrethe Sanning

Dato: 01-10-2018

Deres ref.:

Vor ref.: ORG-2018-05188

Sagsbehandler: Simon Østergaard Lauridsen

BUPL's samlede høringssvar vedr. lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og forslag til lov om ændring af lov om social service.

BUPL takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

BUPL bakker grundlæggende op, om regeringens intention om at hjælpe børn og unge ud af risikozonen for at få en kriminel løbebane. Dette lovforslag er dog på ingen måde vejen, hverken etisk eller fagligt.

BUPL vil påpege, at målgruppen fortsat er børn og unge, og derfor skal indsatserne i lovforslaget afspejle, at det ikke er voksne kriminelle, men børn og unge der er kommet i uheldige løbebaner. I udgangspunktet har de alle muligheder for at komme på rette spor. Der er behov for at vise dem, at der er positive forventninger, frem for at skabe selvopfyldende profetier om fastholdelse i kriminalitet.

Det er derfor beklageligt, at man stempler børn helt ned til 10 år som værende på vej mod en kriminel løbebane – og at dette kan gøres blot på baggrund af en mistanke. Vi ved, at en sådan stempling, ikke er med til at mindske kriminalitetsrisikoen for et barn eller en ung – tværtimod.

Det er positivt, at der tænkes i målrettede individuelle indsatser, og hvis disse planlægges af fagpersoner på området, kan de potentielt forbedre mulighederne for børn og unge der er på vej i en forkert retning. Dog er lovforslaget yderst bekymrende i dets anskuelse af børn og unge, og hvad de har brug for. Der er ikke tale om forebyggende indsatser, men derimod bagudrettede "straffe". Med etableringen af en ungelavalder og et Ungdomskriminalitetsnævn er der tale om en de facto sænkelse af den kriminelle lavalder. Med de muligheder nævnet har er faktum, at det kommer til at minde om en regulær domstol.

BUPL's generelle kommentar

- Vi er stærkt bekymrede for, om man ved at indføre et ungdomskriminalitetsnævn de facto sænker den kriminelle lavalder.
- Vi er bekymrede over risikoen for, at der med forslaget skabes et skel mellem det sociale system og ungdomskriminalitetsnævnet.
- Vi mener det er direkte uetisk ikke at sikre børn og unges retssikkerhed bedre. Særligt de 10-14 årige er uden egentlig retsgaranti.
- Den tidlige forebyggende indsats er på den måde, det er beskrevet i lovforslaget, hverken en tidlig eller forebyggende indsats.
- Det undrer os at, hverken skole eller fritidsinstitutioner er direkte inddraget i løsningen af problemerne for barnet eller den unge, da det er veldokumenteret, at tilknytning til skole og positive fællesskaber er en beskyttelsesfaktor for børn og unge mod kriminalitet.

BUPL foreslår derfor:

- Nævnet bør forankres i den kommunale socialforvaltning og nævnets sammensætning bør afspejle en socialfaglig og pædagogisk kompetence, som ikke er til stede i hverken politi eller domstole.

- Ved ungdomskriminalitetsnævnets behandling af sager bør der altid være en børne/unge sagkyndig til stede – på lige fod med de øvrige i nævnet. Dette gælder for hele 10-17 års spekteret
- De forebyggende instanser i lovforslaget er ikke forebyggende med ren "straf". Der bør fokuseres langt mere på at forebygge børn og unges vej mod en kriminel løbebane.
- Lovforslagets indsatser mod børn og unge skal i langt højere grad være inddragende både af det enkelte barn/ den unge og af familien.

Konkret til initiativerne:

- 1. Den tidlige forebyggende indsats** (Side 52 - Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn)
Vi finder det beklageligt, at den såkaldt tidlige indsats ikke har fokus på at inddrage udsatte børn og unges familier, skole eller fritidsinstitutioner, og finder det ligeledes beklageligt, at der ikke tænkes i en endnu tidligere indsats.

Lovforslagets lægger op til tidlig forebyggende indsats fx kan være øget brug af forældreoplysning, som straffer familierne uden at mindske risikoen for, at den unge begår ny kriminalitet.

BUPL ser gerne, at lovforslaget i langt højere grad forholder sig til, hvordan en mere effektiv og tidligt forebyggende indsats kan sikre, at børn og unge i udsatte familier i højere grad støttes i at bryde denne negative sociale arv, så risikoen for at de havner i kriminalitet mindskes.

Lovforslaget bør fokusere på, at en tidlig forebyggende indsats skal forebygge kriminalitet og ikke være en indsats der kommer efter en kriminel handling. En tidlig og effektiv indsats er derfor en målrettet indsats over for sårbare og udsatte familier, som støtter forældrene og forbedrer deres muligheder for at give deres børn de rammer, som gør at børnene ikke ender i kriminalitet.

Det er ligeledes veldokumenteret, at positive fællesskaber fx i fritidstilbud og tilknytning til skolen forebygger kriminalitet. Det er derfor afgørende at inddrage barnets/den unges skole/uddannelse/fritidsinstitution i problemløsningen.

Der kan med fordel søges inspiration i BUPL's udspil om tidlig indsats, samt i BUPL's fritidsudspil.

<https://bupl.dk/bupl-mener/tidlig-indsats/> (Tidlig indsats)

<https://bupl.dk/bupl-mener/fritidsomraadet/> (Fritidsudspil)

- 2. Straksreaktion og forbedringsforløb** (side 3 - Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
BUPL er som udgangspunkt positive overfor hurtige reaktioner, men det essentielt, at disse indsatser bemannes uddannet personale, med kompetencer der passer specifikt til indsatsen og at der efterfølgende følges op på disse indsatser.
Straksreaktion eller forbedringsforløb bør bruges med varsomhed, idet de kan have stigmatisering til følge, og ikke i sig selv er med til at bringe barnet eller den unge ud af kriminalitet – tværtimod.

3. Forældre pålæg (side 85 - Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

I forbindelse med øget brug af forældre pålæg, vil vi advokere for, at der ikke anvendes yderligere økonomiske pålæg, såfremt det indledende pålæg ikke efterleves. Derimod skal den sociale indsats rykkes tættere på familien for at opspore de udfordringer, forældrene har. Ofte har forældrene brug for hjælp og ikke pålæg.

4. Forebyggelsesenheder i politikredsene (side 52 - Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Vi finder det positivt, at der etableres forebyggelsesenheder i alle politikredse. Et krav om forebyggelsesenheder alle steder vil medføre at en større gruppe af børn og unge vil blive hjulpet. Nyere undersøgelser og forskning viser, at forebyggelsesenheder med politi, pædagoger, socialrådgiver ol. Har en positiv effekt i forhold til forebyggelse af kriminalitet.

Der kan med fordel søges inspiration i BUPL's Ungeudspil.

<https://bupl.dk/bupl-mener/ungeudspil/> (Ungeudspil)

Venlig hilsen

Lars Søgaard Jensen

Børnerådet

Børne- og Socialministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København

02.10.2018
J.nr. 3.7.27/amc

Generelt

Børnerådet er særdeles bekymret over de foreslåede stramninger på de sikrede institutioner m.fl., som rammer de anbragte børn og unge. Tiltagene går på flere punkter imod de anbefalinger, som Magtanvendelsesudvalget brugte grundige overvejelser på at tilvejebringe, herunder ved at høre børnene og de unge: <https://www.ft.dk/samling/20141/almdel/reu/bilag/275/1523348.pdf>

Børnerådet er uforstående over for tiltagene, som risikerer at medvirke til øget stigmatisering og øge børnenes/de unges oplevelse af at være frihedsberøvet i en grad, der minder om et fængselsophold. Det er efter Børnerådets opfattelse absolut ikke befordrende for bekæmpelsen af ungdomskriminalitet.

Endvidere er det Børnerådet uforståeligt, at Børnekonventionens principper og regler tilsyneladende ikke indgår i overvejelserne og derfor ikke nævnes i materialet et eneste sted.

En effektiv forebyggende indsats bygger på en tidlig indsats, men det ses ikke i dette forslag, hvor der sættes ind reaktivt og med øget overvågning og kontrol fremfor med pædagogiske indsatser.

Børnerådet vil fraråde, at så mange af forslagene dækker alt fra delvist lukkede til sikrede institutioner. Institutionerne er vidt forskellige i lukkethed og i forhold til restriktioner for børnene/de unge. Man risikerer derfor med disse generelle tiltag at ramme helt ved siden af visse af institutionerne. Styrken ved de forskellige typer institutioner er jo netop, at de kan ramme det enkelte barns problematikker og behov. Herunder anvender blandt andre de sikrede institutioner på nuværende tidspunkt ofte Børn- og ungeudvalgets afgørelse om telefonkontrol, da der for de anbragte her er helt særlige sikkerhedshensyn at overholde.

Særligt

Pligt til at lave husorden

Indførelsen af pligt til at lave en husorden på delvist lukkede, sikrede institutioner m.fl. kan være positiv. De fleste steder må formodes at have en sådan allerede. Børnerådet er dog bekymret for, hvis der fastsættes krav om reglerne fra centralt hold, sådan som det foreslås i § 5,

stk. 5. En husorden skal til enhver tid tilpasses anbringelsesstedets individuelle forhold, herunder de anbragte børn og unges behov, fremfor at være styret af politiske motiver. Tilrettevisning af barnet eller den unge, når husordenen overtrædes, i form af konsekvenser som fratagelse af mobiltelefon mv. er netop de ting, som de anbragte unge i Børnerådets anbringelsesundersøgelse fra 2012 udtrykte frustration og bekymring omkring, fordi de pålagte restriktioner ofte ikke stod mål med forseelsen. Det kan opleves særdeles voldsomt at få frtaget sin telefon, som er eneste kontakt til omverdenen. Det er derfor helt afgørende, at proportionalitetsprincippet fremhæves i den forbindelse.

Nedsættelse og fratagelse af lommepenge

Børn og unge anbragt på delvist lukkede institutioner m.fl. kan få frtaget eller delvist blive trukket i lommepengene i en tidsafgrænset periode, hvis de gentagne gange eller groft har overtrådt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn i husordenen. Dermed trækkes der i det eneste rådighedsbeløb, de har til at dække deres basale behov. Anbragte børn og unge på disse institutioner lider ofte under nedsat kognitiv funktionsevne, opmærksomhedsforstyrrelser ol., som reducerer deres evne til at udtrykke sig. Oftest vil frustrationer og utryghed, særligt i starten af anbringelsen, komme til udtryk gennem regelbrud og udadreagerende adfærd. Dette bør mødes af kompetent personale med pædagogiske virkemidler og konfliktnedtrapende adfærd frem for straf.

Brug af magt

Muligheden for brug af magt på alle døgnanbringelsessteder, både sikrede institutioner såvel som opholdssteder og almindelige døgninstitutioner, hvis barnet udøver chikane, bekymrer Børnerådet. Barnets personlige ukrænkelige frihed skal til enhver tid respekteres, og brugen af magt skal begrænses, herunder skal pædagogiske værktøjer altid prøves først. Det at larme, mens der spises på institutionen og på den måde chikanere, berettiger fx ikke til en magtanvendelse, da proportionalitetsprincippet, som er et af nøgleprincipperne bag reglerne om magtanvendelse, ikke er opfyldt. Udgangspunktet om, at brug af magt skal undgås, er heller ikke overholdt, hvis personalet må anvende magt over for et barn eller en ung, der larmer eller på anden måde chikanerer. Hvis et barn eller en ung chikaneres, vil der udelukkende kunne anvendes magt, hvis barnet/den unge er til fare for sig selv eller andre. Dette er uændret, fremgår det af bemærkningerne, og det undrer derfor, hvorfor lovgiver mener, der er behov for at tilføje netop chikanebegrebet, som heller ikke ifølge Magtanvendelsesudvalget, berettiger magtanvendelse.

Begrænsning af adgangen til ekstern kommunikation.

Det bliver nu en pligt for lederen på delvis lukkede institutioner m.fl., særligt at fastsætte regler, der begrænser de anbragte børn og unges adgang til telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation, herunder på eget værelse. Når barnet/den unge henvises til fællesrum for at foretage opkald, og dette fællesrum med lovforslaget er videoovervåget, kan indgrebet side-stilles med telefonkontrol. Børnerådet mener derfor, det er en omgåelse af reglerne for brev- og telefonkontrol, og bestemmelsen bør derfor ændres.

Igen bør det huskes, at der er meget stor forskel på for eksempel delvis lukkede institutioner og sikrede institutioner. På de delvis lukkede er der på nuværende tidspunkt som oftest ikke behov for brev- og besøgskontrol. Børnerådet mener ikke, det bør ændres, når behovet ikke er til stede.

Anbragte børn og unge bør som udgangspunkt (ikke undtagelsesvist) have mulighed for at tale privat med forældre og netværk og til at udtrykke sig frit, uden at andre beboere eller personale overhører samtalen. Når andre overhører samtalen, kan det endvidere blive til genstand for konflikter.

Udvidelse af adgangen til kropsvisitation

Børnerådet er uenigt i forslaget om at udvide adgangen til kropsvisitation på sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger. Udvidelsen betyder, at personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager tøjet af, og at personalet kan kropsvisitere på kroppens overflader samt gennemsøge tøjet. Når tøjet er taget af, forstår Børnerådet ikke, hvorfor der skal kropsvisiteres. Forslaget er ganske enkelt ikke proportionelt i forhold til, hvad der ønskes opnået. I forbindelse med Magtanvendelsesudvalgets arbejde blev en udvidelse frarådet, da det ikke sås nødvendigt, fordi pædagogiske metoder kan og bør anvendes i stedet. Børnerådet mener, at udvidelsen er endnu et indgreb i den personlige frihed.

Pligt til overvågning

Der indføres med forslaget pligt til overvågning på fællesarealer på delvist lukkede og sikrede institutioner m.fl. Der er ikke evidens for at videoovervågning øger sikkerheden på institutionerne. Overvågning øger til gengæld institutionernes lighed med et fængsel.

Opsætning af døralarmer

På de delvist lukkede og sikrede institutioner m.fl. indføres der pligt til at opsætte døralarmer på børnenes/de unges værelser. Alarmerne registrerer, når nogen går ind og ud ad dørene, og adviserer personalet om, at døren er åbnet. Det er op til lederen at beslutte, hvornår døralarmerne skal anvendes med henvisning til sikkerhedshensyn eller for at sikre overholdelse af ordensbestemmelserne. Efter Børnerådets vurdering vil de rette pædagogiske kompetencer og normeringer overflødigsgøre døralarmer. Vi stiller os derfor undrende over for forslaget, som udelukkende bidrager til en instrumentalisering, der øger institutionens lighed med et fængsel for voksne.

Pligt til at anmelde trusler

Personalet på de lukkede og sikrede institutioner m.fl. får pligt til at anmelde vold og trusler, både mellem de anbragte og over for personalet. En trussel i en ophidset situation kan dermed få uoverskuelige konsekvenser for børn helt ned til 10 år, som i forvejen befinder sig i en meget presset situation, under uvante rammer, langt fra familie og venner. Børnerådet mener, at et kompetent personale bør være og er i stand til at vægte situationen og vurdere, hvorvidt truslen er reel. Personalet bør derfor gives mulighed for at vurdere, hvorvidt det gavner med en politianmeldelse. Herunder hvis barnet eller den unge har et lavt intelligensniveau og ikke evner at udtrykke sig på anden måde.

Indførelsen af pligt til at anmelde virker ikke proportional, hvis ønsket er at forebygge vold og trusler.

Forudgående børnefaglig undersøgelse ifm. ungepålæg fjernes

Med lovforslaget kan den børnefaglige undersøgelse blot iværksættes løbende og skal ikke være afsluttet, før ungepålæg tildeles. Dermed kan børne- og ungepålæg tildeles meget hurtigt og uden tilstrækkelig faglig begrundelse. Børnerådet vil fraråde dette, da det øger risikoen for uhensigtsmæssige ungepålæg, som er tildelt på et forkert grundlag.

Afsluttende

Børnerådet er bekymret for de ovenstående stramninger, som så tydeligt er inspireret af fængsler for voksne. Sikrede institutioner bør ikke være fængselslignende, men derimod baseret på evidens samt begrundet af ønsket om at sikre børnene og de unges trivsel og udvikling. Børn bør ses som det, de er: børn og ikke kriminelle.

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet

Lisbeth Sjørup
Sekretariatschef

Børne-og Socialministeriet
Kontor for udsatte børn
Holmens Kanal 22
1060 København K

Børns Vilkår
Trekronergade 126 F
DK – 2500 Valby

M +45 3555 5559
@ bv@bornsvilkar.dk

www.bornsvilkar.dk

2. oktober 2018

Høringssvar vedr. udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

Børns Vilkår takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. ovennævnte udkast. Vi bakker op om ønsket om at tage bedre hånd om de kriminalitetstruede børn og unge. Ud fra både et forebyggelses- og et samfundsøkonomisk perspektiv er der potentiale i at fokusere særligt på den gruppe unge. Henset til det yderst komplekse emne og væsentligheden af området generelt, er høringsfristen imidlertid urimeligt kort.

Generelt

Børns Vilkår havde gerne set, at man både ifm. de politiske overvejelser forud for aftalen af 29. juni 2018, samt direkte ifm. både nærværende lovforslag, samt hovedforslaget og bemærkningerne hertil havde forholdt sig til Børnekonventionen.

Børns Vilkår er grundlæggende imod de tiltag, som lovforslaget beskriver. Børns Vilkår skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at tiltagene på flere punkter strider imod Magtanvendelsesudvalgets anbefalinger, som der blev lagt mange faglige kræfter i at belyse – også fra et børne/unge perspektiv, se <https://www.ft.dk/samling/20141/almindel/reu/bilag/275/1523348.pdf>. Et hovedperspektiv i udvalgets arbejde var at netop at ændre fokus, så man i højere grad fokuserede på børn og unges rettigheder, således at disse ikke blev tilsidesat i praksis. Dette fokus har man helt åbenlyst glemt i nærværende forslag, hvor man ensidigt fokuserer på straf og overvågning.

Børns Vilkår er endvidere bekymret for forslagens rækkevidde, idet så mange af forslagene omfatter alle der er anbragt på en delvist lukket, eller sikret institution- uanset om disse vurderes at være en del af 'den hårde kerne', som lovforslaget sigter mod at ramme. Dette er u hensigtsmæssigt henset til hvor indgribende forslagene er. Der bør udarbejdes forskellige regelsæt.

Særligt ift. enkelte elementer

Husorden

Børns Vilkår er ikke modstander af husordener, der er udmærkede instrumenter til at regulere dagligdagen på institutionerne. For at disse imidlertid skal være nærværende for barnet/den

unge, er det afgørende at de afspejler, hvad der er vigtigt at gribe fat i på den enkelte institution. Vi mener derfor ikke, at de skal være genstand for central regulering. Derudover er det afgørende, at der er sammenhæng mellem en overtrædelse af husordenen og den efterfølgende sanktion, hvorfor man ikke bør kunne fratages lommepenge pga. overtrædelse af husordenen.

Kropsvisitering

Børns Vilkår mener, at forslaget er for vidtgående, og minder i den forbindelse om Magtanvendelsesudvalgets anbefaling vedr. anvendelsen af tekniske og elektroniske løsninger i denne sammenhæng.

Overvågning

Børns Vilkår mener, at både tv-overvågning, og døralarmer er for vidtgående indgreb, der vil øge institutionernes lighed med egentlige fængsler for voksne, hvilket ikke er fremmende for barnets/den unges vej ud af kriminalitet.

Pligt til at anmelde vold og trusler

Børns Vilkår mener, at det er helt unødvendigt med en skal-bestemmelse på området. Det er vores helt klare opfattelse, at personalet på de omfattede institutioner uden problemer selv kan vurdere, hvorvidt der bør ske anmeldelse.

Evalueringsviden

Endelig skal Børns Vilkår igen understrege, at det i vores optik er afgørende for at systemet får den ønskede effekt, at man arbejder vidensbaseret. Vi har meget viden om området generelt, men nærværende indsats bør evalueres indenfor en kortere årrække, og man bør løbende arbejde med at generere data, således at vi har de bedste forudsætninger for at foretage en sådan evaluering helt tæt på de igangsatte initiativer.

Spørgsmål til høringssvaret kan rettes til Ingrid Hartelius Dall på tlf. 26816512 (ingrid@borns-vilkar.dk)

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør

Ingrid Hartelius Dall
Juridisk seniorrådgiver

Dato 30. september 2018
HEN

Side 1 af 7

Dansk Socialrådgiverforening
faglig handlekraft

Til
Børne- og socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 K

Høringssvar til lovforslag om ændring af Serviceloven, lov om voksenansvar og lov om socialtilsyn

Dansk Socialrådgiverforening takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget om ændring af Serviceloven, lov om voksenansvar og lov om socialtilsyn. Dette høringssvar skal ses i sammenhæng med Dansk Socialrådgiverforenings høringssvar til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Dansk Socialrådgiverforening finder, som nævnt i ovennævnte høringssvar, at der ikke er grund til afgørende at ændre det system, vi har i dag til at imødegå ungdomskriminalitet. I kraft af en stadigt bedre og mere koordineret indsats i kommunerne og samarbejdet med politiet er ungdomskriminaliteten faldet år efter år, så den er halveret siden 2006. For børn og unge under 15 år er faldet endda på 68 %. Den udvikling giver ingen grund til at ændre systemet så radikalt, som det sker i de foreliggende to lovforslag. Ikke mindst, fordi også dette lovforslag indeholder en række ændringer, som er klare forringelser ift. den måde, der arbejdes nu.

Samarbejdet mellem kommunerne og Ungdomskriminalitetsnævnet er uhyre kompliceret – og fuldt af faldgruber

Dansk Socialrådgiverforening mener, at de to lovforslag tilsammen vil medføre dobbeltadministration og et meget kompliceret samspil mellem kommunerne og Ungdomskriminalitetsnævnene. Det kan føre til bureaukrati, uklarhed og konflikter. Ikke mindst fordi det som bekendt er kommunerne, der betaler, mens nævnet beslutter. Nogle eksempler på det komplicerede samspil skal nævnes her.

Netværkssamrådene efter Servicelovens § 57c omkring børn og unge, der er mistænkt for eller har begået alvorlig kriminalitet, skal ikke længere anvendes over for børn, der er omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Kommunen er altså ikke forpligtet til det brede, tværgående samarbejde om disse børn og unge, som samrådene skaber i dag. Det er et forsøg på at være tydelig i rollefordelingen, men det svækker helheden i kommunens arbejde med disse børn og unge.

Kommunen får ansvaret for at fuldbyrde de afgørelser, som Ungdomskriminalitetsnævnet træffer om straksreaktion, forbedringsforløb og anbringelser - men uden at

bestemme indholdet. Kommunen kan selv beslutte nogle yderligere indsatser over for barnet efter Serviceloven, hvis den skønner, at det er nødvendigt. Dens forpligtelse til at administrere Servicelovens bestemmelser ud over det, der er fastlagt i nævnets beslutning, gælder stadig. Men når et barn eller en ung er i et forbedringsforløb, så kan kommunen ikke beslutte en anbringelse, der er relevant og berettiget efter Serviceloven, uden at forelægge det for Ungdomskriminalitetsnævnet først. Her er kommunens mulighed for at beslutte inden for Serviceloven altså begrænset.

Kommunen skal, efter at nævnet har besluttet et forbedringsforløb, vælge anbringelsesstedet "i overensstemmelse med forbedringsforløbet" (s. 63). Man lovforslaget giver ingen løsning på, hvad man skal gøre, hvis nævnet og kommunen ikke er enige om valget. Hvis kommunen fx vælger en lidt billigere anbringelse, og nævnet ikke mener, at det er "i overensstemmelse med forbedringsforløbet".

Kommunen skal føre tilsyn med, om der er behov for at revidere et forbedringsforløb – men den kan ikke selv beslutte det. Den skal forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet, der så skal træffe beslutningen. Kommunen, der har forudsætningerne for at vurdere, om et forbedringsforløb går, som det skal, har altså ikke kompetence til at ændre det uden at spørge nævnet - der med sin smalle bemanning, forhastede sagsgang og store afstand til virkeligheden i kommunen næppe vil have baggrund for at vurdere, om det går, som det skal, eller om forløbet skal ændres.

Hvis en *frivillig anbringelse* indgår i en indsats iværksat af Ungdomskriminalitetsnævnet, så kan kommunen flytte barnet eller den unge "fx fra en sikret døgninstitution til en delvist lukket døgninstitution, forudsat at forholdene er i overensstemmelse med formålet for anbringelsen" (s 65) Igen må man håbe, at de to parter er enige om, at "forholdene er i overensstemmelse med formålet". Men hvis der skal ske ændringer i en *tvangsanbringelse*, der er besluttet af nævnet, så er reglerne anderledes. Så har kun nævnet kompetence til at ændre anbringelsen.

Endelig indføres en bestemmelse, som er meget vidtgående, men som alligevel ikke begrundes i lovforslaget. Fremover skal børn og ungeudvalget orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om en række sager, hvor udvalgets formand træffer foreløbige afgørelser, når man ikke kan afvente et møde i udvalget. Nævnet skal orienteres om foreløbige beslutninger vedr. tvangsmæssig undersøgelse, tvangsanbringelse, anbringelse på sikrede institutioner til pædagogisk observation, tilsvarende anbringelse på særligt sikrede institutioner, videreførsel af en tvangsanbringelse, tvangsmæssig flytning i en anbringelse samt beslutninger om tvangstilbageholdelse efter Voksenansvarsloven. Ydermere vil det være Ungdomskriminalitetsnævnet, der træffer beslutning i disse sager, "hvis de foreløbige foranstaltninger ønskes opretholdt ud over 1 måned" (s. 69). Der står ikke noget om, at det alene drejer sig om de børn og unge, der hører under lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, det formuleres sådan, at det omfatter *alle* børn. Hvis det ikke er en fejl, så er bestemmelsen meget svær at forstå, og den forekommer indholdsmæssig besynderlig. Det kan blive en hel del orienteringer om almindelige beslutninger inden for børn og ungeudvalgets normale

kompetence – hvorfor skal Ungdomskriminalitetsnævnet orienteres om dem? Og have kompetence ved opretholdelse af dem?

10-11-årige børn på delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger

Dansk Socialrådgiverforening er stærkt imod, at både børn og ungeudvalg og Ungdomskriminalitetsnævn skal kunne dispensere for aldersgrænsen på 12 år til delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger, så man også kan anbringe 10- og 11-årige der. Formålet er angiveligt at "tilbageholde barnet eller den unge i et positivt pædagogisk og behandlingsmæssigt forløb" (s.56). Vi mener, at brugen af disse institutioner tværtimod vil kunne være direkte negativt for børnene. 10-årige hører ikke hjemme på sådanne institutioner, det er børn, der skal nås med omsorg og stærke relationer i en kvalificeret pædagogisk og behandlingsmæssig indsats i *åbent* regi.

§ 50-undersøgelserne udhules

De normale § 50-undersøgelser er en forudsætning for de allerfleste indsatser til udsatte børn og unge efter Serviceloven. Lovforslaget udhuler dem på flere måder.

Beslutninger i Ungdomskriminalitetsnævnet forudsætter ikke en § 50-undersøgelse men blot en meget hurtig ungefaglig undersøgelse: for 10-14 årige har man 3 uger til den og for de 15-17-årige én uge. Det er efter lovforslaget tilstrækkeligt, når nævnet skal beslutte alle de foranstaltninger efter Serviceloven, som kan indgå fx i forbedringsforløb eller en anbringelse. Det er indlysende meget svage undersøgelser, og årsagen er alene, at man skal kunne handle hurtigt og med konsekvens.

Forældrepålæg og børne- og ungepålæg vil efter lovforslaget også kunne besluttes uden forudgående § 50-undersøgelse, uanset at det kan være forpligtende og vidtrækkende pålæg, som bør modsvare familiens faktiske problemer, hvis det skal give mening. Begrundelsen for at fjerne § 50-undersøgelserne er, at man skal kunne handle "hurtigere og mere effektivt" (s. 51). Men det kan aldrig blive effektivt at udstede pålæg til en familie eller et barn, som man ikke kender, fordi man ikke har undersøgt forholdene. Det kan kun gøre pålægget vilkårligt og overfladisk: en automatreaktion for at vise handlekraft og konsekvens. Og man kan sagtens forene en relevant indsats med hurtighed, det er netop det, kommunerne er kommet langt med at udvikle i deres indsats mod ungdomskriminalitet. Når det er nødvendigt kan de handle foreløbigt og afpasset efter forholdene sideløbende med, at de gennemfører de nødvendige undersøgelser. Det forudsætter, at de organisatorisk og fagligt er gearret til det, og et lavt sagstal, så undersøgelserne kan gennemføres hurtigt.

Forudgående undersøgelse eller udredning af familiens og barnets/den unges forhold bør være indlysende, inden man skridter til indsatser og pålæg. Det understreges igen og igen i forskning og debat om børnesagerne. Det bør selvfølgelig også gælde i disse sager! De kan være meget alvorlige, og det er af stor betydning, at man rammer rigtigt i sin problembeskrivelse og i valg af indsats. Dansk Socialrådgiverforening fin-

der det derfor meget beklageligt, at kravet om gode undersøgelser netop udhules så markant i disse sager.

Brugen af forældrepålæg og ungepålæg udvides

Samtidig med, at lovforslaget således fjerner kravet om forudgående § 50-undersøgelser inden forældrepålæg og børne- og ungepålæg, så skal brugen af pålæggene udvides. Og "udvidelsen sker i en klar forventning om, at børn og ungepålæg skal anvendes i langt højere grad end i dag" (s. 52). Pålæggene kan fremover anvendes i alle sager, hvor barnet eller den unge mistænkes for at overtræde straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenloven. Hidtil har de skullet begå "kriminalitet af en vis grovhed" (Serviceloven 57a. 2 og § 57b. 2). Aldersgruppen for ungepålæg udvides, så de nu kan gives ned til 10 år, hvorfor de også fremover hedder børne- og ungepålæg. Kommunen vil således være forpligtet til hurtigt at vurdere, om der er grundlag for at meddele et pålæg i meget bredere omfang end hidtil.

Samtidig udvides handlemulighederne i børne- og ungepålæg. I dag skal de unge medvirke til at genoprette forvoldt skade, men fremover skal de også kunne pålægges at deltage i samfundsnyttigt arbejde. Dermed ændres pålæggene efter DS' vurdering til at være en form for straf i form af samfundstjeneste i stedet for at omfatte en direkte relation til den eller de skadevoldte, hvor barnet/den unge vil kunne genoprette det, de har været udsat for. I genoprettende ret, som det praktiseres flere steder i verden er det netop den direkte kontakt og aftalemæssige forhold mellem den unge og den skadelidte, og den direkte genoprettelse af det, der er forvoldt, som er afgørende. Derfor er det også et krav, at hele 'transaktionen' foregår frivilligt, og der er ofte et element af mediation mellem parterne. Det forsvinder helt i en generel samfundstjeneste, selvom det netop er det relationelle og medierende element, der er afgørende for, at det kan have en god effekt på de unge.

Ændringen i retning af straf understreges af, at kommunen fremover straks skal rette henvendelse til politiet for at få dem til at yde bistand, hvis et barn eller en ung ikke overholder pålægget. Kommunen kan kun undlade at anmode om politiets bistand, "når særlige forhold taler herfor" (s. 55). Der er ingen overvejelser om, hvad der skal ske, hvis en ung alligevel ikke overholder pålægget trods politiets tilstedeværelse – hvad man gør, hvis de unge ikke vil vaske brandbiler, som Eva Schmidt har formuleret det. Her som flere steder i lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet sættes politiet ind som patentløsning, der skal erstatte en pædagogisk indsats, men der er ingen overvejelse om, hvad det medfører for de unge, for deres socialisering og for sagernes udvikling. Eller for forholdet til politiet, når de unge finder ud af, at det faktisk er magtesløst, hvis de unge nægter. Det kan meget let ende i frustration og skadelige konflikter. At der heller ikke er nogen overvejelse om, hvorvidt politiet har tid til at deltage i måske mange situationer, hvor et barn eller en ung skal presses til at gennemføre en sanktion i form af samfundstjeneste, understreger, at brugen af 'patentløsningen' ikke er gennemtænkt.

DS vender sig klart imod, at man fremover skal anvende pålæg til forældre og børn og unge uden en § 50-undersøgelse, imod udvidelsen af brugen af pålæg og ikke mindst imod udvidelsen af handlemuligheden i børne- og ungeoplæggene til også at omfatte en form for generel samfundstjeneste. Vi vender os også imod, at man fremover skal (mis)bruge politiet i stedet for at sætte ind med en gennemtænkt pædagogisk indsats, udført af et kvalificeret pædagogisk og socialfagligt personale.

Stramninger på sikrede og helt og delvis lukkede institutioner

Lovforslaget indeholder en lang række stramninger på de delvis og helt lukkede døgninstitutioner og på de sikrede og særligt sikrede institutioner, som efter DS vurdering vil gøre dem endnu mere lukkede og i højere grad vil få dem til at ligne ungdomsfængsler – et indtryk, ikke mindst børnene og de unge vil få. DS mener, at det er en meget beklagelig udvikling.

Der indføres en ny 'formålsparagraf' for alle opholdssteder og døgninstitutioner i Serviceloven (§ 66b), der konkretiserer, hvad institutionerne skal leve op til ift. børnene og de unge. Det forekommer unødvendigt, institutionerne er jo omfattet af den tydelige og kvalificerede formålsparagraf for den særlige indsats over for børn og unge (§ 46), den bør være nok. Men når man læser bemærkningerne, så kan man se, at formålet med den nye paragraf er at åbne for at stramme forholdene på institutionerne. Det nævnes, at det "kan være nødvendigt at indføre mødepligt til undervisning eller andre aktiviteter" eller "faste huslige pligter" (s. 61). Det må forstås som et signal om generelle adfærdsregler på institutionerne, der blandt andet "skal regulere adfærd, der er kriminalitetsfremmende" (sm.st.). DS er imod, at man indfører landsdækkende regler af den art, der vil styre det pædagogiske arbejde. Og hvis man sigter mod sådanne regler, så skal det stå klart i selve lovteksten, ikke gemmes i bemærkningerne.

Forslaget følges op af et konkret krav om, at der skal være en husorden på helt eller delvis lukkede og sikrede institutioner. Socialministeren fastsætter nærmere regler om indholdet, og det fremgår allerede ret detaljeret af bemærkningerne, hvad den vil indeholde: vækning og sengetid, mødepligt til undervisning o.l., god adfærd, ro på værelserne om aftenen, regler om mobiltelefoner mv. DS er enig i behovet for at have husordner på institutionerne, men vi mener, at de må udarbejdes på den enkelte institution, som kender forholdene og har ansvaret for hverdagen, den skal ikke fastsættes i detaljer af ministeriet. Og så må den ikke fastsættes mere restriktivt end det pædagogiske sigte tilsiger – det skal ikke være en normativ ramme for institutionerne for at markere politiske holdninger og signalgivning.

Knyttet til husordenen indføres flere muligheder for at tilrettevise eller straffe børn og unge, der overtræder den. Tilrettevisning kan omfatte advarsler, forbud mod at deltage i aktiviteter, fratagelse af TV og spillekonsol samt fratagelse af mobiltelefon om natten. Der kan også blive tale om nedsættelse eller fratagelse af lomme penge, hvis der er tale om grovere overtrædelser af husordenen. DS er klart imod, at der således indføres et 'straffe-regulativ' i disse institutioner.

Vi er også skeptiske over for, at der sker en lempelse af reglerne om fastholdelse og fysisk magtanvendelse. Der åbnes for, at personalet på alle døgninstitutioner og opholdssteder kan fastholde og føre et barn eller en ung til sit værelse, hvis vedkommende udøver "vedvarende chikane". Det er en udvidelse ift. nu, hvor barnet skal være til fare for sig selv, de andre børn eller personalet og andre tilstedeværende. Personalet på delvis lukkede eller sikrede institutioner får også lov til at anvende fysisk magt, hvis barnet/den unge groft overtræder husordenen "fx hvis den unge konsekvent ikke står op og tager til undervisning" (s. 76). Eller hvis en ung fx ikke overholder reglerne om sengetider. Det er en meget stor udvidelse af mulighederne for magtanvendelse i stedet for en pædagogisk indsats. Det ville kunne føre til alvorlige konflikter, hvis fx en ung nægter at stå op, og personalet så greb ind med magtanvendelse. I DS kan vi ikke forestille os, at et ansvarligt pædagogisk personale vil ende der, og det er et meget dårligt signal at sende fra lovgiver til dem, der skal motivere og hjælpe børnene og de unge videre i deres udvikling og forståelse for, hvordan man lever sammen uden kriminalitet og konfrontationer.

DS er imod at lempe reglerne om kropsvisitation på sikrede og særligt sikrede døgninstitutioner, så man fremover kan "undersøge kroppens overflader" og "kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af". De er endnu et skridt hen imod, at børnene og de unge kommer til at opfatte institutionerne som fængsler. Det bekymrer os, at der samtidig sker en "optimering" af skemaet til indberetning af kropsvisitering, så man i højere grad kan klare sig med afkrydsning. Vi frygter, at indberetningen bliver forringet, ikke mindst fordi begrundelsen er, "at der i sådanne situationer ikke vil være behov for at udfolde nærmere, hvilke særlige grunde, der lå til grund for den foretagne undersøgelse" (s. 80). DS mener, at kvaliteten i indberetningen af en så indgribende handling skal fastholdes.

Lovforslaget bestemmer, at det bliver obligatorisk at fastsætte regler om begrænsning af elektronisk kommunikation på alle delvist eller helt lukkede og sikrede institutioner. Den må kun foregå på "nærmere afgrænsede områder og i bestemte tidsrum" (s. 78). DS er imod, at der fra centralt hold udstedes eksplicitte regler om en generel begrænsning af kommunikation. Det bør være et emne, som den enkelte institution fastlægger i sin husorden.

Der indføres TV-overvågning af fællesarealer på alle helt eller delvis lukkede eller sikrede institutioner. DS er imod det. Dels understreger det institutionernes præg af ungdomsfængsel, dels er det en afgørelse, der må træffes lokalt ud fra de konkrete forhold og kravene til det pædagogiske arbejde på stedet.

Der indføres obligatoriske døralarmer på børnenes og de unges værelser. Igen har vi et centralt diktat for nogle pædagogiske institutioner, men indholdsmæssigt kan DS godt se en pointe i det. Det kan være med til at sikre, at børnene og de unge kan være i fred på værelserne, ikke mindst i nattetimerne. Nogle unge er erfaringsmæssigt bange for, at andre unge trænger ind til dem om natten for at chikanere dem eller begå overgreb.

Generelt indeholder lovforslaget således en detaljeret fastlæggelse af regler for pædagogikken på institutionerne. DS er klart imod det. Der bør være høje krav til det pædagogiske arbejde, men det skal ikke sikres ved, at Folketinget eller ministeriet detaljeret fastsætter mere eller mindre normative og signalprægede regler for arbejdet. Det vil være direkte kontraproduktivt. Samtidig med, at der løbende og tæt skal følges op på det pædagogiske arbejde på institutionerne bl.a. ved kvalificeret tilsyn og sparring fra tilsynsenhederne, sparring og udviklingshjælp fra fx VISO samt en løbende efteruddannelse af personalet, så skal der være rum til, at det pædagogiske arbejde kan udføres indenfor et fagligt frirum. Man skal stille klare krav til menneskesyn, etik, kvaliteten i det pædagogiske arbejde, og man skal følge op på resultaterne af arbejdet, herunder tale med børnene og de unge om, hvordan de oplever det. Det er beskæmmende at se, i hvor høj grad dette lovforslag i stedet griber til detailregulering. Og det er forbløffende, fordi det politiske mantra fra partierne bag lovforslaget ellers er, at man er imod bureaukrati og rigide regler, der kræver omfattende dokumentation og stive systemer. Samtidig værger man generelt til evidens og vidensbaseret som grundlag for det konkrete faglige arbejde. Det er umuligt at genfinde disse målsætninger i lovforslagets detaljerede regulering af hverdagen på institutionerne.

Med venlig hilsen

Majbrit Berlau
Formand
Dansk Socialrådgiverforening

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

DANSKE
REGIONER

05-10-2018

EMN-2018-01254

1231928

Linea Ohm Søndergaard

Høringssvar over lovudkast vedrørende styrkelsen af indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge

Danske Regioner har fra Justitsministeriet modtaget udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i høring. Danske Regioner er opmærksom på, at udkastet skal ses i sammenhæng med udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialt tilsyn, som er sendt i høring fra Børne- og Socialministeriet. Lovpakken udgør samlet den lovgivningsmæssige udmøntning af regeringens udspil, "Alle handlinger har konsekvenser".

På den baggrund har Danske Regioner udarbejdet enslydende overordnede høringssvar til de to lovforslag. Nærværende høringssvar er derfor samtidig sendt til Børne- og Socialministeriet. Der henvises i øvrigt til vedlagte bilag med bemærkninger til de enkelte bestemmelser i de to lovudkast. Danske Regioner tager de to udkast i lovpakken til efterretning og anerkender lovpakkens formål om at børn og unge skal bringes ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet.

Lovpakken indeholder først og fremmest en skærpelse af mulighederne for overvågning og sanktionerende foranstaltninger over for børnene og de unge.

Danske Regioner vil i den forbindelse bemærke, at børn og unge på sikrede institutioner, som det afgørende, har brug for en fagligt stærk og individuelt tilpasset specialpædagogisk indsats og en bred forebyggende indsats. Det skal sikres gennem intensive forløb, der tager højde for den enkeltes situation og motiverer til et liv uden kriminalitet og til uddannelse og egen udvikling. På de sikrede institutioner er der lås på døre og porte, hvilket giver fagpersonalet gode rammer og muligheder for at arbejde med børnene og de unge, skabe relationer og give dem troen på egne muligheder tilbage.

Det er afgørende, at der i det daglige arbejde på de sikrede institutioner, er den stærke og specialiserede sociale faglighed, som er det bærende i indsatsen for at bringe børnene og de unge videre i livet fra en situation med kriminalitet og andre meget komplekse sociale problemstillinger som misbrug mv. Dette vigtige perspektiv, træder efter Danske Regioners opfattelse i baggrunden i de foreliggende lovudkast.

DANSKE REGIONER
DAMPFÆRGEVEJ 22
2100 KØBENHAVN Ø
+45 35 29 81 00
REGIONER@REGIONER.DK
REGIONER.DK

De skærpede muligheder for forebyggende overvågning og sanktionerende foranstaltninger over for børn og unge på sikrede institutioner, som indgår i lovpakkens bestemmelser, må betragtes som vidtrækkende. Det er derfor vigtigt, at der, af hensyn til retssikkerheden for såvel beboere som for fagpersonalet, sker en yderligere præcisering af rammer og kriterier for, i hvilke situationer disse foranstaltninger kan tages i anvendelse og særligt med hvilket socialpædagogisk sigte anvendelsen har.

Danske Regioner bemærker desuden, at der bør arbejdes for, herunder i lovgivningsmæssig sammenhæng, at åbne døgninstitutioner for børn og unge og sikrede institutioner så vidt muligt placeres dør om dør. Det vil styrke sammenhæng og progression i de samlede forløb, der skal bringe børnene og de unge videre i livet. Det vil give en unik mulighed i forhold til skole- og aktivitetstilbud og i sidste ende styrke den forebyggende indsats.

Danske Regioner vurderer, at lovforslagene vil have økonomiske konsekvenser i form af merudgifter til bl.a. anlæg og kompetenceudvikling af personale og en udvidelse af nuværende tilbud.

Med venlig hilsen

Stephanie Lose

Ulla Astman

Bilag. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i de to lovudkast

25-09-2018

EMN-2018-01254

1228837

Linea Ohm Søndergaard

Særligt vedrørende forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet:

Ungdomskriminalitetsnævnet

Med bestemmelserne i forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet bliver der fremsat forslag, som kan medføre indgreb i den personlige frihed, eksempelvis de muligheder Ungdomskriminalitetsnævnet har for at fastsætte og pålægge foranstaltninger for børn og unge i en årrække. Det bør beskrives mere konkret, hvornår og hvordan indgrebene kan bringes i anvendelse.

Ifølge forslaget kan lovens bestemmelser bringes i anvendelse over for de 10 – 14-årige alene på baggrund af mistanke om nærmere angivet kriminalitet, uden at dette mistankekrav er nærmere beskrevet. Hjemlen for anvendelse af loven er dermed ikke klar, hvilket kan medføre vilkårlighed i forbindelse med administrationen af loven.

Et lignende eksempel er, at der ikke er administrativ klageadgang vedrørende alle de foranstaltninger, som Ungdomskriminalitetsnævnet har mulighed for at pålægge børnene og de unge.

I forhold til sammensætningen af Ungdomskriminalitetsnævnet finder Danske Regioner, at det må være væsentlig, at de indsatser, som Ungdomskriminalitetsnævnet pålægger børnene og de unge, indgår i den samlede indsats, der gives til børnene og de unge, således at indsatsen bliver helhedsorienteret. Danske Regioner finder det problematisk, at Ungdomskriminalitetsnævnet er sammensat uden fast børnesagkyndig ekspertise. Ophold på de sikrede døgninstitutioner må anses for den mest indgribende foranstaltning et barn eller en ung kan pålægges. Det bør sikres, at disse foranstaltninger ikke bringes i anvendelse medmindre, der er en begrundet formodning for, at dette vil

hjælpe barnet eller den unge. På den baggrund, bør et medlem af Ungdoms-kriminalitetsnævnet have særlig indsigt i ophold på de sikrede døgninstitutioner. Der bør udpeges et medlem af driftsherrerne for de sikrede institutioner, dvs. Danske Regioner og Københavns Kommune.

Særligt vedrørende forslag til lov om ændring af lov om voksenansvar:

Det fremsatte forslag til ændring af lov om voksenansvar omhandler i hovedsagen forslag til udvidende beføjelser til at iværksætte foranstaltninger over for børn og unge, der er anbragt på delvist lukkede døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner.

Bemærkninger til udvalgte bestemmelser:

- 1. Pålæg til de sikrede afdelinger om TV-overvågning af børn og unge på fællesarealerne og alarmer på børnene og de unges værelser.*

Danske Regioner gør opmærksom på, at en sådan overvågning ikke giver sikkerhed for, at der ikke kan forefindes euforiserende stoffer på en afdeling eller finde konflikter sted. En sådan sikkerhed vil dels kræve, at der er medarbejdere, der konstant har øje på overvågningsskærmen for at kunne gribe ind, og dels at børnene eller de unge ikke kan finde andre muligheder for brug af euforiserende stoffer, opstart af konflikter med videre.

Det vurderes umiddelbart, at lovændringen kan give udfordringer i forhold til databeskyttelsesloven særligt i forhold til øvrige personer, der måtte have adgang til fællesarealerne, eksempelvis læge, kommunale sagsbehandlere, tilsynsmedarbejdere mv., og i sådanne tilfælde vil driftsherrerne som dataansvarlig skulle opfylde oplysningspligten.

- 2. Mulighed for at sanktionere/straffe børnene og de unge ved at trække i deres lommepenge ved brud på husordenen*

Barnet eller den unge har ret til lommepenge, hvorfor betingelserne for eventuelle fratræk i lommepenge bør være klart beskrevet. Det er ikke med den foreslåede bestemmelse, angivet hvornår fratagelse kan ske. Det er alene beskrevet, at det kan ske, når barnet eller den unge "har begået grovere eller gentagne overtrædelser af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn i husordenen". Der mangler en nærmere beskrivelse af, hvad der er en "grovere overtrædelse", og hvad der er "ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn" i husordenen.

Afgørelse om fratagelse af lommepenge skal ske efter de forvaltningsretlige regler. Der vil i den forbindelse kunne opstå en vis tidsmæssig forskydning mellem den handling, der begrundes fratagelsen, og selve fratagelsen. Der bør derfor angives sagsbehandlingsfrister for den kommunale sagsbehandling i forhold til fratagelsen af lommepenge, så det sikres, at fratagelse sker i nær tilknytning til den handling, der begrundes fratagelsen.

3. Mulighed for at anvende magt ved brud på husorden og i forhold til undervisning og deltagelse i aktiviteter

Børnene og de unge bør først og fremmest motiveres til skolegang og anden ønsket adfærd med andre midler end magt. Anvendelse af magt, vil være en væsentlig indgriben i forhold til barnet og den unge. Det er derfor væsentligt, at udvidede beføjelser for personalet til at udøve fysisk magt, af hensyn til integritet og retssikkerhed for såvel barnet/den unge som for personalet, ledsages af præcise angivelser i loven om, i hvilke situationer sådanne foranstaltninger kan bringes i anvendelse. Samtidigt bør det sikres, at fagpersonalet har de rette pædagogiske kompetencer og er opdaterede i forhold til gældende lov.

4. Mulighed for at begrænse telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation

Adgangen til at begrænse telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation skal kunne finde sted på nærmere afgrænsede områder på institutionen og i bestemte tidsrum. Dette vil kræve, at kommunikationsudstyret opbevares af personalet, når det ikke skal bruges.

5. Kropsundersøgelser uden tøj

Uønskede genstande bør først og fremmest søges opsporet gennem anvendelse af teknologiske hjælpemidler som telefonscannere, elektroniske hashunde mv. Af hensyn til retssikkerhed og integriteten hos de implicerede, bør der i loven, også i dette tilfælde, angives klare rammer for, i hvilke situationer undersøgelser uden tøj kan bringes i anvendelse.

6. Økonomiske bemærkninger

Der vil være regionale merudgifter forbundet med forslagene. Lovforslagene lægger blandt andet op til længere strukturerede ophold i regionalt regi og udvidet anvendelse af sanktioner. Dette stiller nye krav til både den pædagogiske indsats, herunder behov for kompetenceudvikling, og den fysiske indretning af

institutionerne. Der må også forventes øgede udgifter til anskaffelse og drift af TV-overvågnings- og alarmudstyr.

Danske Regioner forudsætter, at de regionale merudgifter til drift og anlæg ved de sikrede institutioner finansieres fuldt ud af kommunerne.

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: STHI@sm.dk
Cc: p-boern@sm.dk og jm@jm.dk

28. september 2018

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2018-11-0098
Dok.nr. 26910
Sagsbehandler
Camilla Andersen

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet) – jeres sags nr. 2018 - 4653

Ved e-mail af 4. september 2018 har Børne- og Socialministeriet anmodet om Datatilsynets bemærkninger til ovenstående udkast til lovforslag.

Udkastet giver Datatilsynet anledning til følgende bemærkninger:

1. Tv-overvågning af indendørs fællesarealer

Det følger af udkastets § 2, nr. 11, at der i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge påtænkes indsat en ny bestemmelse i § 16 a med følgende ordlyd:

16 a. På delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger efter § 66, stk. 1, nr. 6, i lov om social service, skal indendørs fællesarealer tv-overvåges.

Stk. 2. Børne- og socialministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler for anvendelse af tv-overvågning.

Endvidere fremgår det følgende af afsnit 2.3.1.3. i de almindelige bemærkninger:

Tv-overvågningen skal ske med henblik på at forebygge kriminalitet og sikre tryghed for de anbragte børn og unge, personalet og andre der har deres gang på institutionerne samt sikring af evt. bevismateriale til brug for politiets efterforskning i tilfælde af begået kriminalitet.

1.1. Indendørs fællesarealer

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at der skal foretages tv-overvågning på ”indendørs fællesarealer”.

Det står ikke Datatilsynet klart, hvad der præcist menes med indendørs fællesarealer. Tilsynet opfordrer derfor til, at det gøres klart hvilke arealer der forventes omfattet af kravet om tv-overvågning, særligt henset til, at der er tale om en indgribende foranstaltning, hvorfor der bør være klarhed over, hvilke områder foranstaltningen retter sig mod.

1.2. Behandling af almindelige personoplysninger

Indledningsvist bemærkes det, at databeskyttelsesforordningen¹ og databeskyttelsesloven² finder anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvist foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på anden ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Det følger af de almindelige bemærkninger, at Børne- og Socialministeriet forventer, at der i forbindelse med tv-overvågningen, vil ske behandling af almindelige, ikke-følsomme, personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 6.

Følgende fremgår af afsnit 2.3.1.3. i de almindelige bemærkninger:

Det vurderes, at den foreslåede bestemmelse udgør en national særregel for behandling af ikke-følsomme personoplysninger, og at der er mulighed for at indføre denne i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og dennes rammer for særregler om behandling af personoplysninger. Vurderingen af den foreslåede bestemmelse har taget udgangspunkt i de kriterier, som er anbefalet i betænkning nr. 1565 om databeskyttelsesforordningen – og de retlige rammer for dansk lovgivning i forhold til indførelse af nye nationale særregler for behandling af ikke-personfølsomme personoplysninger.

I den forbindelse er det vurderingen, at der er hjemmel til den foreslåede bestemmelse og behandlingen af ikke-personfølsomme oplysninger i medfør heraf i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, idet tv-overvågningen og den hermed forbundne behandling af personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse vil ske med henblik på, at sikre tryghed for de anbragte børn og unge samt personalet og andre der har deres gang på institutionerne, samt sikring af eventuelt bevismateriale til brug for politiets efterforskning i tilfælde af begået kriminalitet. Behandlingen af personoplysninger i medfør af den foreslåede bestemmelse er således nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF.

² Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Datatilsynet har noteret sig, at Børne- og Socialministeriet har vurderet, at den foreslåede bestemmelse udgør en national særregel for behandling af almindelige personoplysninger som følge af den foreslåede obligatoriske tv-overvågning, og at der er mulighed for at indføre denne særregel som følge af det nationale råderum i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2.

1.3. Behandling af andre typer af personoplysninger

Det følger af de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.1.3., at det er forventningen, at der i forbindelse med tv-overvågningen alene vil ske behandling af almindelige personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 6.

På baggrund af formålet med og omfanget af tv-overvågningen, ses det ikke at kunne udelukkes, at der i forbindelse med tv-overvågningen vil ske behandling af oplysninger om strafbare forhold. Behandling af oplysninger om strafbare forhold reguleres af databeskyttelseslovens § 8.

Herudover er det Datatilsynets opfattelse, at det ikke kan udelukkes, at der i forbindelse med tv-overvågningen vil ske behandling af følsomme personoplysninger, særlig henset til at der er tale om tv-overvågning i døgn drift og at der er tale om døgninstitutioner, hvor de anbragte børn og unge tilbringer det meste af deres dage. Behandling af følsomme personoplysninger reguleres af databeskyttelsesforordningens artikel 9.

Datatilsynet skal henstille til, at Børne- og Socialministeriet vurderer, hvorvidt tv-overvågningen kan finde sted med hjemmel i henholdsvis databeskyttelseslovens § 8 og databeskyttelsesforordningens artikel 9.

Datatilsynet gør opmærksom på, at såfremt Børne- og Socialministeriet finder, at der ikke er et behandlingsgrundlag til disse andre typer af personoplysninger, vil tv-overvågningen umiddelbart være i strid med databeskyttelsesforordningen, da det ikke ses at kunne udelukkes, at der vil blive behandlet denne slags oplysninger.

1.4. De grundlæggende behandlingsprincipper

I medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 5 er der en række grundlæggende principper som en dataansvarlig altid skal overholde ved enhver behandling af personoplysninger.

Datatilsynet har noteret sig, at Børne- og Socialministeriet i de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.1.3. bemærker, at den foreslåede bestemmelse i § 16 a, kan indføres inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 5.

Da der er tale om obligatorisk tv-overvågning døgnet rundt af samtlige indendørs fællesarealer på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, samt sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger, må det antages at der vil blive behandlet en betydelig mængde personoplysninger, herunder også fortrolige og følsomme personoplysninger. En sådan tv-overvågning må anses for en indgribende foranstalt-

ning, særligt for de børn og unge som er anbragt på disse institutioner og dermed er udsat for denne tv-overvågning, når de bevæger sig rundt på institutionen.

Datatilsynet henstiller på baggrund af det ovenstående til, at Børne- og Socialministeriet nærmere overvejer iagttagelsen af artikel 5, herunder særligt artikel 5, stk. 1, litra c, hvorefter personoplysninger skal være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles.

1.5. De registreredes rettigheder

1.5.1. Datatilsynet gør endvidere opmærksom på, at den dataansvarlige skal iagttage de registreredes rettigheder i medfør af databeskyttelsesforordningen.

Det står ikke Datatilsynet klart, hvem der anses for dataansvarlig for behandlingen af personoplysninger der finder sted som følge af tv-overvågningen. Datatilsynet henstiller derfor til, at Børne- og Socialministeriet klarlægger hvem der er dataansvarlig og dermed, hvem der er ansvarlig for iagttagelsen af de registreredes rettigheder.

1.5.2. Datatilsynet har noteret sig, at Børne- og Socialministeriet i afsnit 2.3.1.3. i de almindelige bemærkninger konstaterer, at institutionerne vil være underlagt skiltningskravet i tv-overvågningslovens § 3 a, stk. 1, da institutionerne er at anse for arbejdspladser.

Af de særlige bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i § 16 a, fremgår følgende:

Endvidere vil der i medfør af tv-overvågningslovens § 3 b skulle gives oplysning om tv-overvågningen efter databeskyttelsesforordningens regler, dvs. som udgangspunkt til hver enkelt ansat. Meddelelsen skal indeholde de oplysninger, som følger af forordningens artikel 14, stk. 1 og 2. Meddelelse om overvågningen må endvidere antages at skulle gives, inden denne påbegyndes. Såfremt udefrakommende psykologer og andre fagpersoner har gang på institutionerne i forbindelse med udredning af eller behandling af de anbragte børn eller unge, må det antages, at de også skal orienteres.

På baggrund af det ovenstående henledes opmærksomheden på databeskyttelsesforordningens artikel 14. Af denne bestemmelse følger det, at en dataansvarlig har en oplysningspligt over for de registrerede, der behandles personoplysninger om, hvis oplysningerne ikke er indsamlet hos den registrerede selv.

Som det følger af tv-overvågningslovens § 3 b, finder oplysningspligten anvendelse uanset et skiltningskrav i medfør af § 3 a.

Datatilsynet skal gøre opmærksom på, at oplysningspligten i medfør af forordningens artikel 14 ikke kun skal opfyldes over for de ansatte, udefrakom-

mende psykologer og andre fagpersoner. Oplysningspligten skal som udgangspunkt iagttages i forhold til alle personer, der behandles oplysninger om, hvilket i dette tilfælde omfatter samtlige personer, der befinder sig på de områder, hvor der tv-overvåges. Dette betyder, at også de anbragte børn og unge og eventuelt besøgende skal underrettes i medfør af forordningens artikel 14.

Datatilsynet gør i øvrigt opmærksom på undtagelserne til oplysningspligten i forordningens artikel 14, stk. 5. Heraf følger det bl.a. at oplysningspligten ikke skal iagttages, hvis meddelelse af sådanne oplysninger viser sig umuligt eller vil kræve en uforholdsmæssigt stor indsats. Der gøres desuden opmærksom på databeskyttelseslovens § 22, som indeholder en række undtagelser til de registreredes rettigheder.

Det er den dataansvarlige, der er ansvarlig for at overholde, og herunder vurdere og dokumentere overvejelser om eventuelle undtagelser til de registreredes rettigheder, herunder oplysningspligten.

1.6. Bemyndigelsesbestemmelsen

Det følger af den foreslåede § 16 a, stk. 2, at Børne- og Socialministeriet efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler for anvendelse af tv-overvågning.

Datatilsynet skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på databeskyttelseslovens § 28, hvorefter der skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet ved udarbejdelse af lovforslag, bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsfor skrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Datatilsynet forudsættes dermed hørt i det omfang der udarbejdes bekendtgørelser i medfør af den foreslåede § 16 a, stk. 2.

2. Øvrige bemærkninger

Datatilsynet forudsætter endvidere, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven vil blive iagttaget i forbindelse med de behandlinger af personoplysninger der vil ske som følge af udkastet.

Kopi af dette brev sendes til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Camilla Andersen

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Artillerivej 55
2300 København S

Tlf. 45 15 36 50
Fax 45 15 01 39

dkr@dkr.dk
www.dkr.dk

Høringssvar – udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

2. oktober 2018

DKR-nummer:
18-135-0195

Sagsbehandler:
AKN/CH/ISE

Ved en mail af 4. september 2018 har Børne- og Socialministeriet anmodet om Det Kriminalpræventive Råds (DKR) eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

I den anledning skal DKR udtale, at vores mission er at skabe tryghed ved at oplyse om og forebygge kriminalitet. DKR er derfor meget positivt indstillet overfor lovforslagets formål om at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet.

Lovforslaget omfatter udmøntningen af reformen af indsatsen mod ungdomskriminalitet for så vidt angår:

1. Børn og unge i risikozonen og deres forældre skal opleve en tidlig konsekvens af kriminel adfærd
2. Ensrettet adfærd for anbragte kriminalitetstruede børn.

[Pålæg til børn og unge i risikozonen og deres forældre](#)

Regeringen ønsker med reformen at øge anvendelsen af pålæg til børn og unge og til forældre, når unge mellem 15 og 17 år begår mindre alvorlig kriminalitet og børn mellem 12 og 14 år udviser samme adfærd. Samtidig udvides adgangen til at bruge pålæg til også at omfatte 10-11-årige.

DKR anerkender behovet for at markere, når grænsen er nået og dermed også, at der i nogle tilfælde er behov for brug af sanktioner. Et pålæg, der af forældre og barn opleves som en illegitim straf, og som iværksættes af de kommunale aktører, kan imidlertid skade og i værste tilfælde nedbryde en tillidsfuld samarbejdsrelation mellem familie og kommune. De tiltag, der iværksættes, bør derfor altid balancere behovet for sanktion og kontrol, der skaber modstand, og støtte og inddragelse, som virker opbyggende og skaber ejerskab.

DKR stiller sig uforstående overfor behovet for at udvide adgangen til at anvende dette redskab.

Side 2

Under hensyn til intentionen om at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet skal DKR pege på, at der prioriteres ressourcer til støtte, motivation og inddragelse af den unge og forældrene i udarbejdelsen af en plan for efterlevelse af det aftalte pålæg og eventuelle sanktioner. Samtidig skal DKR anbefale, at de økonomiske sanktioner, der kan iværksættes ved ikke overholdelse, fjernes.

For så vidt angår konsekvens og genoprettende tiltag henvises til DKRs vedlagte høringssvar til Justitsministeriet for så vidt angår organisering og proces.

Endelig anbefaler DKR, at det med reformen fastlægges, hvilke pålæg politiet skal håndhæve, samt hvilke pålæg andre aktører skal håndhæve.

Ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede børn og unge

Lovforslaget har under denne overskrift 3 dele:

1. Klare krav til virksom ordning
2. Husordener og konsekvenser ved overtrædelsen på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner
3. Tydeliggørelse af adgange til at anvende fysisk magt på opholdssteder og døgninstitutioner og på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner.

DKR har noteret sig, at forslaget vil præcisere Serviceloven for så vidt angår formålet med indsatsen på opholdssteder og døgninstitutioner, og det er at varetage omsorgen og sikre trivsel og udvikling, herunder understøtte uddannelse, beskæftigelse og forebygge kriminalitet for de anbragte børn.

Det Kriminalpræventive Råd bakker op om forslagets intentioner om at tydeliggøre og ensrette indsatsen og rammerne og dermed skabe forudsigelighed i vilkårene for anbringelserne og et bedre grundlag for personalet at arbejde på. Det vil samtidig også skabe et fælles grundlag for det løbende tilsyn med institutionerne.

For så vidt angår magtanvendelse indeholder forslaget dels et forslag om at præcisere, at man efter den gældende lovgivning kan anvende magt på baggrund af vedvarende chikane, og at grovere overtrædelser af husordener fremover kan være grundlaget for magtanvendelse.

Nærværende lovforslag skærper magtanvendelsesreglerne blot kort tid efter revisionen af de gældende regler fra 2017.

DKR finder, at anvendelse af magt overfor anbragte børn skal være en absolut undtagelse og kun anvendes, hvor barnet er til fare for sig selv eller andre.

En udvidelse af adgangen til at anvende magt skal have særdeles stærke grunde, og helst dokumentation for, at det er strengt nødvendigt. Det kan DKR ikke se foreligger. Det er uklart, hvordan denne udvidelse skulle

kunne bidrage til at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet.

Side 3

Hvis vi skal hjælpe de unge videre og forebygge recidiv, skal der sættes ind med mere opbyggende tiltag, evt. mere uddannelse af personale og udvikling af den eksisterende viden om pædagogiske metoder.

Der bør endvidere skabes øget opmærksomhed på kvaliteten af de unges udslusning fra institutionerne, således at der følges op på, om den unge får hjælp til at opbygge nye velfungerende netværk, en tilværelse i uddannelse og beskæftigelse og et liv uden kriminalitet.

Styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner
Lovforslaget har under denne overskrift fire dele:

1. TV-overvågning af indendørs fællesarealer og døralarmer til værelserne
2. Adgang til kropsvisitation og gennemsøgning af tøj på sikrede døgninstitutioner
3. Begrænsninger af adgang til ekstern kommunikation på sikrede døgninstitutioner
4. Pligt til at anmelde trusler og vold

Det er naturligvis afgørende for det enkelte barn, for de andre anbragte børn og for personalet, at sikkerheden i de delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner er i orden.

Indgreb i retten til privatliv og personlig frihed samt adgang til kommunikation for anbragte børn skal dog være strengt nødvendige af sikkerhedsmæssige grunde.

Forslagene om tv-overvågning af indendørs fællesarealer, døralarmer på værelserne og kropsvisitation er egnede til at øge stressniveauet på institutionerne og dermed konflikterne mellem de anbragte unge og det pædagogiske personale, særligt fordi de samlet set signalerer fængselslignende forhold og en tilgang til de unge, som er præget af mistillid og kontrol fremfor respekt og omsorg. Øget kontrol og magtanvendelse kan hermed gøre det sværere at skabe trygge behandlingsmiljøer og kan i sig selv forværre den unges trivsel, kompetencer og livschancer. Øget adgang til indgreb i barnets eller den unges ret til privatliv og personlig frihed m.v. kan endvidere risikere at fjerne fokus på metoder til forebyggelse af disse indgreb.

Kropsvisitation er et ydmygende og grænseoverskridende tiltag. Udvidelsen betyder, at personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager tøjet af, og at personalet kan føle barnet på kroppens overflader samt gennemsøge tøjet. Der vil i nogle tilfælde være tale om børn og unge, som har været udsat for vold og seksuelle overgreb. DKR skal, som Børnerådet, udtale sig imod dette forslag. Forslaget er ikke proportionelt i forhold til, hvad der ønskes opnået. Pædagogiske metoder kan og bør anvendes i stedet.

Endelig er DKR bekymret for en generel begrænsning af de anbragte unges adgang til ekstern kommunikation, da kontakten til familie og venner og privatliv kan være afgørende for den unges mulighed for at

komme igennem en svær periode, og for, at behandlingseffekter kan overføres til hjemmemiljøet. DKR anbefaler derfor i stedet en styrket inddragelse af den unges familie og aktører fra nærmiljøet under opholdet på de sikrede institutioner.

Side 4

Anbringelse af børn under 12 år på delvis lukkede afdelinger

Afslutningsvis tager DKR afstand fra forslaget om Børn- og Ungeudvalgets mulighed for at dispensere fra aldersgrænsen på 12 år i forbindelse med anbringelse på delvis lukkede institutioner og afdelinger på institutioner, da en mulig tilbageholdelse er et så omfattende indgreb i barnets integritet, at det ikke kan formodes at være proportionelt med barnets alder og modenhed. Det må endvidere formodes, at de børn og unge, som i øvrigt er anbragt på de delvist lukkede afdelinger og institutioner, har så alvorlige sociale og adfærdsmæssige problemer, at dette kan påvirke mindreårige børn i en negativ retning.

Afsluttende bemærkning

Det Kriminalpræventive Råds er meget positivt indstillet overfor formålet med lovforslaget om at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet. Lovforslaget indeholder gode forslag om at tydeliggøre og ensrette indsatsen og rammerne på institutionerne og kan dermed skabe større forudsigelighed for de anbragte unge, et tydeligere grundlag for personalets arbejde, samt et ensartet grundlag for det løbende tilsyn.

Rådet finder ikke tilstrækkelig grund til at udvide adgangen til magtanvendelse. Rådet anerkender, at sikkerheden i de delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner skal være i orden. De foreslåede tiltag er imidlertid egnede til at øge stressniveauet på institutionerne og dermed konflikterne mellem de anbragte unge og det pædagogiske personale, særligt fordi de samlet set signalerer fængselslignende forhold. DKR er imod forslaget om kropsvisitation. Indgrebet er ude af proportion, ligesom DKR tager afstand fra dispensationsadgangen i forhold til at tvangsanbringe børn på 10 og 11 år på delvis lukkede institutioner og afdelinger. Disse forslag synes ikke at understøtte formålet med lovforslaget.

Hvis vi skal hjælpe de unge videre og forebygge recidiv, skal der sættes ind med opbyggende tiltag, evt. mere uddannelse af personale og udvikling af den eksisterende viden om pædagogiske metoder.

Som bilag A vedhæftes DKR's høringsvar til Justitsministerets lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Der henvises til Børne og Socialministeriets sagsnr.: 2018 – 4653, doknr.: 607601. Sendt til: sthi@sm.dk

Med venlig hilsen

Henrik Dam
Formand

Anna Karina Nickelsen
Sekretariatschef

Bilag A

Justitsministeriet
Forebyggelseskantoret
Slotholmsgade 12
1216 København K

DKR

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Artillerivej 55
2300 København S

Tlf. 45 15 36 50
Fax 45 15 01 39

dkr@dkr.dk
www.dkr.dk

Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Ved en mail af 3. september 2018 har Justitsministeriet anmodet Det Kriminalpræventive Råd om en udtalelse vedrørende forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

I den anledning skal DKR udtale, at vores mission er at skabe tryghed ved at oplyse om og forebygge kriminalitet.

DKR er derfor meget positivt indstillet overfor lovforslagets formål om at forebygge ungdomskriminalitet. Selvom ungdomskriminaliteten er faldet over en årrække, er bestræbelser på at gøre det endnu bedre velkomne.

Der er tale om en omfattende omlægning af samfundets behandling af 10 til 17-årige, når de udviser en adfærd, der for voksne og unge over 15 år er kriminaliseret.

En sådan adfærd hos børn vil normalt udspringe af mistrivsel, uheldig påvirkning fra barnets relationer, lokale asociale normer, muligheder for at udvise asocial adfærd eller eventuelt særlige fysiske eller mentale forhold.

Hvis barnets forældre ikke kan ændre barnets vilkår, træder samfundet til. Samfundets håndtering af situationen er reguleret i sociallovgivningen, hvor barnets tarv er i fokus.

DKR ser meget positivt på, at sociallovgivningen er fundamentet i reformen, og at den kriminelle lavalder er bevaret i den nye ordning.

Det Kriminalpræventive Råd har derudover to hovedsynspunkter vedrørende lovforslaget.

For det første er Rådet bekymret for, om nogle af de ændringer, der nu foreslås, kan virke mod hensigten om at trække flere børn ud af en livsbane, hvor kriminalitet kan blive et element. Der er i lovforslaget et meget stort fokus på barnets handlinger, og det udfordrer det klare udgangspunkt i sociallovgivningen om, at barnets tarv er det styrende princip – at der skal tages udgangspunkt i en afdækning af barnets

2. oktober 2018

DKR-nummer:
18-131-0190

Sagsbehandler:
AKN/NLHH/CH/HNC/ISE

udfordringer og ressourcer og sættes ind med indsatser, der for alvor kan løse op for udfordringerne.

Side 6

For det andet indeholder lovforslaget ikke udtrykkelige bestemmelser, der afspejler ambitioner og ressourcer til løbende at udvikle ny viden om virksomme forebyggelsesindsatser og kvalitet i den pædagogiske indsats i dansk kontekst, som efter Rådets opfattelse er en forudsætning, hvis man for alvor vil løfte den nuværende indsats.

Straksreaktion - genoprettende retfærdighed

Det nye ungdomskriminalitetsnævn skal kunne pålægge en straksreaktion, som skal bidrage til at genoprette forrettet skade eller pålægge andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder samfundsnyttigt arbejde. Der henvises i forslaget til Betænkning 1508/2009 om indsatsen mod ungdomskriminalitet og principper om "restorative justice".

I Betænkningen fremhæves, at der er større tilfredshed med processen iblandt de forurettede, og at de i højere grad får udbedret skete skader. Dertil mindsker reaktioner baseret på genoprettende principper risikoen for, at gerningsmanden fortsætter med kriminalitet.

Rådet havde gerne set genoprettende ret, som alternativ til straf for børn og unge under 18 år.

Nyere dokumenteret viden og praksis underbygger en positiv og kriminalpræventiv effekt af genoprettende tilgange, jf. fx Genoprettende retfærdighed over for kriminalitetstruede unge, KORA, 2015.

For at genskabe de positive resultater, er det vigtigt, at man følger de beskrivelser og anbefalinger, der er til "restorative justice" i betænkningen og i nyere forskning.

Gavnlig genoprettende tilgange placerer konflikten hos de konkrete, involverede parter selv, som så vidt muligt selv bidrager til løsningen. Via samtykke, dialog og en upartisk eller neutral mægler skal parterne ifølge principperne involveres i en faciliteret proces, hvor de kan kortlægge skaderne og deres baggrund i fællesskab. Det er samtidig et klart ideal, at alle, der er berørt på en eller anden måde – familie, venner, naboer, lærere m.m. – også involveres. Styrken ved involvering af netværket påpeges i, at dokumentationen i højere grad peger på positive effekter i forhold til recidiv for "konferencemodeller" eller "stormøder" frem for møder mellem kun gerningsmand og forurettet.

I lovforslaget er fokus på at "gøre skaden god igen". Her er det meget væsentligt, at der tale om at skulle gøre skaden god igen direkte i forhold til den forurettede, også selv om flere parter og niveauer kan indgå.

At pålægge samfundsnyttigt arbejde kan forveksles med straf, hvis det ikke har et meget klart og konkret pædagogisk sigte.

Endelig fremgår det, at en straksreaktion i sig selv kan bestå direkte i konfliktmægling mellem barn/ung og forurettet under tilstedeværelse af en neutral mægler. Det berøres, at dette vil skulle indebære samtykke og "tilståelse" fra barnet/den unge. Samtidig står, at reaktionen vil skulle

udføres "hurtigst muligt" efter nævnets afgørelse og vil skulle have en "kortere varighed".

Side 7

DKR skal på denne baggrund anbefale, at disse processer henvises til et særskilt organ i den enkelte kommune og ser frem til den nærmere udmøntning af dette punkt.

DKR er bekymret for § 12 stk. 2, idet det anføres, at barnet skal have udtalte adfærdsproblemer eller udvise negativ adfærd af en så grell karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare. Det er selvsagt nødvendigt, at børn, hvis udvikling er i fare, får den fornødne omsorg, støtte, struktur og behandling. Andre reaktioner kan risikere at forstærke barnets udfordringer, fx et negativt selvbillede.

Forbedringsforløb - forebyggende foranstaltninger

Sociallovgivningens værktøjskasse er udgangspunktet for lovforslagets bestemmelser om iværksættelse af forebyggende indsatser. Det hilser Det Kriminalpræventive Råd velkommen.

Der findes betydelig mere forskningsbaseret viden om effekten af forebyggende tiltag end om effekten af straf.

I det Kriminalpræventive Råd tager vi udgangspunkt i viden om social- og udviklingsorienteret forebyggelse, hvor man kategoriserer indsatser, der retter sig mod at reducere risikofaktorer og styrke beskyttende faktorer hos individet, i familien eller i skolen blandt børn og unge op til 18 år. Indsatserne retter sig fx mod at træne barnets/den unges sociale, adfærdsmæssige og kognitive færdigheder, eller forældretræning eller årsager til mobning i skolen osv. Dog har stadig flere indsatser fokus på at adressere flere forskellige forhold (individ, familie og skolen) på en gang.

Det samlede billede fra forskningen viser, at den sociale- og udviklingsorienterede forebyggelse har en positiv kriminalpræventiv effekt, uanset om den er rettet mod individet, familien eller skolen. Data indikerer, at familiebaserede indsatser muligvis har den størst effekt. Flere af indsatserne viser også en række positive effekter på andre områder end de kriminalpræventive mål, fx i forhold til skole og uddannelse.

Det er ikke mindst den helt tidlige indsats, der giver påviselig effekt på senere kriminalitet. Det er derfor afgørende at have store ambitioner i de tidlige indsatser. Det er imidlertid fint at behandle de helt tidlige indsatser i reformer og programmer, der ikke har kriminalitet som sit afsæt, men et mere generelt afsæt om udvikling af gode liv for næste generation. Det er den langsigtede effekt på kriminalitet, som Det Kriminalpræventive Råd henleder opmærksomheden på her.

Når formålet med reformen er at styrke indsatsen mod ungdomskriminalitet for at reducere antallet af børn og unge, der begår kriminalitet, er det efter Det Kriminalpræventive Råds opfattelse ikke tilstrækkeligt at have den eksisterende værktøjskasse til rådighed. Vi skal

gøre også de "senere" tidlige indsatser, som lovforslaget beskæftiger sig med, mere effektfulde end i dag.

Side 8

Det Kriminalpræventive Råd skal derfor anbefale, at der ved siden af de ændringer, som lovforslaget indeholder, afsættes betydelige ressourcer til systematisk efteruddannelse af det pædagogiske og socialpædagogiske felt m.v. i det, vi allerede ved om virksomme metoder og processer. Derudover bør der investeres i at tilvejebringe ny viden om eksisterende virksomme indsatser og i udvikling af nye indsatser, der udspringer af erfaringer, praksis og institutioner i Danmark. Videnskulturen på området bør understøttes.

Ungdomskriminalitetsnævnet

Organiseringen af den myndighed, der skal beslutte, at der skal iværksættes en eller flere foranstaltninger, og de processer, der fører frem til beslutningerne, skal efter Det Kriminalpræventive Råds opfattelse sikre, at der iværksættes foranstaltninger, når barnets eller den unges situation gør, det er nødvendigt, og at det er den eller de mest effektive foranstaltninger i forhold til at løse op for den pågældendes udfordringer efter bedst tilgængelig viden.

Efter forslagets bemærkninger udarbejder kommunen en ungefaglig redegørelse om barnets personlige forhold og en indstilling om, hvilke foranstaltninger, der bør sættes i værk.

Nævnet er sammensat af en dommer, en ansat i politiet, der ikke behøver at være politiuddannet, med indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde, og en kommunalt ansat med indsigt i sager om social støtte til udsatte unge.

Det er dommerens opgave at sikre, at sagen er tilstrækkelig oplyst til at foretage en helhedsvurdering af barnets situation, og at de retsgarantier, der tilbydes barnet og forældrene, overholdes. Dommere, der behandler sager vedrørende 10 - 11-årige, skal have gennemgået en særlig efteruddannelse målrettet håndtering af sager vedrørende børn.

Formålet med nævnsmødet er en dialog mellem barnet, forældrene, evt. ressourcepersoner og nævnet. På mødet deltager en repræsentant fra den kommune, der har udarbejdet redegørelsen og indstillingen, og hvis barnet er mellem 10 og 14 år deltager tillige en børnesagkyndig. Formålet med dialogen er at nå frem til en straksreaktion og et forbedringsforløb.

Det Kriminalpræventive Råd har anbefalet, at børn og unge under 18 år, der udviser en adfærd, der er kriminaliseret for voksne, samles med deres private og professionelle netværk, hvor de på baggrund af principperne (og processerne, herunder mødeledelse af en neutral mægler) i genoprettende ret konfronteres med offeret m.v. i det, der fagligt kaldes konference. Der er dokumenteret positive effekter på internationalt plan. Konferencen skal identificere, hvordan barnet kan genoprette den forvoldte skade, og siden skal konferencen identificere indsatser, der kan skabe den nødvendige positive forandring i barnets liv. Det er stadig Det Kriminalpræventive Råds indstilling. Det Kriminalpræventive Råd finder det under alle omstændigheder betænkeligt at lade børn helt ned til 10 år omfatte af reformen.

Man har imidlertid valgt at fastholde den kriminelle lavalder på 15 år (ikke øge den til 18 år), udvide målgruppen med børn ned til 10 år, og lægge processerne i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Side 9

På den baggrund bemærker Rådet, at selve navnet Ungdomskriminalitetsnævnet efter Rådets opfattelse sender et forkert signal ved at lade barnets handlinger, som vi efter processen vil undgå, dominere. Der bør være fokus på den positive forandring, som samfundet vil skabe - for at søge at undgå stemplingseffekt. Det Kriminalpræventive Råd foreslår at kalde nævnet Børnenævnet.

Det er også helt afgørende, at alle aktører i nævnsarbejdet holder et klart fokus på barnets udfordringer, og hvad der kan løse op for dem. Barnets handlinger, og karakteren og indholdet af dem, nævnes flere gange i bemærkningerne og skaber derfor usikkerhed om formålet med Nævnets behandling af sagen og afgørelsen.

DKR skal anbefale, at det socialfaglige element i modellen styrkes ved, at alle nævnsmedlemmer bliver efteruddannet i håndtering af sager, der omfatter dialog med udsatte og sårbare børn og unge, og at der også tilknyttes en børnesagkyndig til behandlingen af sager for de 15-17 årige, der ofte vil være umodne og måske skadede på den ene eller den anden måde.

Ungekriminalforsorgen

Ungekriminalforsorgens rolle og opgaver er beskrevet i lovforslaget og omtalt i bemærkningerne.

Ungekriminalforsorgen skal sammen med kommunen sørge for, at barnet eller den unge gennemfører den straksreaktion og det forbedringsforløb, som er bestemt af Ungdomskriminalitetsnævnet.

De nærmere regler for Ungekriminalforsorgens tilsyn med børn og unge, hvis sag har været behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, fastsættes ved bekendtgørelse.

Det Kriminalpræventive Råd har, i forbindelse med vores tidligere anbefaling om at tage udgangspunkt i Restorative Justice i arbejdet med at forbedre indsatsen mod ungdomskriminalitet, peget på behovet for opfølgningsteams. Her var tænkt på personer fra den unges private og professionelle netværk. Ideen var, at en koordinator skulle indkalde den unge og opfølgningsteamet en gang om måneden med henblik på at tage initiativer, hvis det blev konstateret, at der var afvigelser i planen. Sådan arbejder man med opfølgning i Norge.

DKR håber, at de nærmere regler for Ungekriminalforsorgens tilsyn vil fremhæve inddragelse af barnets netværk og rum for justeringer i forløbet, når betingelserne for foranstaltningen eller virkeligheden gør det nødvendigt, således at den tilsynsførende og opfølgningen bliver en støtte for barnet i bestræbelserne på at skabe forandring.

Det Kriminalpræventive Råd er bekymret for virkningerne af at knytte børn ned til 10 år til "fængselsvæsenet", som kriminalforsorgen jo er. Her er en risiko for at påvirke barnets selvopfattelse i en periode, hvor barnet er i gang med at udvikle sin identitet, og også omgivelsernes opfattelse af

barnet kan påvirkes. Der er en ikke uvæsentlig risiko for, at det kan medvirke til at fastholde barnet i kriminalitet.

Side 10

Et sådant tilsyn kan komme i vejen for barnets tarv og indsatsen for at løse op for barnets udfordringer. Og her er der efter DKRs vurdering på dette punkt sket et uhensigtsmæssigt skred i balancen mellem fokus på de handlinger, der førte til en indsats, og fokus på barnets udfordringer og ressourcer til skade for det socialfaglige udgangspunkt for reformen.

Evaluering

Endelig anbefaler DKR, at der afsættes midler til løbende at evaluere reformens implementering, proces og effekt.

Afsluttende bemærkning

Samlet set er det Det Kriminalpræventive Råds opfattelse, at lovforslaget har det rigtige udgangspunkt.

Imidlertid udfordres udgangspunktet af et fokus i bemærkningerne på de uønskede handlinger, som skaber tvivl om, hvorvidt formålet med reformen er at pålægge skyld, som barnet må stå til ansvar for overfor samfundet.

Konkluderende vurderer Rådet, at værdien af den nye model i forhold til at reducere antallet af de mest kriminelle unge stadig afhænger meget af, hvordan reformen bliver udmøntet. Et reaktivt fokus i udmøntningen kan gøre, at reformen kommer til at virke mod hensigten om at reducere antallet af de mest kriminelle unge.

Der henvises til Justitsministeriet, Forebyggelseskontoret, Sagsnr.:2017-186-0017, dok.:8442522

Høring sendt til: lforebyggelseskontoret@jm.dk.

Som bilag eftersendes 2. oktober høringssvar til Børne- og Socialministeriets høring over udsat til forslag til ændring af lov om social service mv. ift. styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen mv.

Med venlig hilsen

Henrik Dam
Formand

Anna Karina Nickelsen
Sekretariatschef

Johanne Søndergaard

Fra: Stine Hildebrandt
Sendt: 19. oktober 2018 14:41
Til: Johanne Søndergaard
Emne: VS: høringsvar over udkast til lov om ændring af social service mv. (2018-4653)

Fra: Mikael Sjöberg <MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>
Sendt: 19. oktober 2018 14:13
Til: Stine Hildebrandt <STHI@sm.dk>
Cc: Børn, postkasse <p-boern@sm.dk>
Emne: høringsvar over udkast til lov om ændring af social service mv. (2018-4653)

Til Børne- og Socialministeriet.

Ved brev af 4. september 2018 har Børne- og Socialministeriet anmodet om Dommerforeningens bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet) - sagsnr. 2018-4653.

Lovudkastet har været drøftet på et bestyrelsesmøde i Dommerforeningen.

Dette lovforslag har som fokus, at børn og unge i risikozonen og deres forældre skal opleve en tidlig konsekvens af kriminel adfærd, og at der skal være en ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge.

Dommerforeningen skal – som også anført i forbindelse med høringsvaret på forlaget til bekæmpelse af ungdomskriminalitet - påpege, at sådanne omfattende reform-lovforslag burde undergives en grundig behandling i et lovforberedende udvalg.

Dommerforeningen finder det betænkeligt, at der efter forslaget træffes beslutning om forældre- eller børn- og ungepålæg på et mindre oplyst grundlag, end tilfældet er i dag. Bortset fra det retssikkerhedsmæssigt betænkelige aspekt heri er det et udtryk for en nedprioritering af børnefagligheden, der står i kontrast til Barnets Reform fra 2011 og opprioriteringen af børnefagligheden i Familieretten.

Forslaget vil utvivlsomt føre til øget anvendelse af ressourcer ved domstolene, som vil føre til længere sagsbehandlingstid i andre sager.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg
landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening
Direkte: + 45 99 68 65 01

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Til

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Sendt pr. e-mail til:

Lforebyggelseskontoret@jm.dk.

STHI@sm.dk

cc: p-boern@sm.dk

1. oktober 2018

Vedr:

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet) fra Børne- og Socialministeriet

Høring over udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fra Justitsministeriet

FADD har fra Justitsministeriet modtaget udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i høring.

Samtidig har vi fra Børne- og Socialministeriet modtaget udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialt tilsyn i høring.

Da lovpakken samlet udgør den lovgivningsmæssige udmøntning af regeringens udspil, "*Alle handlinger har konsekvenser*" har FADD derfor udarbejdet enslydende overordnede høringssvar til de to lovforslag.

Der henvises derudover til nedenstående bilag med bemærkninger til de enkelte bestemmelser i de to lovudkast sendt til begge ministerier

INDLEDNING

FADD anerkender lovpakkens formål om, at børn og unge skal bringes ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet.

Til gengæld er vi som fagfolk, der konkret arbejder med de udsatte børn og unge, bekymrede over det værdiskred, reformen ser ud til at repræsentere: En hård retorik med straffelignende sanktioner som mere overvågning, økonomiske konsekvenser, mere politi, ensliggørelse og detaljeinvolvering fra ministerier. Disse elementer indebærer en risiko for, at disse børn vil påtage sig en identitet som kriminelle, som de kan få svært ved at slippe igen.

Reformen ser ud til at markere en hidtil uset territorial landvinding for Justitsministeriet, hvis virke og formål i første omgang refererer til love, domstole og straf – set i et voksenperspektiv.

Hvilket angiveligt ikke kun bekymrer os fra praksisfeltet, men også en lang række børne- og kriminalitetsforeninger og organisationer fra ind- og udland.

Bekymringen skyldes dels fraværet af forskningsmæssig legitimitet og lovende internationale erfaringer med effekten af de foreslåede stramninger. Dels at det syn, der ligger til grund for stramningerne, synes præget af uvidenhed om målgrupperne.

Sagt på en anden måde er flere af forslagene baseret på en forestilling om, hvad der vil være virkningsfuldt (læs: afskrækkende ift at fastholde en kriminel løbebane) for ikke-udsatte børn og unge fra ressourcestærke familier.

Rigtig mange børn og unge i de sikrede miljøer er karakteriseret ved manglende evne til at konsekvensberegne egne handlinger, lav IQ, diagnoser og adfærds- og opmærksomhedsforstyrrelser – ofte sammen med en opvækst i familier med sygdom, misbrug, vold og kriminalitet.

En af forudsætningerne for, at man opnår den ønskede effekt, er således, at målgruppen (børn og familier) skal have mulighed for at kunne forstå og respektere (ikke nødvendigvis acceptere) formål og metoder og have kulturelle pejlemærker for ikke-oppositionel adfærd.

I modsat fald risikerer vi, der er aktører i feltet, at medvirke til at opbygge en 'dem-mod-os-kultur'.

Vores bekymring skal tillige ses i lyset af, at vi lever i en tid, hvor børne- og ungdomskriminaliteten har været markant faldende over en årrække. Statistikken taler sit tydelige sprog: Kriminaliteten er faldet mellem 60 og 70% gennem de senere år, hvilket gælder for såvel kriminaliteten i almindelighed, som for den særligt hårde kriminalitet blandt unge.

Vi mener, at lovgiverne, i stedet for at sætte luppen på kontrol og sanktioner, enten skulle have koncentreret sig om de mellem 1 og 5 %, der anbringes på en sikret afdeling, og som ikke er modtagelige overfor socialpædagogiske metoder, eller have lavet en national handlingsplan for de sammenhængende indsatser.

Mere om det senere...

Når det drejer sig om reformens målgruppe for så vidt angår de 10 til 14 årige, er det efter FADDs overbevisning ikke et spørgsmål om de er skyldige eller ikke-skyldige.

Et barn, der udviser bekymrende adfærd har brug for hjælp.

Det er børn i mistrivsel snarere end kriminelle, der skal straffes.

At det er gået skævt for nogle børn i nogle familier, kan siges også at skyldes, at kommunerne typisk har kendt til disse børn og deres familiers problemer i en årrække – uden at foretage sig det nødvendige.

De reelt kriminalpræventive indsatser skal give forudsætningerne for, at børnene og deres forældre kan lære at træffe nye valg. Derfor er inddragelse af børnene og deres familier i deres egen sag helt afgørende – samtidig med at vi må fastholde, at børn og forældre ikke skal kunne fravælge den nødvendige indsats. Straks-reaktioner, som at barnet skal rydde op efter hærværk eller skal være med i drøftelser med et offer, giver mening så vidt, at princippet er genopretning mere end gengæld.

At et barn skal vaske brandbiler, eller gøre rent i boligforeninger eller vedligeholde parker, er i bedste fald et udtryk for et mangelfuldt syn på, hvem målgruppen er. Børnene og de unge skal kunne forstå logikken mellem det, de har gjort, og den sanktion, de får, så de reelt får mulighed for være i stand til at kunne forandre deres livssituation.

Konkret vil det således kun give mening, at børnene skal vaske brandbiler, hvis de for eksempel har kastet mudder på dem.

Når alt dette er sagt har vi en sikkerheds- og omsorgsmæssig udfordring med en mindre gruppe af børn på i særlig grad de åbne afdelinger, der ligger i tilknytning til de sikrede institutioner og på de semi-sikrede døgninstitutioner.

Det vil vende tilbage til.

Samlet set ærgrer vi os over, at der ikke - i stedet for en ensidig og mangelfuld opstramningsreform, der i sit indhold lægger op til at skabe modstandskulturer i stedet for samspilskulturer - er blevet sat fokus på sammenhængen mellem ALLE tre grundindsatser (den besluttende, den kontrollerende og den behandlende) i en vidensbaseret national helhedsplan for forholdet mellem lovgivning, myndighed og udsatte børn og unge og deres familier. Der er fravær af en nødvendig revitalisering af indsatsrampen (flere og mere flytbare trin og kortere afstand mellem trinnene) ny finansieringsmodel (statslig indblanding og/eller flere samskabelsesprojekter mellem kommunerne) bedre udnyttelse af gældende regler for at effektuere og konstituere individuelt målrettede løsninger, fokus på vigtigheden af at lette udsatte børn og unges adgang til uddannelsessystemet og til arbejdsmarkedet, bedre koordinering, samt familiers og ressourcepersoners inddragelse i arbejdet. Det er et fravær, der i høj grad undrer os.

KONKRETE BEMÆRKNINGER

Vedr: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
(Børne- og Socialministeriet)

FADDs KOMMENTARER:

1. Der bør være forskellig lovgivning for hhv de sikrede, de delvist sikrede og de åbne afdelinger på de sikrede institutioner. Efter vores opfattelse er der på de sikrede institutioner ikke behov for yderligere magtbeføjelser, herunder døralarmer, som tvært imod vil virke kontraproduktivt ift. opgaven, da det vil skabe fængselslignende rammer. I forhold til de foreslåede øgede magtbeføjelser anerkender vi dog, at der på de delvist sikrede og på de åbne afdelinger i tilknytning til sikrede institutioner kan være brug for døralarmer til at skabe mest mulig sikkerhed og tryghed for de anbragte børn og unge. Det er vores opfattelse, at der er brug for nærmere drøftelser af i hvilke regier, under hvilke omstændigheder og med hvilke tilladelser disse magtbeføjelser skal kunne eksekveres.
2. TV overvågning af indendørsarealer er problematisk retsligt set og bør udelades – der er intet belæg for, at videoovervågning øger sikkerheden på institutionerne. Overvågning øger til gengæld institutionernes lighed med et fængsel.
3. Kropsvisiteringer skal fortsat være en politiopgave
4. Udarbejdelse af husordener skal være et lokalt anliggende, og ikke detaljestyret af ministerielle instrukser – vi minder om armslængdeprincippet
5. Der bør, samtidig med reformens iværksættelse – uanset hvilken konkret udformning den vil få – igangsættes forskning, der skal følge og evaluere om reformens formål står mål med dens resultater
6. Alle sanktioner skal henføres til forseelsen – herunder bør det ikke være muligt at trække børn i lommepenge, hvis de ikke efterlever en husorden
7. Personalet på de lukkede og sikrede institutioner m.fl., får pligt til at anmelde vold og trusler. Vi mener, at et kompetent personale bør være i stand til at forstå situationen og vurdere, hvorvidt truslen er reel. Personalet bør derfor gives mulighed for at vurdere, hvorvidt det gavner med en politianmeldelse. Indførelsen af pligt til at anmelde virker ikke proportional, hvis ønsket er at forebygge vold og trusler.
8. Vi er glade for, at det nu bliver muligt, som de adspurgte børn ifm magtanvendelsesudvalgets arbejde for nogle år siden foreslog, at fjerne det barn, der forårsager uroen, fra fællesskabet.

9. I forhold til at give lederne på de åbne døgninstitutioner mulighed for at overføre børn og unge til en sikret institution anerkender vi muligheden såfremt overførslen alene kan foretages på baggrund af farlighedskriteriet mhp skærmning og sikkerhed
10. Vi finder bestemmelsen om, at ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser kan 'overrule' og sætte andre indsatser på stand by, urimelig. Altså at enkeltepisoder vil kunne flytte fokus væk fra årelange forløb med udsatte børn og unge og deres familier.
11. Vi er – med den historik vi har med kommunerne siden Kommunalreformen - bekymrede for kommunernes agilitet ift at eksekvere beslutninger truffet af ungdomskriminalitetsnævnet. Ikke kun – men også - af økonomiske grunde, men også i forhold til om de manglende trin på indsatstrappen besværliggør/umuliggør iværksættelsen af den rette indsats.

KONKRETE KOMMENTARER

Høring over udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

(Justitsministeriet)

FADDs FORSLAG

- 1) 2 børnesagkyndige (pædagogisk og psykologisk) SKAL være faste medlemmer af ungdomskriminalitetsnævnet. Alle nævnets medlemmer skal have stemmeret.
- 2) Straks-iværksættelse må ikke betyde, at den børne-/ungefaglige undersøgelse udelades – med mindre forseelsen lægger op til en ukompliceret sanktion (rydde op efter hærværk) Deciderede forbedringsforløb skal indledes med en børne-/ungefaglig undersøgelse
- 3) Iværksættelse af en sanktion alene på baggrund af mistanke er et retssikkerhedsmæssigt problem og skaber IKKE den tillid til systemet, som er nødvendig for, at en sanktion skal have den ønskede effekt. I den beskrevne form bør dette udgå
- 4) Der bør oprettes syv åbne og delvist lukkede institutioner i en regional centerkonstruktion til den del af "gengangerne", der er de mest udfordrede børn og unge, og som i antal årligt omfatter mellem 150 og 200 børn og unge fra 12 til 18 år. Et barn, der har begået alvorlig kriminalitet, og som visiteres til en indsats i et sådant center, skal have én indgang, hvorefter en faseopdelt indsats iværksættes med en indledende basismåned med afdækning af fysiske, psykiske og læringsmæssige problemstillinger og potentialer på en sikret eller semisikret afdeling. Centerlederne skal have mulighed for at skabe en mere smidig overgang mellem afdelingerne i centret – fra lukket til åben og eventuelt tilbage igen.
- 5) I stedet for ensliggørelse af de sikrede institutioner bør man tage udgangspunkt i, at de er forskellige og skal blive ved med at være det, således at de kan blive ved med at blive dygtigere til at løse de opgaver de hver især løser og skal løse. Forskellige driftsherrer, tilsyn og kompetencer lægger mere op til diversitet end til ensretning – med mindre man har vidensbaseret belæg for at mene, at den ene type sikrede institution er bedre end de andre. Det har vi ikke ... Såfremt man ønsker mere ensliggørelse, bør man oprette et fælles tilsyn for alle de sikrede institutioner.
- 6) Anerkender man fra politisk side vores ønske om at fastholde forskellighederne på de sikrede institutioner, bør man alligevel overveje at etablere et fælles tilsyn for området. I så fald ikke for at understrege ensliggørelsen, men for at kunne udvikle en særlig tilsynskompetence indenfor et komplekst og diversitært felt.
- 7) At der samtidig med reformens iværksættelse – uanset hvilken konkret udformning den vil få – igangsættes forskning, der skal følge og evaluere, om reformens formål står mål med dens resultater
- 8) At det ikke er politiet der skal stå afhentning af 10-14 årige børn der ikke ønsker/ikke magter at følge ungdomskriminalitetsnævnets beslutning om forbedringsforløb

- 9) Familie og netværk skal inddrages på en sådan måde, at deres ressourcer bringes i spil uden trusler om økonomiske konsekvenser
- 10) Alle sanktioner skal kunne henføres til forseelsen
- 11) Klageadgang bør medtages og præciseres
- 12) Ingen børn mellem 10 og 12 år skal kunne anbringes på en sikret eller delvist sikret institution

I FADD stiller vi os til rådighed for begge ministerier, såfremt der ønskes yderligere erfaringer og generel praksisinvolvering.

Med venlig hilsen

Søren Skjødt
Formand for FADD
20230016

Henrik Kastrup
Konsulent i FADD
20852560

www.fadd.dk
info@fadd.dk

Til Børne- og Socialministeriet

Sendt til: sthi@sm.dk

Cc.: p-boern@sm.dk

Vordingborg
26. september 2018

Høringssvar til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Indledende bemærkninger

Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD) deler Ungdomskriminalitetsreformens ambition om, at ungdomskriminaliteten skal falde yderligere.

Samtidig er det af afgørende betydning, at vi ikke alene reagerer på børnenes og de unges handlinger. Vi skal se bag om deres handlinger og arbejde med at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, der er tilstede i deres livssituation. Vi skal arbejde med de familieproblematikker, de indgår i. Vi skal hjælpe de unge, som er målgruppen for ungdomskriminalitetsreformens med at tro på og have tillid til alternative veje at gå. Uddannelse og beskæftigelse er i sin enkelthed nogle af de mest effektive kriminalitetsforebyggende værktøjer, vi har. FSD er bekymret for, at dette går tabt ved en vedtagelse af det udsendte høringsmateriale. Oprettelsen af ungdomskriminalitetsnævnet, i den beskrevne form, er en begrænsning af det kommunale selvstyre og kommunernes muligheder for at etablere helhedsorienterede indsatser med blik for barnet og den unges livssituation, risikofaktorer og familiesituation.

Vi skal som samfund holde fast i, at sociale problemer – og deres udtryksformer som eksempelvis kriminalitet – er ikke kun den enkeltes problem. Vi skal som samfund have en fremstrakt hånd og en mulighed for at kunne tilvælge et liv uden kriminalitet. Det gælder særligt i sager med børn og unge, hvor det er altafgørende for det videre livsforløb, at vi agerer med den største respekt for barnefaglig indsigt og forståelse, og hvor hensynet til barnets videre udvikling og fremtid står centralt i de afgørelser, vi som retssystem og sociale myndigheder træffer.

Det er helt afgørende for FSD, at vi løbende giver de bedste betingelser for at arbejde på tværs af faglige siloer og opsøger mellemrummene, hvor vi har størst erfaring med at lykkes med borgere med komplekse problemstillinger. For uden en sømløs og sammenhængende offentlig sektor kan velfærdspektivet hur-

tigt gå tabt, hvis borgerne skal løbe spidsrod imellem opdelte systemer. Særligt hvis det skal lykkes kommunerne at støtte ungdomskriminalitetsreformens målgruppe af børn og unge i en rehabiliterende, ressourcefokuseret indsats, der sigter mod, at de kan forsøge og klare sig selv i "det gode liv".

Især for børn og unge i udsatte positioner – som reformens målgruppe - er der et stort behov for, at eksempelvis det omgivende samfund, socialområdet, skolerne, sundhedsområdet og voksenområdet løfter i flok.

Det kriminalitetsforebyggende arbejde i Danmark bygger på en lang og god tradition for helhedsorienteret samarbejde i regi af SSP. Afsættet er tæt relationel koordinering og samarbejde på tværs af myndigheder, hvor betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne spiller en vigtig rolle. Det skal vi holde fast i – det har vist sig at have en betydelig effekt. Udgangspunktet er historisk godt – andelen af børn og unge som sigtes for et kriminelt forhold på landsplan har gennem mange år været faldende og er i dag meget lav.

Samtidig kan vi konstatere, at der heller ikke er forskning, der støtter op omkring det foreslåede paradigmeskifte. Dette blev dokumenteret ved gennemgang af dansk forskning af VIVE i Altinget i marts 2017.

FSD frygter, at ungdomskriminalitetsreformen har den modsatte effekt af den tiltænkte.

FSD vil således gerne bidrage med følgende opmærksomhedspunkter i høringsfasen:

Ungdomskriminalitetsnævn

FSD har følgende bemærkninger om etablering af et ungdomskriminalitetsnævn i den beskrevne form:

Dobbelthed, yderligere bureaukrati og beklagelig praksis

FSD vurderer, at der er en dobbelthed og skabes yderligere bureaukrati ved nedsættelsen af et ungdomskriminalitetsnævn, der skal træffe afgørelse i sager, hvor det i dag er enten kommunen eller børn og ungeudvalget, der træffer afgørelse.

Dette underbygges ikke mindst af det meget store antal stillinger, som aktuelt er i opslag i forbindelse med Rigspolitiets forberedelser af etableringen af ungdomskriminalitetsnævnet. FSD finder det uhørt og beklageligt, at der fra Justitsministeriets side etableres en praksis for at igangsætte ansættelsesprocesser på nuværende tidspunkt, inden høringsfristen er udløbet og lovforslaget endeligt vedtaget.

Intention om en ensrettet praksis:

Intentionen bag forslaget er mere ensartet praksis, som skal sikres ved oprettelse af et koordinationsudvalg. FSD vurderer, at dette er svært opnåeligt, eftersom Ungdomskriminalitetsnævnet i sin grundkonstruktion er uafhængigt og ikke underlagt instruktioner eller henstillinger.

I forlængelse heraf kan FSD ikke ud af høringsmaterialet læse, at Ungdomskriminalitetsnævnet er underlagt Ankestyrelsen. Ved at nævnets afgørelser fremadrettet – i de fleste tilfælde – er endelige og ikke kan påklages til Ankestyrelsen, vil Ankestyrelsen ikke længere på dette område spille en rolle i forhold til koordinering af praksis. FSD vurderer, at konsekvensen er, at Ankestyrelsen nuværende funktion - både ved offentliggørelse af principafgørelse (der er bindende retskilder for kommunerne) og ved at sikre, at der i Ankestyrelsen træffes ensartede afgørelser i sammenlignelige sager - tilsidesættes. Hvis principafgørelserne ikke er bindende for nævnets behandling, vil kommunerne og børn og unge-udvalgene være bundet til Ankestyrelsens praksis, imens nævnet i en sammenlignelig sag vil kunne nå frem til et andet resultat. Dette vurderes helt uholdbart.

I forlængelse heraf bemærker FSD, at politiet på baggrund af et endnu ikke udviklet screeningsværktøj skal vurdere, om børn og unge indgår i målgruppen for ungdomskriminalitetsnævnet. Kvaliteten og detaljeringsgraden af screeningsværktøjet kendes derfor endnu ikke – og FSD kan frygte, at der vil være forskelle på præciseringerne af målgruppen, politikredsene imellem. Høringsmaterialet præciserer dernæst ikke, hvordan det skal afklares, om barnet/den unge er omfattet af målgruppen, såfremt kommunen og politiet ikke er enige herom.

Ungdomskriminalitetsnævnets bemanding:

FSD er uforstående overfor, at lokalkendskabet tilsidesættes ved sammensætningen af ungdomskriminalitetsnævnet. FSD kan ud af bemærkningerne læse, at ikke vil blive beskikket medlemmer fra samtlige politikreds kommuner. FSD's klare anbefaling er, at den kommune hvis sag behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet altid bør indgå i Ungdomskriminalitetsnævnets behandling. Der kan være stor forskel på udfordringerne i kommunerne i den enkelte politikreds, og behov for, at der er en socialfaglig repræsentant til stede som har et indgående kendskab til den konkrete sag – som ligger ud over indstilling og ungeredegørelsen.

FSD vurderer, at det er en forringelse af børnene og de unges vilkår, at der ikke er børnesagkyndige med den fornødne ekspertise med stemmeret i ungdomskriminalitetsnævnet. Det undrer dernæst, at der er lagt op til, at der i sager for børn i aldersgruppen 15-18 år, slet ikke deltager børnesagkyndige. FSD vil anbefale, at der er børnesagkyndige medlemmer med fuld stemmeret i ungdomskriminalitetsnævnet, som det kendes fra behandlingen af alle sager i børn og unge-udvalget i dag,

FSD bemærker, at ét stemmeberettiget medlem ud af tre, repræsenterer den myndighed, der har henvist sagen til nævnet (Politiet/domstolene), hvorved nævnet har svært ved at fremstå neutralt som intentionen i bemærkninger tilskrives.

Mødepligt og fremstilling ved politiets bistand

FSD er bekymrede over at læse, at både forældre og børn/unge ned til 10 år har mødepligt i nævnet og kan fremstilles ved politiets bistand. FSD vurderer, at dette i nogle situationer kan udgøre et overgreb i forhold til det enkelte barn, som ikke nødvendigvis står mål med det forhold, som barnet er mistænkt for at have begået. Særligt ikke, hvis forældrene ikke har mulighed for at deltage ved afhentning af barnet og under mødet i nævnet. FSD ser derfor gerne en markant afgrænsning heraf – og vurderer det nødvendigt, at bemærkningerne til lovgivningen udbygges med en præcisering af hvilke momenter, der skal lægges vægt på ved nævnet afgørelse af, om barnet skal hentes med Politiets bistand. FSD vurderer, at der bør medvirke børnesagkyndig bistand ved vurderingen heraf.

Fast track forløb

FSD er positive overfor lovforslagets intentioner om fast-track forløb og er enige i, at det vil være en forbedring af det kriminalitetsforebyggende arbejde såfremt man kan undgå ventetid omkring afsigelse af dom.

Omvendt kan de fastsatte tidsfrister i Fast-track tænkningen i lovforslaget betyde, at kommunerne bliver nødsaget til at prioritere sager med kriminelle børn og unge over andre sager med eksempelvis udsatte børn og unge. Ungenævnet har alene beslutningskompetencen til valg af foranstaltning og det kan betyde behov for, at kommunerne kapacitetsudvider og etablerer et større beredskab af indsatser.

FSD vurderer, at det kan være vanskeligt for kommunerne at udarbejde ungeredegørelser med den fornødne kvalitet indenfor fire uger under hensyntagen til, at der skal indhentes oplysninger fra andre myndigheder, eksempelvis egen læge, børne og ungdomspsykiatrisk hospital eller andre kommuner. Kommunalbestyrelsen har efter gældende regler fire måneder til udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 7.

FSD ønsker, at lovbemærkningerne udvides til at præcisere, hvordan den ungefaglige undersøgelse kan indgå i behandlingen af en sag efter serviceloven – herunder særligt ikke, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om en foranstaltning efter servicelovens § 52, stk. 3, uden at udarbejde en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50.

Genoprettende ret

FSD vurderer, at de præsenterede tanker om genoprettende ret ikke vil opnå den ønskede effekt, hvis ikke kommunerne supplerer med pædagogiske indsatser som sikrer, at børnene og de unge forstår baggrunden med den pågældende indsats og motiveres til at indgå heri.

Hjemgivelse

FSD vil gerne, at Lovforslagets bemærkninger udbygges med en præcisering af, hvilke konsekvenser det har, hvis nævnet ikke er enig i kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse.

Ungekriminalforsorgen

FSD bemærker, at Ungdomskriminalitetsnævnet ikke har til opgave at tage stilling til skyld ligesom nævnets afgørelse ikke er en straf. Det er derfor uforståeligt, at lovforslaget præciserer nødvendigheden af at henlægge tilsynet med, at barnet/den unge følger nævnets afgørelser, til kriminalforsorgen. Kriminalforsorgen er ikke vant til at håndtere og har ikke faglig erfaring med unge under den kriminelle lav-alder, som ikke er dømt i en straffesag.

Ungekriminalforsorgens tilsyn skal fremadrettet stå ved siden af kommunens tilsyn, hvorved FSD vurderer, at der genereres et unødvendigt dobbelt arbejde.

Økonomiske forudsætninger

FSD vurderer, at der med lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og de tilhørende konsekvensrettelser af gældende lovgivning vil følge en række ekstraopgaver for kommunerne, som forudsætter økonomisk kompensation. Det vurderes i forlængelse heraf at den beslutningskompetence, der tildeles ungdomskriminalitetsnævnet, vil medføre, at økonomien på området bliver ikke-styrbar for kommunerne.

Med venlig hilsen

Helle Linnet
Landsformand

FORSETE

Rets- og kriminalpolitisk
tænketaank

helle@lokdam.dk
bodil.philip@gmail.com

1. oktober 2018

Justitsministeriet : email Lforebyggelseskantoret@jm.dk

Børne og Socialministeriet: e-mail STH@sm.dk

Hermed sendes den rets- og kriminalpolitiske tænketaank Forsetes svar på høring til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og udkast til forslag om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

1. Indledning

Formålet med forslaget til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet er at forebygge ungdomskriminalitet gennem etablering af et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10-17 år, der er mistænkt for eller dømt for alvorlig kriminalitet og en ungdomskriminalforsorg, der skal føre tilsyn med, at indsatserne gennemføres.

Det fremgår af den aftale, der er indgået mellem forligspartierne, at man ikke vurderer, at der er behov for en helt ny værktøjskasse, men alene at udvide brugen af allerede eksisterende værktøjer samt at ændre den måde man organiserer arbejdet på. Det vurderes, at den samlede udgift til forslaget efter fuld implementering er 118,5 mio. kr. årligt, hvoraf 78 mio. kr. er afsat til politiet, 9 mio. kr. til domstolene, 0,5 mio. kr. til anklagemyndigheden og 31 mio. kr. til kriminalforsorgen. Der er ikke afsat midler til øget støtte af barnet/den unge.

Forsete finder i lighed med aftaleparterne, at det er positivt, at ungdomskriminaliteten har været faldende i en årrække, og at det er et vigtigt fokus, at der skal være plads til alle børn i fællesskabet.

Forsete finder det uheldigt, at mistanke om kriminel adfærd skal være indfaldsvinklen for hjælp til nogle af de mest udsatte børn, vi har i samfundet.

Forsete er enig i, at der er behov for en helhedsorienteret indsats med udarbejdelse af konkrete handleplaner for det enkelte barn/unge, der er kommet på kanten af samfundet og finder, at denne opgave bedst og billigst løses ved at styrke de kommunale børne- og ungeudvalg, med tæt opfølgning af en uafhængig instans.

Forsete skal foreslå, at man alternativt til at gennemføre en stor og ressourcekrævende organisationsændring foretager en om- og opprioritering af eksisterende værktøjer. Der henvises til Forsetes oversigt over en række forebyggende og genoprettende tiltag, forslag til tekniske forhindringer og forslag til reaktionsformer ved kriminalitet, der vedlægges som bilag 1.

Blandt den gruppe af udsatte børn og unge, hvis sager skal behandles i det nye Ungdomskriminalitetsnævn (UKN) vil der helt givet være en stor gruppe med udiagnosticerede psykiske og somatiske lidelser. Forsete finder, at efteruddannelse og inddragelse af ekspertviden ikke er tilstrækkeligt til, at de nye UKN kan tage kvalificerede og forsvarlige afgørelser i så vanskelige sager, som der er tale om her.

Udover, at man må frygte, at der er børn, der ikke får relevant og tilstrækkelig hjælp pga manglende ekspertise i UKN, finder Forsete, at der er risiko for, at der er børn, der vil blive yderligere marginaliserede ved at loven er bygget op omkring kriminalitet og ikke barnets hele situation. Dertil kommer, at forslaget indeholder en række retssikkerhedsmæssige og faglige problemstillinger, der bør tages højde for.

Forsete har været særligt opmærksom på de 10-14 åriges forhold og har fokuseret på dem.

Forsetes bemærkninger til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn er indarbejdet i dette høringssvar, og det formodes, at det umiddelbart fremgår, om en bemærkning knytter sig til en af disse love.

Forsete har en række ændringsforslag til de fremsatte lovforslag, som af retssikkerhedsmæssige og faglige grunde anses for afgørende.

De væsentligste forslag nævnes nedenfor. Herefter følger en samlet oversigt over Forsetes forslag afsluttet med begrundelser for hvert forslag.

2. Hovedsynspunkter

2.1. Nævnets sammensætning

Nævnets sammensætning med en dommer, en ansat fra hhv politi og kommune anses for helt usædvanlig og betænkelig. Det kan ikke opfattes anderledes end uretfærdigt og med risiko for usaglighed, at politiet både beslutter hvilke sager, der skal forelægges nævnet og er med til at træffe beslutning om, hvorvidt sagen skal afvises eller hvilken reaktion, der evt. skal fastsættes.

Det foreslås, at der ikke oprettes et nyt nævn, men at Børne- og ungeudvalgene styrkes og følges af en uafhængig instans.

Fastholdes nævnets opretholdelse, skal det foreslås, at nævnet udvides med en pædagogisk og en psykologisk børnesagkyndig. Forsete finder ikke, at det er tilstrækkeligt, at en enkelt sagkyndig sidder med som bisidder.

2.2 Sekretariatet

Forsete finder, at Sekretariatets placering hos politiet, gør ønsket om nævnets uafhængighed utroværdig.

Det foreslås, at sekretariatet får sin egen placering i lighed med Flygtningenævnets.

2.3 Advokatbistand

Det fremgår, at man ønsker en større konsekvens over for børn, der er mistænkt for kriminalitet og dømte unge. I denne situation finder man det betænkeligt, at der kun gives tilbud om gratis advokatbistand, hvis anbringelse uden for hjemmet overvejes.

Forsete anbefaler, at alle børn og unge tilbydes gratis advokatbistand, hvis de skal have deres sag behandlet i nævnet. Forsete er opmærksom på, at nævnets opgave ikke er at afgøre skyld, men finder, at

det forhold, at nævnet kan træffe bestemmelse om f.eks. forbedringsforløb op til 2 år og i særlige tilfælde op til 4 år samt træffe beslutning om ganske indgribende straksreaktioner må have den konsekvens, at både børn og forældre tilbydes advokatbistand, og i særlige tilfælde får en advokat direkte beskikket.

2.4. Børne- og ungepålæg

Forsete er betænkelig ved, at brugen af børne- og ungepålæg udvides til at omfatte alle sager, hvor børn og unge mellem 10 og 17 år mistænkes eller sigtes for at have overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenlovgivningen, hvor man i dag kun behandler sager, der omhandler kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed. I forbindelse med den udvidede brug af børne- og ungepålæggene afskaffes kravet om en forudgående børnefaglig undersøgelse.

Forsete finder, at der herved er en åbenbar risiko for, at man gør skade på barnet, ved f.eks. at pålægge det misbrugte barn at være hjemme, den ordblinde at gå i skole uden at gøre noget ved problemet og det angste barn at møde op.

Forsete finder, at risikoen for at gøre skade på barnet ved at fokusere på kriminalitet er så stor, at der ikke bør ske ændringer i gældende lovgivning på dette område.

2.5. Delvis lukkede og lukkede institutioner

Det er positivt, at formålet med en anbringelse skal tydeliggøres, og at der skal indføres klare krav til kvaliteten af den pædagogiske indsats overfor kriminalitetstruede unge. Forsete er betænkelig ved, at især de lukkede institutioner tilføres beføjelser som mulighed for øget magtanvendelse, kropsvisitation ved afklædning, inddragelse af mobiltelefoner mm. Beføjelser, der medfører at regimerne især i de lukkede institutioner kommer til at nærme sig regimet i en lukket fængselsafdeling for unge mennesker. Forsete er opmærksom på, at klientellet er vanskeligt, men finder, at bemanningen bør tage højde herfor.

Ved indretningen af institutionerne skal Forsete pege på betydningen af, at børn og unge har en person, de føler tillid til, og at ikke stofmisbrugende børn og unge ikke placeres sammen med stofmisbrugende.

2.6. Anbringelse af børn og unge sammen.

En helt særlig bekymring er, at børn helt ned til 10 år, der er mistænkt for at have begået kriminalitet vil kunne anbringes sammen med varetægtsurrogatanbragte og dømte unge op til 17 år.

2.7. Ungekriminalforsorgen

Forsete finder det både kostbart og uhensigtsmæssigt, at kriminalforsorgens tilsynsførende udover at skulle føre kontrol med de nye ordninger tillige skal føre personrettede tilsyn med hjemmebesøg mm i lighed med de tilsyn kommunen skal føre. Ordningen vil blive langt billigere og formentlig også mere effektiv, hvis ungekriminalforsorgen alene har en kontrolopgave overfor kommunen.

2. 8. Den Europæiske menneskerettighedskonvention art. 6 om ret til retfærdig rettergang.

Forsete finder, at der er forhold i loven, der giver anledning til opmærksomhed omkring en evt. overtrædelse af EMRK art. 6 overfor de 10-14 årige. De nye UKN kan ved mistanke om alvorlig kriminalitet uden efterfølgende bevisførelse træffe væsentlig mere indgribende og vidtrækkende beslutninger, end tilfældet er i dag. Skal overtrædelse undgås, er det vigtigt, at nødvendige retssikkerhedsgarantier sikres.

2.9. Forskning

Gennemførelse af loven vil stille store krav til de involverede. Der er tale om mange ændringer og en grundlæggende ny tænkning, hvor konsekvens også i forhold til mistanke om kriminalitet er et nøgleord. Der er mulighed for, at der løbende bliver behov for ændringer af så stor en reform. Forsete skal derfor anbefale at reformen løbende evalueres.

3. Oversigt over Forsetes forslag

Ungdomskriminalitetsnævnets opgaver jfr. afs. 4.1.1

- at sager vedr. de 10-14 årige børn behandles af et styrket børne- og ungeudvalg

Persongruppe jfr. afs. 4.1.2

- at lovforslagets § 2 stk. 2 ændres således, at det alene er de sager, hvor anklagemyndigheden vurderer, at den kriminalitet barnet mistænkes for ville udløse en fængselsstraf, hvis sagen blev forelagt for retten, samt at nr. 1 og 2 slås sammen, således at der altid foretages en screening om, der er risiko for ny kriminalitet og dermed behov for forelæggelse af sagen i UKN

- at det screeningsværktøj, der vælges, alene indeholder faktuelle oplysninger og ikke vurderinger, samt at der først sker henvisninger, når screeningsværktøjet er udviklet, og fornøden uddannelse i brug af værktøjet er gennemført

Sammensætning jfr. afs. 4.1.3

- at sammensætningen af UKN gentænkes
- at alle dommere, der behandler sager i UKN er efteruddannede i behandling af sager med børn, dvs ikke kun de yngste børn
- at alle medlemmer af nævnet har en relevant kompetencegivende uddannelse og en særlig viden om børn og unges udvikling
- at nævnet udvides med hhv en pædagogisk og psykologisk børnesagkyndig med fuldt medlemskab

Sekretariatet jfr. afs. 4.1.4

- at sekretariatet får sin egen placering i lighed med flygtningenævnets

Advokatbistand jfr. afs. 4.1.6

- at alle børn i alderen 10-14 år og deres forældremyndighedsindehavere tilbydes gratis advokatbistand i alle sager, der behandles i UKN
- at UKN kan bestemme, at der skal beskikkes advokat for barnet, når dette efter sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt må anses for ønskeligt. En sådan bestemmelse kunne indsættes som § 46 stk. 2 i loven.

Afgørelse jfr. afs. 4.1.7

- at afgørelsen skal begrundes og ved uenighed, hvem der har afgivet discens og hvorfor

Anke jfr. afs. 4.1.8

- at alle sager, der er afgjort i UKN kan ankes.
- at også de 10 og 11 årige har mulighed for at anke med bistand af advokat

Reaktionsmuligheder jfr. afs. 4.2

Straksreaktioner jfr. afs. 4.2.1

- at det genoprettende paradigme anvendes i alle sager hvor straksreaktioner overvejes
- at der ved valg af straksreaktion tages hensyn til barnets udvikling

Anbringelser uden for hjemmet jfr. afs. 4.2.2.1

- at delvis lukkede og lukkede institutioner først anvendes, når alle andre muligheder er undersøgt.
- at det indgår i vurderingen af anbringelse af barnet, om selve anbringelsen sammen med andre svært skadede vil skade barnet.
- at kompetencen til at anbringe uden for hjemmet forbliver i styrkede Børne og ungeudvalg, og at der alternativt knyttes børnesagkyndige til nævnet i samme omfang, som der er i Børne og ungeudvalgene.
- at UKN udvides med særlig børnesagkyndig ekspertise svarende til den ekspertise, der er tilknyttet BU-udvalgene ved anbringelse.

Krav til anbringelsessted jfr. afs. 4.2.2.2

- at børn uden stofmisbrugsproblemer ikke placeres sammen med børn, der har disse problemer.
- at børn får mulighed for selv at vælge kontaktperson

Regime jfr. afs. 4.2.2.3

- at man ved udarbejdelse af det regelsæt, der skal gælde især for de lukkede institutioner er opmærksom på, at regelsættets intensitet skal afvejes i forhold til de retsgarantier, der gives, når et barn eller ung anbringes på institutionerne. Der henvises til bemærkninger i afs. 7 vedr. EMRK 6.

Børne- og ungepålæg jfr. afs. 4.2.3

- at små sager behandles på stedet.
- at den hidtidige ordning, hvorefter der gennemføres børnefaglige undersøgelser i alle sager bevares
- at det understreges, at pålæg kun kan gives, hvor det ud fra en socialfaglig vurdering skønnes, at det vil styrke barnets udvikling.

Ungekriminalforsorgen jfr. afs. 5

- at Ungekriminalforsorgen eller en anden myndighed alene får som opgave at føre tilsyn med, at pålagte planer gennemføres gennem kontrol med de myndigheder, der har ansvar for gennemførelse af planerne.

Den Europæiske menneskerettighedskonvention art. 6 om ret til retfærdig rettergang jfr. afs. 7

- at der indføres retssikkerhedsgarantier, der i videst muligt omfang svarer til de strafprocessuelle retsgarantier, som er foreslået i det foregående.

Forskning jfr. afs. 8

- at evalueringerne foretages løbende og tilrettelægges allerede fra lovforslagets ikrafttræden.

4. Forslag og begrundelser

4.1. Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN)

4.1.1. Ungdomskriminalitetsnævnets opgaver

Nævnet skal træffe afgørelser i sager om børn og unge, som er mistænkt/dømt for at have begået alvorlig eller personfarlig kriminalitet. Nævnet skal skræddersy en helhedsorienteret og målrettet kriminalitetsforebyggende indsats i forhold til barnet/den unge, herunder straksreaktioner, som er af opdragende og så vidt muligt også genoprettende karakter. Nævnet kan derudover fastsætte forbedringsforløb for barnet i op til 4 år og for de unge og skal sikre at myndighederne iværksætter relevante indsatser for den enkelte.

Det fremgår af aftalen om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet 29.juni 2018, at der skal være en mærkbar reaktion, når børn og unge begår kriminalitet, så de forstår, at alle handlinger har en konsekvens.

Nævnets arbejde tager for de 10-14 årige udgangspunkt i **mistanke** om kriminalitet, da den kriminelle lavalder er fastholdt til 15 år. Herved indfører man reaktioner på mistanke uden, at det er bevist, om barnet har begået den kriminalitet, det er mistænkt for.

Reaktionerne omfatter straksreaktioner som tænkes opdragende og så vidt muligt af genoprettende karakter. I disse formuleringer forudsættes det, at kriminaliteten er begået også uden, at der er ført bevis herfor.

Det understreges, at det ikke er nævnets opgave at tage stilling til skyldsspørgsmålet jfr. bemærkningerne s. 67, og at der ikke er tale om, at barnet pålægges en straksreaktion som straf eller sanktion i anledning af sin adfærd jfr. s 70.

Uagtet at det direkte nævnes, at der ikke er tale om straf for begået kriminalitet, fremgår det af en lang række udtalelser i bemærkningerne, at retssystemets tænkning med straf og afskrækkelse lægges til grund.

Der skal her peges på et udpluk fra bemærkningerne:

- s. 24 om den nuværende indsats: "De unge oplever ikke at blive stillet til ansvar for deres kriminelle handlinger"

- s. 54 om samme: Kommunerne kan i dag mangle fokus på børn og unges kriminalitet.... tendens til, at de sociale problemstillinger fylder mere end kriminaliteten.” Derfor flyttes ansvaret for behandlingen af sagerne fra kommunen til nævnet
- s. 54: ”Det er vigtigt, at der er en hurtig og mærkbar reaktion, når børn og unge begår kriminalitet, så de bliver ansvarliggjort og oplever, at kriminel adfærd har konsekvenser.... når der opnås kendskab til, at et barn eller en ung har begået kriminalitet”. På den baggrund er det efter lovforslaget politiet, der henviser sager til nævnet.
- S. 68: ”udelukker ikke mærkbare og konsekvente reaktioner, så barnet ... forstår, at grænsen for acceptabel adfærd er overskredet.”
- En straksreaktion skal være ”genoprettende”. Dette har kun mening, hvis barnet har begået den kriminalitet barnet er mistænkt for.
- S. 72: i sager om mistanke om grovere personfarlig kriminalitet skal nævnet altid overveje behovet for anbringelse uden for hjemmet, jf. § 14, stk. 5. Det gælder også for 10 – 14 årige, hvor der alene foreligger mistanke om kriminalitet.

Hidtil er alle sager vedr. børn under 15 år blevet behandlet af kommunernes børne- og ungeudvalg. Det fremgår af aftalen af 29. juni 2018, at man ønsker en mere helhedsorienteret indsats, hvor forebyggelse af kriminalitet indgår. Der ses ikke at være ført argumentation for, hvorfor en styrkelse af børne- og ungeudvalgene ikke kunne løse denne opgave.

Forsete skal anbefale, at sager vedr. de 10-14 årige børn behandles af et styrket børne- og ungeudvalg.

Nedenstående bemærkninger er knyttet til lovforslaget, som det fremstår nu og behandler fortrinsvis kun spørgsmål vedr. gruppen under den kriminelle lavalder.

4.1.2. Persongruppe

Lovforslaget omfatter bl.a. børn i alderen 10-14 år, der er mistænkt for personfarlig kriminalitet eller for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet jfr. § 2. Personfarlig kriminalitet defineres i straffelovens kapitel 25 og 26. Disse bestemmelser omfatter sager med alvorlig personskade, men også en slåskamp i skolegården som i dag løses med en snak med gårdvagten eller med forældrene.

Det er politiet, der vurderer kriminalitetens art og omfang, og om der skal foretages en screening. Det er således politiet, der afgør om en sag skal forelægges UKN.

Det er planen, at der skal udvikles et screeningsværktøj, politiet kan anvende til at vurdere risikoen for ny kriminalitet. S. 55. Det skal foreslås, at der hentes inspiration i redskabet YLS-CMI. YLS-CMI står for Youth Level of Service - Case Management Inventory. YLS-CMI er et standardiseret redskab til fagpersoner, der i dag benyttes af mange kommuner. Redskabet kan bl.a. bruges til at vurdere risikofaktorer i forbindelse med ungdomskriminalitet.

Der henvises til Socialstyrelsens omtale af redskabet.

<https://socialstyrelsen.dk/unge/kriminalitet/redskaber/dokumentationssystem/redskabet-yls-cmi>

Det skal anbefales, at lovforslagets § 2 stk. 2 ændres således, at det alene er de sager, hvor anklagemyndigheden vurderer, at den kriminalitet barnet mistænkes for ville udløse en fængselsstraf, hvis

sagen blev forelagt for retten, samt at nr. 1 og 2 slås sammen, således at der altid foretages en screening, om der er risiko for ny kriminalitet og dermed behov for forelæggelse af sagen i UKN.

Det skal anbefales, at det screeningsværktøj, der vælges, alene indeholder faktuelle oplysninger og ikke vurderinger, samt at der først sker henvisninger, når screeningsværktøjet er udviklet, og fornøden uddannelse i brug af værktøjet er gennemført.

4. 1.3. Sammensætning

UKN har en dommer som formand og en ansat fra hhv politiet og kommunen.

Det er helt usædvanligt og betænkeligt, at dommer og politi sidder i samme nævn. Det kan ikke opfattes anderledes end uretfærdigt og med risiko for usaglighed, at politiet både indbringer sagen for nævnet og er med til at træffe beslutning om hvilken reaktion, der skal fastsættes.

I sager vedr. 10-11 årige kræves, at dommeren har gennemgået en særlig efteruddannelse målrettet håndtering af sager vedrørende denne yngre del af målgruppen.

Der stilles ikke krav om bestemte stillinger eller uddannelse til de ansatte fra politi og kommune, men alene at de har de fornødne kompetencer. S. 52. Fornødne kompetencer er ikke konkret definerede udover, at de skal have kendskab til forebyggende arbejde. Det må forventes, at behandlingen af nævnets sager både bliver komplekse og krævende.

UKN kan træffe afgørelse om de samme reaktioner, som kommunernes Børne og ungeudvalg.

I sager vedr. 10-14 årige bistås UKN af en børnesagkyndig. Jfr. § 6. Det fremgår ikke af materialet, hvorfor den børnesagkyndige i lighed med situationen i Børne og ungeudvalgene og i forbindelse med domstolsprøvelse i anbringelsessager jfr. Servicelovens § 170 ikke skal være medlem af nævnet. Forsete finder denne forskel uforståelig, set i lyset af at Børne- og ungeudvalgene så sent som i 2011 i forbindelse med "Barnets reform" fik udvidet antallet af børnesagkyndige fra 1 til 2. Dvs at en sag, hvor et barn er mistænkt for alvorlig kriminalitet behandles af et nævn tilknyttet mindre sagkundskab end det sker i BU-udvalgene, hvor der kræves kvalificeret flertal (4 ud af 5 stemmer) og 2 er særligt børnesagkyndige.

Det anbefales:

- at sammensætningen af UKN gentænkes

- at alle dommere, der behandler sager i UKN er efteruddannede i behandling af sager med børn, dvs ikke kun de yngste børn

- at alle medlemmer af nævnet har en relevant kompetencegivende uddannelse og en særlig viden om børn og unges udvikling

- at nævnet udvides med hhv en pædagogisk og psykologisk børnesagkyndig med fuldt medlemskab

Nævnet betjenes af et sekretariat, der er placeret i politiet. Denne placering understreger vægtningen af kriminalitet i forhold til barnets samlede situation og er uforenelig med ønsket om, at UKN skal være et uafhængigt nævn.

Det skal anbefales, at sekretariatet får sin egen placering i lighed med Flygtningenævnets.

4. 1.5. Uafhængighed

Det understreges, at UKN skal være et uafhængigt organ. Dette må forstås således, at hverken kommune eller politi har indflydelse på nævnets afgørelser. Forsete finder det positivt, men er tvivlende overfor, om det i praksis kan gennemføres. Det forhold, at sekretariatet er placeret i politiet og må formodes at have tæt kontakt til politiets øvrige enheder herunder efterforskningsstaben, gør det vanskeligt at forestille sig, at sagerne ikke præges af mistanken om kriminalitet. Der henvises til Forsetes forslag. jfr. afs. 4.1.4.

Dette forhold styrker Forsetes anbefaling af, at det i alle sager vedr. mistænkte er anklagemyndigheden, der vurderer, om en sag skal forelægges nævnet jfr. afs. 4.1.2.

4.1.6. Advokatbistand

I hht lovens § 46 skal der tilbydes gratis advokatbistand både til forældremyndigheden og til børn, der er fyldt 12 år i sager om anbringelse uden for hjemmet herunder også udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser under ophold på institution. Det er alene forældremyndighedsindehaveren til de 10-11årige, der får tilbudt gratis advokatbistand - ikke børnene selv. Der ses ingen begrundelse for, at børn på 10-11 år ikke skal kunne have deres egen advokat i lighed med dem på 12 år og derover.

Det er Forsetes opfattelse, at også de 10-11 årige bør tilbydes selvstændig gratis advokatbistand. Det kan på ingen måde udelukkes, at forældrene i disse sager er så svage, at de ikke tager imod tilbud om advokatbistand. Dertil kommer, at der kan være sager, hvor barnet har andre interesser end forældrene.

Da der er tale om mistanke om alvorlig kriminalitet finder Forsete, at børn og forældremyndighedsindehaver bør tilbydes gratis advokatbistand i alle sager og ikke kun i sager, om anbringelse uden for hjemmet.

Det anbefales:

- At alle børn i alderen 10-14 år og deres forældremyndighedsindehavere tilbydes gratis advokatbistand i alle sager, der behandles i UKN og

- AT UKN kan bestemme, at der skal beskikkes advokat for barnet, når dette efter sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt må anses for ønskeligt. En sådan bestemmelse kunne indsættes som § 46 stk. 2 i loven.

4.1.7. Afgørelse

Ved behandling af 10-14 årige skal nævnet altid bistås af en børnesagkyndig som skal være til stede ved nævnets votering, men ikke har stemmeret.

Afgørelser i nævnet sker ved stemmeflerhed jfr. §5 stk. 2 medmindre der er tale om en formandsafgørelse.

Forsete skal foreslå:

- at afgørelsen skal begrundes og ved uenighed, hvem der har afgivet discens og hvorfor.

4.1.8. Anke

Nævnets afgørelser kan ikke ankes jfr. §55 stk. 1 bortset fra afgørelser, der vedrører anbringelse uden for hjemmet og udpegning af bisidder. Denne bestemmelse indebærer en indskrænket ankemulighed i forhold til kommunernes afgørelser om støtteforanstaltninger efter § 52 i lov om social service eller ungepålæg efter § 57 b i lov om social service. De begrænsede ankemulighed er begrundet i nævnets uafhængighed.

Forsete finder, at alle sager der afgøres i UKN bør kunne ankes. Forsete finder ikke, at det forhold at nævnet er et uafhængigt nævn, kan begrunde en begrænset ankemulighed.

Det er alene forældremyndigheden, der i lighed med sager afgjort i BU-udvalgene, der i hht servicelovens § 168 stk. 2 kan anke afgørelser vedr. 10-11 årige. Da det nu er mistanke om kriminalitet, der bringer sagen op, skal det foreslås at også de 10 og 11 årige har mulighed for at anke.

Forsete skal anbefale:

- at alle sager, der er afgjort i UKN kan ankes.

- at også de 10 og 11 årige har mulighed for at anke med bistand af advokat

4.2. Reaktionsmuligheder

Nævnet skal skræddersy en helhedsorienteret og målrettet kriminalitetsforebyggende indsats i forhold til barnet/den unge, herunder straksreaktioner, som er af opdragende og så vidt muligt også genoprettende karakter. Nævnet kan derudover fastsætte forbedringsforløb for barnet/den unge og skal sikre, at myndighederne iværksætter relevante indsatser for den enkelte.

4. 2.1 Straksreaktioner

Uht at det ikke er sikkert, at barnet har begået den kriminalitet, det er mistænkt for at have begået, og at det oplyses, at straksreaktionen ikke har et straffene formål, men et kriminalitetsforebyggende formål skal det anbefales, at der altid gennemføres en proces som samtaleteknisk opfylder kriterierne for det genoprettende paradigme, hvor man under samtalen har fokus på hvorledes parterne hver især har oplevet hændelsen, hvordan hændelsen følelsesmæssigt har påvirket parterne, og hvad der skal ske fremadrettet. Processen har ikke til formål at afklare skyld, men at lade alle parter komme til orde og komme med forslag til den bedste løsning.

Det skal anbefales:

- At det genoprettende paradigme anvendes i alle sager hvor straksreaktioner overvejes.

- At der ved valg af straksreaktion tages hensyn til barnets udvikling

4.2.2 Forbedringsforløb

Forbedringsforløb er et struktureret og kontrolleret fremadrettet forløb, som skal have til formål at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel og positiv udvikling og væk fra sin kriminelle løbebane. Jfr. bemærkningerne til § 13.

Det skal indledningsvis bemærkes, at her forudsættes det, at barnet er i en kriminel løbebane også selvom det måske alene er mistænkt for at begå personfarlig kriminalitet jfr. § 2 stk. 1, og der ikke er foretaget en vurdering af, om der er mistanke om ny kriminalitet jfr. § 2 st. 2.

Ordet forbedringsforløb er i sig selv begrænsende, placerer skyld og indikerer, at der er noget at forbedre. Skyldes en udadreagerende adfærd f.eks. en fejlmedicinering er det ikke adfærden, der skal ændres, men derimod medicineringen. Det kan også være et barn, der reagerer på svær mobning. Her er det ikke barnet, der skal forandre sig, men de kammerater der mobber.

I § 13 og 14 nævnes de foranstaltninger UKN kan tage for at støtte barnet/den unge. Foranstaltningerne er de samme foranstaltninger, som fremgår af bekendtgørelse af lov om social service § 52 og 52 a. og § 57 b. Det nye er således ikke hvilke initiativer, der kan tages, men at det nu er UKN, der tager dem i modsætning til tidligere, hvor det var kommunen.

Man kan spørge om styrkelsen af det kriminalitetsforebyggende arbejde ikke bedre kunne opnås, ved at erstatte de nuværende to politikere i de kommunale Børne- og ungeudvalg med ansatte fra politi og kommune og i øvrigt føre en tæt kontrol med nævnens arbejde og opfølgningen heraf.

Nævnets opgaver styrker Forsetes anbefaling om, at sager vedr. de 10-14 årige bør behandles af et styrket Børne- og ungeudvalg

4.2.2.1 Anbringelse uden for hjemmet

Nævnets kompetence

Kompetencen til at anbringe børn og unge uden for hjemmet flyttes fra Børne- og unge udvalgene til UKN fsva den gruppe, som behandles af UKN. Kriterierne for anbringelse ændres ikke. UKN vil herefter have kompetence til at anbringe 10-17 årige uden for hjemmet og 12-17 årige på delvis lukkede og lukkede institutioner og i særlige tilfælde med tilladelse af børne- og socialministeriet børn ned til 10 år.

En forudsætning for anbringelse på delvis lukket eller lukket institution er, 1) at det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde den unge fysisk og 2) at der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af kriminel adfærd, misbrugsproblemer eller andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Det nævnes ikke, at når børn helt ned til 12 år og i særlige tilfælde 10 år har en adfærd, der kan begrunde anbringelse på en hel eller delvis lukket institution er sandsynligheden for, at barnet har en uafklaret diagnose stor. Det er ikke betryggende, at et nævn uden særlig ekspertise på det faglige område skal træffe beslutning om anbringelse.

Der er ikke argumenteret for, hvorfor et nævn med mindre ekspertise end Børne- og ungeudvalgene er bedre til at løse denne opgave.

Forsete skal anbefale, at delvis lukkede og lukkede institutioner først anvendes, når alle andre muligheder er undersøgt og udtømte

Forsete skal anbefale, at det indgår i vurderingen af anbringelse af barnet, om selve anbringelsen sammen med andre svært skadede vil skade barnet

Forsete skal anbefale at kompetencen til at anbringe uden for hjemmet forbliver i styrkede Børne og ungeudvalg, og at der alternativt knyttes børnesagkyndige til nævnet i samme omfang, som der er i Børne- og ungeudvalgene.

Forsete skal anbefale, at UKN udvides med særlig børnesagkyndig ekspertise svarende til den ekspertise, der er tilknyttet Børne- og ungeudvalgene ved anbringelse.

4.2.2.2 Krav til anbringelsessted

Ved anbringelse af et barn eller en ung på et opholdssted eller en døgninstitution, er det vigtigt, at formålet med anbringelsen er meget klart især set i lyset af, at Socialforskningsinstituttet/Vive ikke har kunnet påvise, at børn og unge, som anbringes på institutioner, får det bedre end de dårligst stillede børn i landet. I det lys bør der stilles større krav til bedre behandling på døgninstitutioner, fx gennem arbejde med affektregulering og eller mentalisering.

Affekt regulering er ikke noget vi er født med, men indlæres og udvikles i barndommen gennem kontakten til en tryk og omsorgsfuld person som moderen eller dennes erstatning. Igennem affektregulering opnår barnet en selvkontrol, som gør det i stand til på en harmonisk måde at indgå i det omgivende samfund. Denne udvikling opnås kun, hvis barnet bliver mødt med omsorg, trøst og en tryk base. Børn som ikke gennemløber denne læringsproces vil typisk udvikle en tilknytningsforstyrrelse. Fx når barnet oplever vold, misbrug, stikker af hjemmefra og i en ung alder bliver gadebarn, så udvikler barnet eller den unge egenskaber, som gør det i stand til at begå sig i et kriminelt voldeligt miljø. Men samtidigt vil den unge opleve en mistillid, utryghed og angst for samfundet.

Børn har brug for at blive holdt af.

Når man på institutioner har den totale magt over andre, kan der opstå uhensigtsmæssige subkulturer blandt personalet. Vi kender det i fængsler, hos politiet, i psykiatrien, på plejehjem og i institutioner, hvor børn og unge anbringes. Denne negative tendens kan delvist modvirkes, hvis barnet efter 2-3 uges anbringelse, selv skal have lov til at vælge sin kontaktperson. Det er vigtigt, at barnets dømmekraft på denne måde respekteres, da en kontaktperson, som barnet ikke føler sig tryk ved, kan gøre mere skade end gavn.

Unge, som Ungdomskriminalitetsnævnet beslutter, skal anbringe på døgninstitution, og som *ikke* har et misbrug, skal kunne tilbydes ophold på en institution, hvor der ikke er misbrugere. Når barnet er ked af det, ikke kan sove om natten, har hjemve og savner familien, vil barnet hurtigt lære, at hash er et godt stof til at behandle symptomerne med. Erfaringerne fra fængsler viser, at trods stor indsats kan man ikke holde hash ude, hvis det er ønsket. Skal man sikre, at ikke stofmisbrugende børn og unge ikke begynder at tage stoffer, skal de sikres et ophold, hvor de andre heller ikke tager stoffer.

Forsete finder, at brug af delvis lukkede og lukkede institutioner skal begrænses mest muligt i lyset af, at risikoen for at skade barnet er stor.

Forsete skal støtte forslaget om, at indsætte en ny bestemmelse i Serviceloven hvorefter det ikke kun er opholdsstedet eller døgninstitutionen, der skal godkendes men også, at der stilles klare krav til kvaliteten af den pågældende indsats over for kriminalitets truede unge.

Forsete finder, at børn uden stofmisbrugsproblemer ikke placeres sammen med børn, der har disse problemer.

Forsete finder, at det er vigtigt, at børn får mulighed for selv at vælge kontaktperson

4.2.2.3 Regime

Det fremgår af bemærkningerne til serviceloven, at delvist lukkede og sikre institutioner skal have lovfæstede husordner. Husordenerne er endnu ikke udarbejdet, men det oplyses, at man vil regulere emner som vækning, sengetid, mødepligt til aktiviteter, god adfærd på fællesarealer, brug af mobiltelefoner mm. Det er reguleringer, som man kender dem fra fængslerne.

Det oplyses, at reaktionen på brud på husordenen kan variere i intensitet og fastsættes ud fra overtrædelsens karakter, institutionstypen og barnet eller den unges personlige forhold. Forsete finder det positivt, at der udarbejdes et regelsæt for reaktioner, men bemærker sig også at institutionerne, dermed bliver mere lig fængslerne.

Forsete har også bemærket sig, at man udvider adgangen til fysisk magtanvendelse for at kunne gennemføre overholdelsen af en husorden ved grovere overtrædelser. Det understreges, at personalet

fortsat skal arbejde ud fra en pædagogisk tilgang. Bestemmelserne om brug af magtanvendelse afviger ikke fra bestemmelserne i fængslerne, hvor overskriften er mindst mulig magtanvendelse.

Der skal indføres obligatorisk tv-overvågning af indendørs fællesarealer døgnet rundt og mulighed for opsætning af døralarme.

Det foreslås, at bestemmelsen om kropsvisitationer udvides for de sikrede afdelinger, til tilladelse til undersøgelse af kroppens overflader, ved afklædning, mod tidligere, hvor man alene måtte foretage klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Kropsvisitationer med afklædning vil fortsat kunne ske uden konkret mistanke.

Det foreslås, at der på de lukkede institutioner gives adgang til at begrænse beboernes adgang til brug af mobiltelefoner.

Det skal slås fast, at lukkede institutioner **ikke** er børnefængsler, men med de foreslåede ændringer har de taget et stort skridt i den retning, og Forsete skal derfor anbefale:

- at man ved udarbejdelse af det regelsæt, der skal gælde især for de lukkede institutioner er opmærksom på, at regelsættets intensitet skal afvejes i forhold til de retsgarantier, der gives, når et barn eller ung anbringes på institutionerne. Der henvises til bemærkningerne i afs. 7 vedr. EMRK 6.

4.2.3 Børne- og ungepålæg

Det fremgår af ændring til serviceloven, at aldersgrænsen for pålæg nedsættes fr 12 til 10 år og at alle 10-17 årige, der mistænkes eller sigtes for at have overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenloven kan få et pålæg, hvis det skønnes relevant for deres udvikling. Dvs, at hvor der tidligere var krav om, at de berørte skulle have begået kriminalitet af et vist omfang eller grovhed, er det nu alle sager, hvor et barn eller ung er mistænkt selv for små sager som f.eks. et mindre butikstyveri, der kan forelægges. Det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for området, men det vil typisk være en sagsbehandler, der træffer afgørelsen. Afgørelsen vil fortsat skulle bero på en konkret og individuel vurdering af barnets eller den unges situation, herunder kriminalitetens omfang og karakter. Det nævnes, at udvidelsen sker med en klar forventning om, at børne- og ungepålæg anvendes i langt højere grad end i dag. Kravet om en forudgående børnefaglig undersøgelse bortfalder.

Forsete finder det betænkeligt, at området for brug af børne- og ungepålæg udvides til også at omfatte børn på 10-11 år, og mindre kriminalitet samtidig med, at man fjerner kravet om børneundersøgelser. Derved risikerer man at gøre stor skade på børn, der med en alvorlig samtale med en butiksindehaver eller en forælder kunne få stoppet en uheldig adfærd.

Gennemføres forslaget bør det understreges, at formålet med pålægget fortsat skal være barnets udvikling og behov, og at en afgørelse skal hvile på en socialfaglig vurdering.

Det anbefales:

- At helt små sager behandles på stedet.

- At den hidtidige ordning, hvorefter der gennemføres børnefaglige undersøgelser i alle sager bevares

- At det understreges, at pålæg kun kan gives, hvor det ud fra en socialfaglig vurdering skønnes, at det vil styrke barnets udvikling.

5. Ungekriminalforsorgen

Formålet med Ungekriminalforsorgen er at sikre en effektiv, tæt og ensartet opfølgning på nævnets afgørelser. Formålet tænkes opfyldt med kontrol af kommunerne, barnet/den unge og forældremyndighedsindehaveren.

Det fremgår af bemærkningerne, at kontrollen af de berørte skal ske via tilsyn, der på mange måder ligner de tilsyn, som den Frie Kriminalforsorg fører med voksne med fremmøde krav og hjemmebesøg. Det er personrettede tilsyn, der bygger på direkte kontakt.

Sideløbende vil kommunerne skulle føre personrettede tilsyn, herunder om de afgørelser som UKN har truffet fortsat opfylder deres formål i forhold til barnet/den unge. Jfr. § 54.

Forslaget indebærer således, at både Ungekriminalforsorgens og kommunens tilsynsførende skal have direkte kontakt med barnet/den unge mhp opfyldelse af den lagte handleplan.

Forsete finder det direkte uhensigtsmæssigt, at både den kommunale tilsynsførende og Ungekriminalforsorgens tilsynsførende skal have direkte kontakt med de berørte. Udover at det vil være spild af ressourcer vil der også være risiko for, at de to myndigheder vil blive spillet ud mod hinanden.

Ønskes en uafhængig effektiv, tæt og ensartet opfølgning skal det foreslås, at opgaven varetages af en myndighed, der er trænet i kontrolopgaver. Det kan være en ungekriminalforsorg, men det kan også være en anden myndighed.

Der vil kunne spares mange penge ved ikke at blande kontrolopgaven med tilsynsopgaven, og det er Forsetes opfattelse, at resultatet vil blive betydeligt bedre, end det her foreslåede.

Forsete skal anbefale:

- at Ungekriminalforsorgen eller en anden myndighed alene får som opgave at føre tilsyn med at pålagte planer gennemføres gennem kontrol med de myndigheder, der har ansvar for gennemførelse af planerne.

6. Administration

Forsete har ikke gennemgået de administrative gange i detaljer, men undrer sig over, at man i en tid, hvor man ønsker at forenkle den offentlige administration, foreslår en stor organisationsændring, der indebærer at man i alle landets politikredse opretter nye nævn, der skal varetage opgaver, der i dag varetages af kommunerne samt opretter enheder i kriminalforsorgen, der delvis skal udføre de samme opgaver som kommunen til en samlet pris af 118 mio. kr årligt.

Der er ingen tvivl om, at administrationen bliver både tung og tidskrævende.

7. Den Europæiske menneskeretskonvention art. 6

Lovudkastet behandler i bemærkningerne side 99ff spørgsmålet om forholdet til EMRK art. 6 om ret til en retfærdig rettergang og konkluderer side 102, at der ikke er tale om en straffesag i art. 6's forstand, og at UKNs sagsbehandling derfor ikke skal opfylde de processuelle retsgarantier, der gælder i medfør af denne bestemmelse.

Denne konklusion fremkommer bl.a. på baggrund af sagen Blokhin mod Rusland, dom af 23. marts 2016, side 100. I denne sag blev en 12 årig dreng, der var under den kriminelle lavalder, stillet for en domstol, der på baggrund af en myndighedsindstilling besluttede, at drengen skulle anbringes i en tilbageholdelsesfacilitet for unge lovovertrædere for at korrigere hans opførsel og forhindre ny kriminalitet.

Menneskerettighedsdomstolen skulle i dommen vurdere, om der i den konkrete sag var tale om en straffesag i EMRK's forstand. Domstolen lagde bl.a. vægt på, at anbringelsen var en direkte konsekvens af den kriminalitet, som myndighederne påstod, at han havde begået. Domstolen lagde endvidere vægt på, at selv om der ikke formelt i national ret var tale om en straffesag, indeholdt sanktionen klare elementer af både at skulle tjene til afskrækkelse og straf, og anbringelsen forfulgte ikke et uddannelsesmæssigt formål. Der blev yderligere lagt vægt på anbringelsesstedets lukkethed, bevogtning, overvågning og strengt disciplinære regime. Ud fra en samlet vurdering fandt domstolen, at der var tale om en straffesag i EMRKs forstand, og da der ikke var ført en straffesag med de påkrævede retsgarantier, forelå der en krænkelse af artikel 6.'

Forsete er af den opfattelse, at der er risiko for, at bestemmelser truffet af UKN vedrørende de 10-14 årige vil kunne være i strid med artikel 6.

UKNs arbejde overfor de 10-14 årige tager udgangspunkt i mistanke om kriminalitet på baggrund af politiets vurdering og uden, at der skal foretages en bevisvurdering i nævnet. Dog anføres det (side 102), at nævnet på baggrund af en helhedsvurdering af barnets situation, skal træffe afgørelse om iværksættelse af reaktioner. Det er ikke ganske klart, om det indbefatter en eller anden form for bevisvurdering.

Der kan altså efter forslaget gennemføres reaktioner, selv om barnet eller den unge nægter sig skyldig, og måske også reelt er uskyldig. Det er jo således, at der ikke sjældent af domstolene afsiges frifindelsesdomme.

Reaktionen kan være straksreaktioner med f.eks. pligt til at udføre genoprettende arbejde op til flerårige forbedringsforløb og anbringelse uden for hjemmet i en periode, herunder på åbne, delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner. Selv om det understreges, at der ikke er tale om straf for begået kriminalitet, fremgår det af en række udtalelser i bemærkningerne, at retssystemets tænkning med straf og afskrækkelse er af væsentlig betydning, der henvises til pkt. 1.1 vedr. UKN's opgaver. Politiets fremtrædende rolle i forslaget understreger hvilket fokus, der er på den kriminelle handling- som tilmed ikke er fastslået ved dom- i højere grad end den socialpædagogiske indsats, hvilket også understreges af de betydelige midler, der er afsat til politiet (vel svarende til ca. 150 nyoprettede stillinger).

I bemærkningerne side 102 anføres det, at der ikke er tale om, at en straksreaktion kan pålægges som straf eller sanktion i i anledning af en adfærd, men sammesteds anføres det kort forinden, at en straksreaktion vil kunne bestå i at rydde op efter hærværk, som den pågældende har begået på sin skole. Reaktionen vil også kunne bestå i at gøre rent i offentlige parker eller at vaske brandbiler. Sådanne reaktioner har mere karakter af straf end en fremadskuende pædagogisk påvirkning.

Er barnet eller den unge ikke skyldig i mistanken, vil reaktionen ikke kunne betegnes som genoprettende og vil i hvert fald blive opfattet som en straf, og det må betragtes som uheldigt, også når henses til formålet med UKNs reaktioner.

Om der vil foreligge en krænkelse af artikel 6 må bero på en samlet vurdering af reaktionens omfang, intensitet og formål. Der er under alle omstændigheder tale om indgreb, der kan være særdeles indgribende og vidtrækkende og med reaktioner, der er en væsentlig skærpelse i forhold til gældende ret vedrørende børn og unge mellem 10 og 14 år. Der bør derfor indføres retssikkerhedsgarantier, der i videst muligt omfang svarer til de processuelle garantier, som Forsete anbefaler.

8. Forskning

Det fremgår af aftalen, at der skal gennemføres en række evalueringer af reformen.

Det skal foreslås, at evalueringerne foretages løbende og tilrettelægges allerede fra lovforslagets ikrafttræden.

Bilag 1. Skr. af 28. juni 2016 til Justitsministeriets departement med forslag til forebyggende og genoprettende tiltag.

Med venlig hilsen

Helle Lokdam og Bodil Philip

FBU ForældreLANDSforeningen
Bernstorffsvej 20 B, 1
2900 Hellerup
Tlf. 70 27 00 27
vivi@fbu.dk
www.fbu.dk

Til

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Att.: STHI@sm.dk
Med kopi til: p-boern@sm.dk

Hellerup, den 2. oktober 2018

FBU ForældreLANDSforeningens høringssvar til:
Sagsnr: 2018 – 4653 Doknr: 607601

Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

(Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.)

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

FBU ForældreLANDSforeningen undrer sig generelt over forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, - den ændring i lovgivningen, der bliver lagt op til i form af sanktioner og konsekvenser ift udsatte, kriminalitetstruede børn og unge. I lovforslaget gives der endvidere mulighed for inddragelse af forældrenes rettigheder og muligheder for at varetage deres forældreskab - f.eks jvf § 13 i lovforslaget.

Bernstorffsvej 20 B, 1, 2900 Hellerup
E-mail: vivi@fbu.dk www.fbu.dk

Telefon 70 27 00 27

FBU-LINIEN - åbningstider: mandag kl. 10 - 13 og 16 – 20,
tirsdag kl. 10 – 13 samt torsdag kl. 10 - 13 og 16 – 20

I forlængelse af ovennævnte lovforslag er udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialservice, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet), - som vi i dette høringssvar kommenterer på.

FBU er opmærksom på, at der er en gruppe børn og unge, som kun vanskeligt nås med de almindelige indsatser, og at det kan være vanskeligt at finde tilbud og løsninger. FBU er dog generelt uenig i at indsatserne i form af straf, sanktioner, konsekvenser og pålæg, er indsatser som skal styrkes, med henblik på at ændre på udsatte kriminalitetstruede børn og unges adfærd. Lovgivningen lægger endvidere op til at forældrenes rettigheder reduceres og til at støtte og hjælp til udsatte familier ændres til sanktioner i form af pålæg. Der er ingen dokumenterede positive effekter af at udvide brugen af ungdomspålæg og forældreplæg.

Intentionerne i udkastet viderefører udgangspunktet ift Lov af 14. April 1905 om Behandling af forbryderske og forsømte Børn og unge Personer (Børneloven), idet der igen bliver tale om ”straf” til børn helt ned til 10 år. På daværende tidspunkt var tanken – straf adler, at der er en kausalitet indlejret i handling og fremtid. I tiden herefter er der sket en væsentlig udvikling i det faglige perspektiv på forældre. I dagens faglige tilgang ses mennesker og i denne sammenhæng, forældrene, som aktivt handlende subjekter, der både skal inddrage, lyttes til og være med selv i væsentlige beslutninger.

I udkastet til lovforslaget fratages forældrene disse muligheder.

Forældre til børn helt ned til ti årsalderen sættes uden for beslutningsrummet, de fratages muligheden for at komme med deres synspunkter og fratages deres mulighed for at yde indflydelse. Dette betyder, at det kommende lovforslag ikke tager udgangspunkt i gældende konventioner såvel internationale som fra EU.

Der lægges klart op til straf, men det er betydningsfuldt at sætte fokus på den samlede familie og anlægge et helhedsperspektiv. Et perspektiv, som ikke er ministerierne ukendt, idet det her i 2019 er gjort til et af hovedprincipperne i gældende lovgivning på både social- og beskæftigelsesområdet. Ved et tilbageblik på Godhavnssagen, ungdomssanktionen og aktuelle sager fra anbringelsessteder ses tydeligt, at straf og tvang er nedbrydende og ødelæggende for mennesker. Dermed kan dette perspektiv, såfremt det bliver bærende, være med til at forringe de målgruppens fremtidige muligheder, når de træder ind i voksenlivet og selv skal være forældre.

Bernstorffsvej 20 B, 1, 2900 Hellerup
E-mail: vivi@fbu.dk www.fbu.dk

Telefon 70 27 00 27

FBU-LINIEN - åbningstider: mandag kl. 10 - 13 og 16 – 20,
tirsdag kl. 10 – 13 samt torsdag kl. 10 - 13 og 16 – 20

FBU ser hellere, at der er fokus på forebyggelse, og at der sættes ind med familierettede indsatser så tidligt som muligt, og at et inddragende helhedsperspektiv med støtte og hjælp til forældrene til at kunne påtage sig forældreskabet er fremherskende.

FBU foreslår at udkastet til lovforslaget trækkes tilbage, og gennemarbejdes så intentionerne i anden lovgivning for børn og forælder afstemmes.

Endvidere foreslår FBU, at der iværksættes en undersøgelse af målgruppens omfang, typer af forbrydelser og de mulige konsekvenser for de børn/familier, som rammes af den ønskede lovgivning.

Venlig hilsen

Alice Sørensen
Landsformand

Vivi Nielsen
Landssekretær

Bernstorffsvej 20 B, 1, 2900 Hellerup
E-mail: vivi@fbu.dk www.fbu.dk

Telefon 70 27 00 27

FBU-LINIEN - åbningstider: mandag kl. 10 - 13 og 16 – 20,
tirsdag kl. 10 – 13 samt torsdag kl. 10 - 13 og 16 – 20

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt pr. e-mail til:

STHI@sm.dk

p-boern@sm.dk

Socialtilsyn Nord
Postadresse:
Springvandspladsen 5
9800 Hjørring
Telefon 7233 6930
socialtilsynnord@hjoerring.dk
www.socialtilsynnord.hjoerring.dk

Den 02-10-2018

Sagsnr.: 00.01.00-A50-4-14

Att.: Charlotte Aastrup Poole

Sagsnummer 2018-4653 - Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

Børne- og Socialministeriet sendte den 4. september 2018 udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn i høring hos blandt andet Socialtilsyn Nord, Hjørring Kommune. Socialtilsyn Nord takker for denne lejlighed til at afgive høringssvar.

Socialtilsynets kommentarer til ændringsforslaget følger nedenfor:

Dispensation

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 19 at børn og unge-udvalget kan dispensere fra aldersgrænsen.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 42 i høringsmaterialet) at *"Det foreslås at give børne- og socialministeren bemyndigelse til at give børn og unge-udvalget adgang til at dispensere fra aldersgrænsen på 12 år..."*

Socialtilsyn Nord mener, at det i ovenstående er uklart, om børn og unge-udvalget dermed kan dispensere fra socialtilsynets generelle godkendelse.

Formål med indsatsen

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 28, at opholdssteder og døgninstitutioner er godkendt til at varetage omsorgen og sikre trivsel og udvikling, herunder understøtte uddannelse, beskæftigelse og forebygge kriminalitet, for de anbragte børn og unge.

Socialtilsyn Nord bemærker, at forebyggelse af kriminalitet ikke eksplicit fremgår som et punkt i godkendelsen ved brug af kvalitetsmodellen. Socialtilsynet godkender og fører dog tilsyn med de unges trivsel og udvikling i medfør af kvalitetsmodellens temaer om uddannelse og beskæftigelse, selvstændighed og relationer samt sundhed og trivsel. Hvis kvaliteten på opholdssteder og døgninstitutioner har en høj kvalitet på disse områder, må det formodes implicit indgå at forebygge kriminalitet.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 18 og 19 i høringsmaterialet), at *"Der kan peges på visse krav i forhold til formålet med kvaliteten af indsatsen overfor kriminalitetstruede unge, der gør sig gældende for alle.... Hvis en delvis lukket eller*

sikret døgninstitution ikke til stadighed har den fornødne kvalitet, bør deres godkendelse til at arbejde med målgruppen af kriminalitetstruede børn og unge inddrages"

Socialtilsyn Nord bemærker til dette, at det på tilbudsportalen ikke er muligt at godkende målgruppen "Kriminalitetstruet", dermed er det heller ikke muligt at inddrage en godkendelse i forhold til denne målgruppe.

Husorden

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 20 i høringsmaterialet), at "... herunder bl.a. påse, at husordenerne overholder de obligatoriske krav, og at der er den nødvendige ensartethed institutionerne imellem"

Socialtilsyn Nord ser positivt på forslaget om at indføre ensretning og faste krav for husordener. Socialtilsyn Nord bemærker, at lovforslaget indebærer et behov for, at bekendtgørelsen omkring husordner hurtigst muligt bliver fastsat, for at socialtilsynet kan føre tilsynet.

Pædagogisk tilrettevise

Det fremgår af lovforslagets § 2, nr. 5, at personalet kan pædagogisk tilrettevise barnet eller den unge, ved overtrædelse af reglerne i en husorden.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 22 i høringsmaterialet) at "*De mulige reaktioner vil variere i intensitet og kan spænde fra bl.a. advarsler, forbud mod at deltage i bestemte aktiviteter i en periode, fratagelse af tv eller spillekonsol i en periode til fratagelse af mobiltelefon om natten i en periode.*"

Det er socialtilsynets vurdering, at det er misvisende at det i lovgivningen omtales "pædagogisk tilrettevise" når der i forarbejderne er oplistet diverse konsekvenser og straffe.

Det er socialtilsynets vurdering, at straffe og konsekvenser ikke er at sidestille med en almindelig dansk pædagogisk praksis. Straf og konsekvenser relaterer sig til adfærdsregulerende pædagogik, og ikke anerkendende udviklende metoder og tilgange.

Anvendelsen af straf og konsekvenser harmonerer desuden ikke med en pædagogisk praksis, hvor der er fokus på inddragelse og respekt for borgerne i en udviklende kontekst.

Det er på den baggrund socialtilsynet vurdering, at det er misvisende sprogbrug at kalde det "pædagogisk".

Døralarmer

Det fremgår af lovforslagets § 2, nr. 11, at der skal opsættes døralarmer, men lederen kan beslutte, om de skal anvendes.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 28 i høringsmaterialet), at "*Det bør ikke overlades til den enkelte døgninstitution, om de vil benytte sig af disse tekniske muligheder. Det bør derfor gøres obligatorisk at opsætte denne form for udstyr.*"

Det er socialtilsynets vurdering, at det er uklart hvorfor alarmerne skal sættes op, når der ikke er krav om, at de skal benyttes.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 17 i høringsmaterialet) at *"Socialtilsynet kan endvidere give tilladelse til, at en sikret døgninstitution, sikret eller en særligt sikret afdeling kan aflåse værelserne om natten af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn..."*

Det er socialtilsynets vurdering, at der mangler en tydelig tilkendegivelse af hvornår, det er tilstrækkeligt at benytte døralarmer om natten og hvornår Socialtilsynet skal give tilladelse til aflåsning af dørene. Dette også i forhold til, når der fremadrettet skal videoovervåges i fællesarealerne, om det ændrer kravene til socialtilsynets godkendelse af aflåsning.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (side 30 i høringsmaterialet), at der skal udarbejdes en fællesstandard for at sikre ensartet praksis med brugen af døralarmerne. Overholdelse af fællesstandarden skal indgå i socialtilsynets løbende tilsyn.

Socialtilsyn Nord bemærker, at lovforslaget indebærer et behov for, at fællesstandarden omkring døralarmer hurtigst muligt bliver fastsat, for at socialtilsynet kan føre tilsynet.

-o0o-

Ved spørgsmål til ovenstående kan der rettes henvendelse til jurist Lene Skougaard Magle på tlf. 72 33 69 38 eller e-mail lene.skougaard.magle@hjoerring.dk.

Med venlig hilsen

Sigrid Fleckner
Tilsynschef

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark
Att: forebyggelseskontoret@jm.dk

og

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Danmark
Att.: Stine Hildebrandt, STHI@sm.dk og p-boern@sm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL +45 5093 3960
LOHO@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 18/02026-2

3. OKTOBER 2018

HØRINGER OM LOV OM BEKÆMPELSE AF UNGDOMSKRIMINALITET OG ÆNDRING AF LOV OM SOCIAL SERVICE, LOV OM VOKSENANSVAR FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE OG LOV OM SOCIALTILSYN

Justitsministeriet har ved e-mail af 3. september 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring om udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Børne- og Socialministeriet har ved e-mail af 4. september 2018 anmodet om instituttets bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om social tilsyn.

Begge høringer vedrører lovudkast udarbejdet som led i regeringens udspil "Alle handlinger har konsekvenser" fra oktober 2017, og den efterfølgende politiske aftale i juni 2018 mellem regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet.¹

De to lovudkast er således nært beslægtede og forventes at blive fremsat samlet i Folketinget i slutningen af oktober 2018. Nærværende høringssvar vedrører således begge lovudkast.

¹ Den politiske aftale er tilgængelig på:

http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomrader/pdf/aftaletekst_29._juni_2018.pdf

Regeringen udspil fra oktober 2017 kan findes på:

https://www.regeringen.dk/media/4227/103125_jm_reform_ungdomskrimi_a4_30.pdf

Instituttet har en række bemærkninger til lovudkastene, som vil medføre væsentlige ændringer i retsstillingen for børn og unge. Bemærkningerne relaterer sig til:

- Om Ungdomskriminalitetsnævnet idømmer straf til børn og unge mellem 10 – 17 år (Justitsministeriets lovudkast)
- Ungdomskriminalitetsnævnets sammensætning, proces mv. (Justitsministeriets lovudkast),
- Risikoen for diskrimination på baggrund af handicap (Justitsministeriets lovudkast), samt
- Skærpede forhold under anbringelse af børn og unge på institutioner (Børne- og Socialministeriets lovudkast).

1. SAMMENFATNING

Med lovudkastet om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fra Justitsministeriet fastsættes et ganske vidtrækkende og nyt system for, hvorledes unge, der har begået kriminelle handlinger, skal behandles. Fremadrettet vil et Ungdomskriminalitetsnævn kunne fastsætte såkaldte straksreaktioner og forbedringsforløb for 10-14-årige, som er mistænkt for overtrædelse af visse forbrydelser, og 15-17-årige, som er dømt og har fået fængselsstraf for overtrædelse af forbrydelserne. Foranstaltningerne kan have en meget forskelligartet karakter og spænder mellem alt fra at blive sat til at vaske brandbiler til tvangsfjernelse fra hjemmet.

Instituttet har principielle betænkeligheder ved lovudkastet om ungdomskriminalitet. Instituttet finder samlet set, at der er tale om et system, som har ganske indgribende og vidtrækkende konsekvenser.

Efter instituttets vurdering kan man ikke med den fornødne sikkerhed konkludere, at der er tale om en egentlig strafferetlig sanktion, som skal efterleve forpligtelserne efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 om retfærdig rettergang og retssikkerhed i strafferetsplejen. Forpligtelserne i artikel 6 indebærer navnlig, at det enkelte individ skal dømmes ved en uafhængig domstol og har ret til en forsvarer.

Instituttet mener alligevel, at der af hensyn til barnets retssikkerhed og med internationale standarder og retningslinjer om børns retspleje for øje bør indføres visse processuelle retssikkerhedsgarantier:

- Instituttet anbefaler, at politiansatte ikke sidder med i Ungdomskriminalitetsnævnet, samt at politiet ikke er sekretariat for nævnet.
- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet overvejer, om en advokat bør være medlem af nævnet som en retssikkerhedsgarant sammen med dommeren.

- Instituttet anbefaler, at der i sager for nævnet beskikkes en advokat til barnet eller den unge.
- Instituttet anbefaler, at sontringen mellem 10-11-årige og 12-14-årige udgår fra lovudkastets dele om advokatbistand og klageadgang.

Herudover efterlyser instituttet, at spørgsmålet om, hvorledes børn med handicap skal behandles i det nye system, behandles.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet i bemærkningerne nærmere redegør for, hvordan den foreslåede ordning sikrer, at børn med handicap ikke bliver stillet ringere på grund af deres handicap, og at der bliver tilvejebragt den fornødne støtte og rimelige tilpasning både i relation til processen for nævnet, og i forhold til udmåling af foranstaltninger.

Børne- og Socialministeriets lovudkast vedrører blandt andet en øget kontrol med børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, herunder i form af kropsundersøgelser, kontrol med ekstern kommunikation, tv-overvågning på fællesarealerne og døralarmer på værelserne.

Der er tale om ændringer, som vedrører barnets eller den unges ret til respekt for privatliv og hensynet til værdighed og kropslig integritet. Instituttet bemærker, at indgrebene er ganske vidtgående, herunder navnlig indgrebet i form af kropsvisitation, som kan risikere at udgøre et uproportionalt indgreb.

- Instituttet anbefaler, at Børne- og Socialministeriets forslag om undersøgelse af kroppens overflade, hvor barnet eller den unge skal tage sit tøj af, udgår.

Fælles for begge lovudkast er, at menneskeretten ikke – eller kun ganske sporadisk – er blevet behandlet. Dette på trods af, at lovudkastene vedrører ganske intensive foranstaltninger og indgreb i barnets eller den unges rettigheder. Instituttet efterlyser en nøje gennemgang af menneskeretten, herunder navnlig Danmarks forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen.

Instituttet bemærker, at lovudkastet er udarbejdet uden nedsættelse af en forudgående kommission eller lignende, men derimod er sendt i bred høring relativt hurtigt efter indgåelsen af den politiske aftale i juni, ligesom det forventes fremsat relativt hurtigt i oktober for derefter at kunne træde i kraft 1. januar 2019. Denne hastige lovproces stiller efter instituttets opfattelse øgede krav til et udførligt og grundigt bearbejdet lovudkast, ikke mindst for så vidt angår forholdet til Danmarks menneskeretlige forpligtelser. Af den politiske aftale følger, at

resultaterne af indsatsen skal evalueres efter, at reformen er fuldt implementeret og har virket i en passende periode. Det hastige lovarbejde nødvendiggør efter instituttets opfattelse tillige en grundig evaluering af reformen, som bør fremlægges for Folketinget med henblik på lovrevision, hvis nødvendigt.

2. ER DER TALE OM STRAF?

2.1. INDHOLDET AF JUSTITSMINISTERIETS LOVUDKAST

Kravet om mistanke om kriminalitet eller dom om fængselsstraf

I Justitsministeriets lovudkast afgrænses målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnets foranstaltninger i § 2 ved 1) et alderskriterium, 2) et opholdskriterium samt 3) et kriminalitets- og risikokriterium.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan følgelig træffe afgørelser rettet mod børn og unge mellem 10 og 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast lovligt ophold i Danmark, og som enten er mistænkt eller dømt for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. I tilfælde af anden alvorlig kriminalitet skal der desuden ved konkret vurdering af individuelle, familiemæssige eller miljømæssige forhold være risiko for, at den pågældende vil begå yderligere kriminalitet (recidivrisiko).

Sager om ungdomskriminalitet kan kun henvises til nævnet på to måder:

For børn mellem 10 – 14 år henviser politiet sagen til nævnet på baggrund af *mistanke* om, at den pågældende har begået kriminalitet. Kravet om mistanke indebærer, at politiet ville have sendt sagen til anklagemyndigheden med henblik på en vurdering af tiltaleespørgsmålet, hvis barnet eller den unge var fyldt 15 år, som er den kriminelle lavalder. Til brug for denne vurdering skal der i politiet udvikles et særligt screeningsværktøj, som ikke er nærmere beskrevet i lovbemærkningerne.

Nævnet behandler således sager om 10 – 14 årige uden, at det er afklaret ved en domstol, om de er skyldige i overtrædelsen.

For unge mellem 15 – 17 år er det domstolene, som henviser sagen til nævnsbehandling efter, at den unge har fået en betinget eller ubetinget dom om fængselsstraf. Domstolene vil kunne fastsætte et krav om efterlevelse af en nævnsafgørelse, som vilkår til en betinget dom. I tilfælde af en ubetinget dom vil domstolene kunne fastsætte en tillægsforanstaltning om efterlevelse af en nævnsafgørelse – dette er en nyskabelse i dansk strafferet.

Justitsministeriet fremhæver i lovbemærkningerne, at det ikke er nævnets rolle at tage stilling til, om barnet eller den unge er skyldig i en bestemt strafbar handling.

I bemærkningerne anføres det dog om skyldsspørgsmålet for unge mellem 15 – 17 år, at *”det ikke er hensigtsmæssigt – eller fremmende for processen i nævnet – hvis skyldsspørgsmålet [...] ikke er afklaret, inden sagen behandles i nævnet”* (s. 55).

Det fremhæves endvidere, at der vil være tilfælde, hvor barnet eller den unge nægter at have begået den kriminalitet, som har begrundet henvisningen af sagen til nævnet. I en sådan situation vil nævnet på baggrund af en helhedsvurdering af alle sagens oplysninger tage stilling til, om der er tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte reaktioner over for barnet eller den unge. Det fremhæves dog, at der ikke er tale om, at nævnet herved tager stilling til, om barnet eller den unge er skyldig i en bestemt overtrædelse.

Også selve bevæggrunden for lovforslaget omhandler overvejelser omkring mistanke om kriminalitet og spørgsmålet om konsekvente reaktioner. Det anføres blandt (s. 54-55):

”Kommunerne kan i dag mangle fokus på børn og unges kriminalitet. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor sagen ud over mistanken om kriminalitet omhandler sociale problemstillinger. I sådanne sager kan der være en tendens til, at de sociale problemstillinger kommer til at fylde mere end kriminaliteten. Det er vigtigt, at der er en hurtig og mærkbar reaktion, når børn og unge begår kriminalitet, så de bliver ansvarliggjort og oplever, at kriminell adfærd har konsekvenser”.

Ungdomskriminalitetsnævnets foranstaltninger

I medfør af lovudkastets § 11 skal nævnet træffe en række foranstaltninger, som er nærmere beskrevet i §§ 12 – 16. Foranstaltningerne kan håndhæves med politiets bistand, hvis nødvendigt.

I medfør af § 12 kan der ikendes barnet eller den unge en straksreaktion. Straksreaktionen har et opdragende og genoprettende socialpædagogisk sigte, og det anføres, at reaktionen skal fastsættes ud fra principperne om *”restorative justice”* (genoprettende ret). Straksreaktionerne kan i sin natur være meget forskelligartede og kan være alt fra at rydde op efter hærværk, konfliktmægling med forurettede eller at vaske brandbiler (s. 69). Der er ikke i lovbemærkningerne noget katalog over straksreaktionerne eller i øvrigt retningslinjer for deres ikendelse, da ministeriet anfører, at det ikke på forhånd er muligt at forudse, hvilken konkret reaktion, der vil være bedst egnet i en given sag.

Lovudkastet hjemler i § 13 nævnet en adgang til at fastsætte et forbedringsforløb. Formålet med forbedringsforløbet er at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel, positiv udvikling og væk fra en kriminel løbebane.

Forbedringsforløbet fastsættes i en handleplan på en varighed på op til 2 år, idet der for 10 – 14 årige dog undtagelsesvist kan fastsættes et forløb på op til 4 års varighed. Foranstaltningerne i forbedringsforløbet kan bestå af en lang række tiltag som blandt andet psykologbehandling, misbrugsbehandling, tildeling af en kontaktperson eller anbringelse uden for hjemmet med eller uden samtykke. Efter gældende ret har kommunen hjemmel i serviceloven til at træffe lignende foranstaltninger, som nævnet fremadrettet vil træffe.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan beslutte, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet enten med eller uden forældreindehavernes samtykke (§ 14). Anbringelse kan ske på en lukket døgninstitution, en sikret døgninstitution eller på en særligt sikret afdeling (§§ 14-16) for børn og unge mellem 12 – 17 år, idet der dog i særlige situationer kan dispenseres fra aldersgrænsen i forhold til børn under 12 år i sager om anbringelse på en lukket eller sikret døgninstitution (men ikke en sikret afdeling).

Af § 14, stk. 5 følger, at nævnet i alle sager om grovere personfarlig kriminalitet skal overveje, om barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet. Dette er en nyskabelse i forhold til gældende ret.

2.2. MENNESKERETTEN

Internationale konventioner mv.

FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) indeholder en omfattende beskyttelse af retten til en retfærdig rettergang i artikel 14. ICCPR fastslår princippet om lighed for domstolene samt retten til retfærdig og offentlig prøvelse af sager for en kompetent, uafhængig og upartisk domstol oprettet ved lov.

Det følger blandt andet af artikel 14 (4), at i sager mod unge mennesker skal rettergangen gennemføres under hensyntagen til de pågældendes alder og ønskeligheden af at fremme deres resocialisering.

Herudover følger det af artikel 24 (1), at ethvert barn uden forskelsbehandling på grundlag af race, hudfarve, køn, sprog, religion, national eller social herkomst, formueforhold eller fødsel, har ret til de beskyttelsesforanstaltninger fra familiens, samfundets og statens side, som dets stilling som mindreårig kræver.

Menneskerettighedskomitéen, der monitorerer overholdelsen af ICCPR, har i 2007 udgivet en generel kommentar om ret til ligebehandling for

domstolene og ret til en retfærdig rettergang.² Komitéen anbefaler heri, at medlemsstaterne etablerer et særligt ungdomsretssystem, der skal håndtere sager med mindreårige, samt fastsætter en kriminel lavalder. Det anføres videre, at såfremt det er passende og tilgodeser barnets rehabiliteringsbehov, bør barnets sag så vidt muligt behandles i et andet forum end domstolene, for eksempel ved konfliktmægling eller lignende.

En af de væsentligste menneskeretlige konventioner, når det gælder børn, er FN's Børnekonvention. Børnekonventionen sætter fokus på barnets individuelle, selvstændige rettigheder og tydeliggør barnets særlige behov for beskyttelse og omsorg.

Efter Børnekonventionens artikel 40, stk. 3, skal deltagerstaterne søge at fremme indførelsen af love, fremgangsmåder, myndigheder og institutioner, som er specielt tilpasset børn, der mistænkes, anklages eller anses for at have begået kriminelle handlinger. Konventionens artikel 40, stk. 3, fordrer fastlæggelse af en minimumsalder, under hvilken børn anses for ikke at være i stand til at begå strafbare forhold, og forholdsregler, hvor det er hensigtsmæssigt og ønskeligt at tage vare på sådanne børn uden at involvere retsinstanser, forudsat at menneskerettigheder og retsgarantier respekteres i fuldt omfang.

Af konventionens artikel 37 fremgår, at deltagerstaterne skal sikre, at anholdelse, tilbageholdelse og fængsling af et barn skal følge lovens forskrifter og kun må bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum samt, at ethvert barn, der er berøvet friheden, behandles menneskeligt og med respekt for menneskets naturlige værdighed og på en måde, der tager hensyn til barnets aldersmæssige behov. Et frihedsberøvet barn skal – bortset fra under særlige omstændigheder – have ret til at opretholde kontakt med sin familie. Barnet har ret til hurtig juridisk og anden passende bistand samt ret til at få prøvet lovligheden af dets frihedsberøvelse ved en domstol eller anden uafhængig myndighed og ret til en hurtig afgørelse af enhver sådan sag.

De generelle principper i Børnekonventionens artikel 2 (om diskrimination), artikel 3 (barnets bedste), artikel 6 (ret til livet/overlevelse og udvikling) og artikel 12 (retten til at blive hørt) er tillige væsentlige. Endelig kan nævnes artikel 39, som blandt andet vedrører staternes ansvar for fremme af barnets resocialisering, når det har været udsat for straf.

² General comment no. 32/2007; Article 14: Right to Equality before Courts and Tribunals and to Fair Trial.

FN's Børnekomité har i en generel kommentar tilkendegivet,³ at børn og unge i forhold til voksne har særlige forudsætninger og behov, der bør føre til en begrænsning af ansvaret for børn og unge, der begår kriminelle handlinger. Komitéen fremhæver, at de repressive hensyn, der ofte vejer tungt i forbindelse med strafferetlige sanktioner, må vige for rehabiliterende hensyn og princippet om *restorative justice*, jf. Børnekonventionens artikel 37. Kommentaren indeholder et ganske omfangsrigt fortolkningsbidrag til relevante bestemmelser i konventionen.

For så vidt angår børn under den kriminelle lavalder anfører Børnekomitéen, at disse ikke kan holdes ansvarlige i en ordinær retssagsprocedure, men at der kan iværksættes særlige beskyttelsesforanstaltninger, såfremt det tilgodeser barnets tarv.⁴ Børnekomitéen har uddybet dette i sine anbefalinger til medlemsstaterne, blandt andet at børn ikke må idømmes straf eller strafflignende foranstaltninger eller må (varetægts)fængsles.⁵

Børnekomitéen gennemgår endvidere konventionens krav til en retfærdig rettergang for unge, der blandt andet omfatter retten til at blive hørt (alternativt via repræsentant) – også i forhold til en mulig sanktion (artikel 12) og retten til juridisk eller anden passende repræsentation (artikel 40 (2) (b) (ii)).⁶ I forhold til sanktionsspørgsmålet anføres det, at lovgivningen skal give mulighed for en vid række af alternativer til institutions- og fængselsanbringelse (artikel 40 (4)).⁷

Børnekomitéen anfører, at et sammenhængende ungdomsretssystem fordrer etablering af specialiserede enheder hos politiet, domstolene, anklagemyndigheden såvel som specialiserede forsvarere og andre repræsentanter, der yder juridisk eller anden bistand til barnet.⁸

I sine konkluderende bemærkninger til Danmark anførte Børnekomitéen i 2017, at Danmark hurtigst muligt bør indføre et system, der fokuserer på kriminalitetsforebyggelse, og indføre specialiserede ungdomsdomstole med særdommere for børn og unge.⁹

³ General Comment no. 10/2007; Children's rights in juvenile justice

⁴ General Comment no. 10/2007, pkt. 31.

⁵ Blandt andet Concluding Observations: Jordan, CRC/C/15/Add. 21, 25. april 1994, pkt. 16 og Chile, CRC/C/CHL/CO/3, 2. februar 2007, pkt. 71.

⁶ General Comment no. 10/2007, pkt. 43-45 og 49-50.

⁷ Ibid, pkt. 70.

⁸ Ibid, pkt. 92.

⁹ Concluding Observations: Danmark, CRC/C/DKN/CO/5, 26. oktober 2017, pkt. 41

Der foreligger desuden flere internationale retningslinjer, der forholder sig til spørgsmålet om børn og unges behandling i retssystemet.¹⁰

Europarådets ministerkomité har i 2010 vedtaget retningslinjer om børnevenlig retspleje.¹¹ Det fremgår blandt andet af præmis 24, at der bør opfordres til alternativer til retssager, for eksempel mægling og alternativ tvistbilæggelse, når sådanne alternative løsninger kan tilgode barnets tarv. En indledende brug af sådanne alternative løsninger bør dog ikke være til hinder for barnets adgang til domstolsprøvelse.

Den Europæiske Menneskerettighedskonventionen (EMRK)

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) beskytter i artikel 6 retten til en retfærdig rettergang.

Rettigheden er essentiel i et demokratisk samfund, herunder navnlig i en retsstat, idet den sikrer individer en række processuelle garantier, herunder retten til kontradiktion, ligestilling mellem parterne, retten til et forsvar, tolk mv.

Bestemmelsen finder anvendelse i straffesager og i sager om borgerlige rettigheder og forpligtigelser, herunder for eksempel tvangsfjernelse af børn.¹²

Artikel 6 stiller i såvel straffesager som i civile sager en række krav til den domstol ("tribunal"), der dømmer i den pågældende sag. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har i den forbindelse fastslået, at et nævn, som kunne tildele strafferetlige bøder og som bestod af én politiansat, som var underlagt politiets myndighed, rejste tvivl om overholdelsen af artikel 6's krav om upartiskhed og uafhængighed.¹³ EMD anførte, at en efterfølgende adgang til fuld domstolsprøvelse ville kunne opveje bekymringerne omkring artikel 6. I den konkrete sag hæftede EMD sig ved, at domstolene ikke kunne fortage en fuld prøvelse af sagens materielle indhold men alene en

¹⁰ Som de væsentligste eksempler kan nævnes: FN's standardminimumsregler for retspleje over for mindreårige ("Beijing-reglerne", 1985), FN's regler for beskyttelse af frihedsberøvede unge ("Havana-reglerne", 1990) og FN's retningslinjer for forebyggelse af ungdomskriminalitet ("Riyadh-retningslinjerne", 1990)

¹¹ Europarådets ministerkomité, Børnevenlig retspleje, af 19. juni 2017: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/08238dfe-ef62-11e6-8a35-01aa75ed71a1/language-da>

¹² Se hertil Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', (2017), side 463 f.

¹³ EMD, Belilos mod Schweiz af 29. april 1988, app.no. 10328/83

legalitetskontrol. EMD fandt på denne baggrund, at der forelå krænkelse af artikel 6.

I straffesager fastsætter artikel 6 en række processuelle retsgarantier, herunder for eksempel en formodning om uskyld og en adgang til tilstrækkeligt forsvar. Spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en anklage (og dermed en straffesag) afgøres ud fra et autonomt konventionsbegreb – det vil sige, at det i sidste ende ikke er afgørende, om man i national ret kvalificerer noget som en straf eller ej.¹⁴

EMD har vurderet afgrænsningen af, hvad der skal forstås ved en anklage efter artikel 6. Den ledende dom på området er Engel mod Holland, som fastlægger de generelle kriterier for vurderingen.¹⁵ Disse kriterier er: 1) den nationale klassificering af sanktionen, 2) karakteren af forseelsen, herunder særligt, om der er tale om en almen forskrift eller en særlig forskrift rettet mod bestemte persongrupper, og 3) karakteren og intensiteten af den sanktion, der kan idømmes. EMD vil i medfør af Engel-dommen i afvejningen af kriterierne lægge mest vægt på sanktionens karakter og intensitet.

I Blokhin-sagen mod Rusland tog EMD stilling til, om anbringelse af en 10-årig dreng under den kriminelle lavalder på en lukket facilitet udgjorde en strafferetlig sanktion.¹⁶ EMD fandt efter en samlet vurdering, at der var tale om en straf i EMRK's forstand, da den konkrete anbringelse var 1) en direkte konsekvens af den kriminalitet som myndighederne mistænkte drengen for at have begået, og 2) sanktionen indeholdt elementer udover rent opdragelses- og uddannelsesmæssige hensyn. EMD lagde i forhold til det sidste element til grund, at selvom sanktionen ikke var en straf efter national ret, så havde sanktionen strafelementer, idet tilbageholdelsen skete på en bevogtet og lukket facilitet, hvor beboerne var konstant overvågede.¹⁷

EMD behandlede spørgsmålet om en tilpasset retsplejeprocedure for børn i S.C. mod Storbritannien fra 2004.¹⁸ Sagen vedrørte, om en straffesag mod en 11-årig dreng udgjorde en krænkelse af artikel 6. Domstolen lagde vægt på, at to eksperter inden retssagen havde vurderet, at drengens intellektuelle evner var meget begrænsede henset til hans alder. Drengen syntes således ikke at have forstået, hvad der skete under retssagen. EMD fandt, at det var af essentiel betydning,

¹⁴ Jens Elo Rytter, 'Individets grundlæggende rettigheder', 2016, kapitel 15, 2.2, side 439-440.

¹⁵ EMD, Engel m.fl. mod Holland af 6. juni 1976, app.no 5100/71

¹⁶ EMD, Blokhin mod Rusland af 14. november 2013, app.no. 47152/06.

¹⁷ Se hertil Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', (2017), side 489.

¹⁸ EMD, dom af 15. juni 2004, S.C mod Storbritannien, app.no. 60958/00

at sagen blev behandlet af en særdomstol, der kunne tage særligt hensyn til hans vanskeligheder og tilpasse sin sagsbehandling herefter. EMD fandt, at der var sket en krænkelse af artikel 6, da klager ikke havde haft mulighed for effektivt at deltage i retssagen.

2.3. INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Det følger af menneskeretten, at der kan være fordele ved at etablere et særsystem for børn og unge, der har begået kriminalitet, som holdes uden for det gældende strafferetlige system. Det er imidlertid af afgørende betydning, at et sådant system ikke forringer barnets eller den unges retsstilling i forhold til det gældende strafferetlige system. Et særsystem skal med andre ord ikke være indrettet på en sådan måde, at det reelt havde været mere fordelagtigt for barnet eller den unge, hvis dennes sag var blevet behandlet som en straffesag med dertil hørende processuelle retsgarantier.

Instituttet bemærker, at Ungdomskriminalitetskommissionen i 2009 afgav betænkning 1508/2009 om indsatsen mod ungdomskriminalitet med en række anbefalinger. Kommissionen undersøgte grundigt spørgsmålet om straf og indsatsen over for børn under den kriminelle lavalder. Blandt andet fandt kommissionen, at det kriminalpræventivt er afgørende, at tiltag over for børn og unge, der begår kriminalitet er relevante og tilstrækkelige, og at de ikke formelt har karakter af straf (s. 162-163).

Justitsministeriet anfører i lovbemærkningerne, at nævnssagen efter lovudkastet ikke er en straffesag i EMRK artikel 6's forstand, hvorfor de straffeprocessuelle retsgarantier i bestemmelsen ikke skal opfyldes i sagsbehandlingen ved nævnet. Ministeriet har i den forbindelse henvist til Engel og Blokhin-dommene, som er gengivet ovenfor. Ministeriet har ikke i øvrigt forholdt sig til menneskeretten, herunder til Danmarks forpligtelser efter Børnekonventionen eller de internationale retningslinjer mv., som behandler hensynet bag princippet om "*restorative justice*".

Som anført kan Ungdomskriminalitetsnævnet behandle sager om 10-14-årige, der af politiet er *mistænkte* for at have begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. For unge mellem 15 – 17 år vil der ske henvisning på baggrund af en domfældelse med fængselsstraf til følge. For denne gruppe af unge vil der således ske nævnsbehandling efter, at retten har taget stilling til skyldsspørgsmålet under iagttagelse af de straffeprocessuelle retsgarantier, der følger af retsplejeloven.

Instituttet bemærker, at ministeriet flere steder i lovbemærkningerne fremhæver, at nævnet ikke skal tage stilling til skyldsspørgsmålet – men dog erkender, at det er hensigtsmæssigt og fremmende for

nævnsprocessen, hvis skyldsspørgsmålet er afklaret ved forudgående dom (som jo kun kan gælde 15-17-årige).

Instituttet bemærker, at der derfor for børn mellem 10 – 14 år umiddelbart lader til at være en ringere retsstilling, end for den gruppe af unge, der er lidt ældre.

Instituttet bygger dette på, at nævnets foranstaltninger ikendes efter en helhedsvurdering, hvis et barn mellem 10 – 14 år (hvis skyldsspørgsmål ikke kan afklares ved rettens dom) nægter sig skyldig i en kriminel handling. Denne helhedsvurdering må efter instituttets opfattelse til dels komme ind på skyldsspørgsmålet.

Herudover hæfter instituttet sig ved, at foranstaltningerne i deres natur har et vist bagudrettet sigte – idet de ikendes netop som en *reaktion* på den eller de enkelte kriminelle handlinger, som har ført til henvisning til nævnsbehandling: foranstaltningerne kan netop kun iværksættes efter en kvalificeret strafferetlig mistanke. Dette gælder for såvel straksreaktionen som forbedringsforløbet.

Nævnet er forpligtet til at handle efter § 11, medmindre det finder, at sagen ikke er omfattet af dets kompetence og derfor ikke burde være blevet henvist, jf. lovudkastets § 42. § 42 indebærer imidlertid ikke, at nævnet kan afvise en sag, fordi det for eksempel ikke mener, at der bør foretages nogen af de foranstaltninger, der er opregnet i § 11.

Efter gældende ret kan politiets mistanke indgå i myndighedernes overvejelser om det videre forløb for barnet eller den unge. Det følger således af servicelovens § 57 c, at en kommune, der har modtaget dokumentation fra politiet om, at et barn eller ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, skal indkalde den unge, forældremyndighedsindehaverne, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd for en drøftelse af forholdene. På baggrund af drøftelser i dette samråd skal kommunalbestyrelsen efterfølgende udarbejde en handleplan for, hvilke initiativer og handleplaner, der kan modvirke yderligere kriminalitet.

Instituttets bekymring går på, om der i forskellen mellem den gældende § 57 c i serviceloven og den foreslåede § 11 jf. § 2 ligger et sådant øget fokus på mistanken og en øget pligt til at ikende foranstaltninger, at der i højere grad forfølges et strafferetligt (pønalt) formål. Instituttet bemærker, at: 1) kommunens råderum i valget af foranstaltninger er større, idet pligten til at udarbejde en handleplan sker på baggrund af *drøftelser* i netværkssamrådet og ikke som en direkte konsekvens af politiets mistanke 2) at kommunen har kompetence til at foretage selvsamme skridt med hjemmel i andre bestemmelser i serviceloven og kompetencen derfor ikke er *afhængig* af politiets mistanke samt 3) Ungdomskriminalitetsnævnet i tilfælde af grovere personfarlig

kriminalitet efter § 14, stk. 5 *altid* skal overveje, om der er behov for at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet, herunder uden forældremyndighedsindehavernes samtykke, hvilket ikke er tilfældet for kommunerne efter gældende ret.

Instituttet bemærker i den forbindelse, at ordlyden i § 14 svarer til ordlyden i § 58 i lov om social service med undtagelse af netop § 14, stk. 5, om nævnets pligt til at overveje tvangsanbringelse.

En tvangsanbringelse udgør et indgreb i barnets eller den unges ret til frihed, beskyttet blandt andet i EMRK artikel 5 (se yderligere nedenfor, afsnit 5). Der lader umiddelbart til at være tale om en skærpelse af gældende ret, som ikke i øvrigt er begrundet i bemærkningerne. Skærpelsen indebærer en ændring af formodningen i det almindeligt gældende proportionalitetsprincip, som skal opfyldes, hvis et indgreb i en rettighed skal være legitimt: med § 14, stk. 5 skabes der en formodning for brugen af den mest indgribende foranstaltning i stedet for formodningen for, at den mindst indgribende foranstaltning altid skal anvendes.

Hertil kommer, at der med lovudkastet fra Børne- og Socialministeriet sker en skærpelse af forholdene på døgninstitutionerne (adgang til kropsvisitation, begrænsning af ekstern korrespondance, tv-overvågning af fællesarealer og døralarmer på værelserne, se nærmere nedenfor i afsnit 5). Dette indebærer en betydelig intensivering i indgrebet i barnets eller den unges ret til respekt for privatliv beskyttet i EMRK artikel 8.

Instituttet bemærker, at nævnets (og kommunernes) afgørelser om tvangsanbringelser derfor vil kunne udgøre et langt større indgreb end hidtil.

Instituttet erkender imidlertid også, at foranstaltningerne i deres *natur* er socialretlige i højere grad end strafferetlige, og dette må efter instituttets opfattelse have betydning for vurderingen.

Instituttet finder samlet set, at der er tale om et system, som har ganske indgribende og vidtrækkende konsekvenser, men bemærker, at det er tvivlsomt, om der er tale om straf efter EMRK artikel 6. Instituttet mener desuagtet, at der af hensyn til barnets retssikkerhed og med internationale standarder og retningslinjer om børns retspleje for øje, indføres visse processuelle retssikkerhedsgarantier. Behovet for retsgarantier uddybes i afsnit 3:

3. UNGDOMSKRIMINALITETSNÆVNETS SAMMENSÆTNING, PROCES MV.

3.1. INDHOLDET AF JUSTITSMINISTERIETS LOVUDKAST

Ungdomskriminalitetsnævnets sammensætning

Ungdomskriminalitetsnævnet skal i medfør af lovudkastet bestå af en formand, der er landsdommer, og et antal næstformænd, som skal være dommere. Herudover består nævnet af ansatte fra politiet med indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde og kommunalt ansatte med indsigt i sager om social støtte til udsatte børn og unge. Dommerne i nævnet beskikkes af justitsministeren efter indstilling fra Domstolsstyrelsen. Den ansatte fra politiet indstilles fra Rigspolitiet, og den ansatte fra kommunen indstilles af Kommunernes Landsforening (KL).

Ifølge lovbemærkningerne reflekterer nævnets sammensætning, at det skal besidde nødvendig sagkundskab for at sikre barnet eller den unge en grundig og fair behandling og derfor skal besidde såvel juridisk ekspertise som social- og politifaglig ekspertise inden for kriminalitetsforebyggelse.

Medlemmerne fra politiet skal sidde i nævnet på baggrund af deres viden om og indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde, herunder kriminalitetsmønstre og tilbud til kriminalitetstruede unge i politikredsen. Medlemmerne forventes ifølge ministeriet at være medarbejdere fra de særlige forebyggelsesenheder, der skal oprettes i alle politikredse.

For så vidt angår det kommunale medlem er det afgørende, at den pågældende har indsigt i sager om social støtte til udsatte unge og børn.

Nævnets medlemmer skal være uafhængige og ikke kunne modtage eller søge instruktion fra den beskikkende eller indstillende myndighed eller organisation. Dette indebærer funktionel uafhængighed, idet medlemmerne således vurderer sagen ud fra deres personlige og daglige indsigt og sagen afgøres på et sagligt og objektivt grundlag. Nævnets medlemmer vil herudover være underlagt forvaltningslovens regler, herunder blandt andet om inhabilitet.

Endvidere følger det af udkastet, at politiet stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet. Sekretariatet er ifølge lovbemærkningerne tiltænkt at skulle forberede sagerne til nævnet, og dets hovedopgave er at yde en kvalificeret juridisk og praktisk servicering af Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder blandt andet bistå nævnet med undersøgelse af juridiske problemstillinger og bistå formandskabet med udfærdigelse af udkast til afgørelser vedrørende spørgsmål om

genoptagelse af sager og besvarelse af andre henvendelser i konkrete sager. Sekretariatet er således tiltænkt en materiel sagsbehandlingsopgave foruden den praktiske bistand i forbindelse med nævnsmøderne.

Processen for nævnsbehandlingen

Nævnet sættes i hver politikreds, og i nævnsbehandlingen medvirker formanden eller en næstformand med de to andre medlemmer.

I sager vedrørende børn mellem 10 – 14 år bistås nævnet af en børnesagkyndig. Det fremgår af udkast til lovbemærkningerne, at den børnesagkyndige ikke vil være nævnsmedlem og således ikke have stemmeret men alene skal sikre en (yderligere) faglig indsigt i forhold til den yngre kategori af børn. Den børnesagkyndige er til stede under nævnets votering og yder rådgivning til nævnet.

Kommunalbestyrelsen forelægger sagen for nævnet.

Barnet eller den unge samt forældremyndighedsindehaverne skal være til stede under nævnsmødet, men nævnet kan under særlige omstændigheder træffe afgørelse på trods af barnet eller den unges samt forældremyndighedsindehavernes udeblivelse (udeblivelsesafgørelser).

Det følger desuden af udkastet, at nævnet skal tilbyde gratis advokatbistand til forældremyndighedsindehaverne og børn, der er fyldt 12 år i sager om anbringelse uden for hjemmet mv., herunder tvangsanbringelse.

Rekurs og domstolsprøvelse

Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser kan som udgangspunkt ikke indbringes for højere administrativ myndighed men er alene genstand for den almindelige domstolsprøvelse af forvaltningsretlige afgørelser, der følger af grundlovens § 63.

Dette gælder dog ikke afgørelser om anbringelse uden for hjemmet mv., herunder tvangsanbringelse, hvor nævnets afgørelser kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaverne eller børn, der er fyldt 12 år.

3.2. MENNESKERETTEN

Processuelle retsgarantier i menneskeretten

Der følger en række processuelle retssikkerhedsgarantier i menneskeretten, når der gøres indgreb i én eller flere rettigheder.

Af Børnekonventionen følger en række processuelle retsgarantier for børn, som er frihedsberøvede, jf. artikel 37 (se nærmere herom afsnit 2.2).

En tvangsanbringelse på en lukket eller sikret døgninstitution udgør et indgreb i EMRK artikel 5 om retten til frihed. En frihedsberøvelse skal altid have klar hjemmel i national ret og være i overensstemmelse med den ved nationale lov forskrevet fremgangsmåde, falde ind under en af de i artikel 5, stk. 1 oplistede frihedsberøvelsesgrunde (litra a-f) samt opfylde kravet om nødvendighed og proportionalitet.

Af artikel 5, stk. 1, litra d, fremgår det, at det er legitimt for en stat at frihedsberøve børn og unge under 18 år med henblik på at føre tilsyn med deres opdragelse. En frihedsberøvelse efter denne bestemmelse skal have et opdragelsesmæssigt formål, ligesom anbringelsesstedet skal være egnet hertil.¹⁹ EMD har fortolket bestemmelsen således, at tvangsfjernelse og tvangsanbringelse af børn uden for hjemmet udgør en frihedsberøvelse efter artikel 5.²⁰ EMRK artikel 5, stk. 4 indeholder en generel domstolsgaranti, som kan påberåbes af enhver frihedsberøvet person, herunder børn og unge.

Der kan være tale om et indgreb i retten til respekt for privat- og familieliv, beskyttet i EMRK artikel 8, når barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet og er genstand for kontrolforanstaltninger som for eksempel overvågning, begrænsning i korrespondance, kropsvisitation mv.

Af EMD's praksis om EMRK artikel 8 følger visse processuelle retsgarantier. EMD har eksempelvis i en sag om tvangsfjernelse af et barn bemærket, at selvom artikel 8 om retten til privatliv ikke eksplicit indeholder processuelle krav, må der stilles krav til beslutningsprocessen for at sikre de beskyttede interesser.²¹

ICCPR beskytter i artikel 10 retten til frihed og stiller krav om, at enhver som frihedsberøves skal behandles human og med respekt for den enkeltes værdighed, og artikel 17 beskytter retten til respekt for privatlivet.

Menneskeretten og forvaltningsretten beskytter på overlappende områder borgernes retssikkerhed i forhold til myndighedernes sagsbehandling.²² Såvel det menneskeretlige retsstatsprincip og forvaltningsrettens legalitetsprincip indebærer, at myndighederne skal

¹⁹ Se Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', (2017), side 407.

²⁰ McMichael mod UK af 2. marts 1995, app.no. 16424/90

²¹ K.M. mod Storbritannien, dom af 10. maj 2001, app.no. 28945/95, pr. 72

²² Se gengivelse af praksis, Niels Fenger (red), 'Forvaltningsret', 2018, s. 588 og 637. Se yderligere om retssikkerhedsbegrebet i relation til forvaltningsretten: Steen Rønsholdt, 'Forvaltningsret – Retssikkerhed, proces, sagsbehandling', 2014, 4. udgave, s. 63 ff.

agere i overensstemmelse med loven og behandle en sag på sagligt grundlag uden vilkårlighed.

Forholdet mellem menneskeretten og forvaltningsretten er ikke blevet behandlet særligt indgående i praksis eller litteratur.²³ Når nationale myndigheder behandler sager, der vedrører menneskerettighederne, skal de dog opfylde såvel forvaltningsretlige og menneskeretlige krav til sagsbehandlingen.²⁴ EMD har i sin praksis blandt andet lagt vægt på, om sagsbehandlingen har ført til en passende inddragelse af borgeren og dennes mulighed for at varetage sine interesser.²⁵

Herudover har EMD særligt fokuseret på procedurer i forhold til myndighedernes afgørelser, sagsoplysning, kontradiktion og den samlede prøvelse.²⁶

Også Folketingets Ombudsmand har i sin praksis gjort opmærksom på forvaltningsmyndighedernes pligt til på egen hånd at være opmærksom på relevante bestemmelser i EMRK i forbindelse med deres myndighedsudøvelse.²⁷

Det følger af EMRK artikel 13, således som denne er blevet fortolket af EMD, at der skal være effektive retsmidler på nationalt plan til håndhævelse af rettighederne i EMRK. Dette indebærer, at det nationale retsmiddel (for eksempel en domstol) skal kunne behandle substansen af rettighederne i EMRK og om nødvendigt yde tilstrækkelig kompensation og oprejsning.²⁸

²³ Se herom for eksempel instituttets rapport, Retssikkerhed i kommunerne, s. 17ff tilgængelig på:

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/forskning_2017/rapport_om_retssikkerhed_i_kommunerne_15dec2017.pdf

²⁴ Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', 2017, s. 757 med henvisning til blandt andet EMD's dom i Panteleyenkov mod Ukraine, dom af 26. juni 2006, pr. 49

²⁵ Se blandt andet EMD's dom i T.P. og K.M. mod Storbritannien, dom af 10. maj 2001, pr. 72

²⁶ Jonas Christoffersen, 'Fair balance: Proportionality, Subsidiarity and Primarity in the European Convention on Human Rights', Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 521

²⁷ Se for eksempel Folketingets Ombudsmand, FOB 2005.14-1, tilgængelig på:
http://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_b_sager/05-425

²⁸ Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', 2017, s. 1128

3.3. INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Instituttet bemærker, at politiet er involveret i mange stadier og med mange funktioner i nævnets sagsbehandling: foruden at sidde med i nævnet, henviser politiet sager om 10 – 14 årige til nævnet og udøver sekretariatsfunktion, ligesom politiets bistand kan anvendes for eksempel til afhentning af barnet eller den unge til nævnsmødet samt i forbindelse med håndhævelsen af en tildelt straksreaktion.

Instituttet finder, at dette rejser alvorlige spørgsmål om nævnets uafhængighed og upartiskhed.

Der er tale om en nyskabelse i forhold til gældende ret, at politiet ikke længere blot overdrager sagen til kommunen efter en eventuel afhøring af et barn eller ung i forbindelse med mistanke om en kriminel handling, men i stedet sidder med i et beslutningsdygtigt nævn.

Instituttet bemærker, at et eventuelt politisk ønske om at inddrage politiet, for eksempel for at effektivisere kommunernes arbejde, må ske inden for de menneskeretlige og retssikkerhedsmæssige rammer.

Herudover er der ikke redegjort for, hvilken selvstændig kriminalpræventiv viden nævnsmedlemmet fra politiet har ved siden af den viden, som politiet allerede besidder eller opbygger under efterforskningsarbejdet i forbindelse med den konkrete sag, og som danner grundlag for, at en sag fremsendes til nævnet.

Instituttet har således ganske principielle betænkeligheder ved politiets funktioner i nævnets sagsbehandling.

- Instituttet anbefaler, at politiansatte ikke sidder med i Ungdomskriminalitetsnævnet, samt at politiet ikke er sekretariat for nævnet.

Under alle omstændigheder efterlyser instituttet, at ministeriet i bemærkningerne redegør for de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved politiets mange funktioner i nævnsbehandlingen.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet redegør for, hvorledes retssikkerhedsmæssige og forvaltningsretlige principper og regler vil blive overholdt, når en politiansat er medlem af nævnet, og politiet er sekretariat for nævnet.

Instituttet mener, at ministeriet som det mindste bør overveje, hvorledes disse principielle bekymringer ved sammensætningen kan imødegås.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet overvejer, om en advokat bør være medlem af nævnet som en retssikkerhedsgarant sammen med dommeren.

Instituttet bemærker, at mens dette ikke vil opveje de principielle betænkeligheder ved politiets medlemskab, ville det dog i bedste fald kunne afhjælpe bekymringen delvist og på et praktisk plan.

Nævnet kan træffe afgørelser også i udeblivelsestilfælde. Instituttet bemærker, at en udeblivelsesafgørelse, hvor barnet eller den unge udebliver uden lovligt forfald, kan træffes, hvis sagen er tilstrækkeligt oplyst (s. 196).

Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet redegør for, hvordan man i udeblivelsesafgørelser vil sikre sig barnets ret til at blive hørt, som beskyttet i Børnekonventionens artikel 12.

Som nævnt anser instituttet nærværende lovudkast for at medføre en betydelig skærpelse af retstilstanden for børn og unge mellem 10 – 17 år. Instituttet anbefaler derfor, at der sikres processuelle rettigheder navnlig i form af adgangen til en beskikket advokat. Instituttet bemærker i den forbindelse, at mens der ikke med sikkerhed er tale om, at nævnet handler inden for anvendelsesområdet af EMRK artikel 6 (retfærdig rettergang i strafferetsplejen), vil en sådan yderligere retsgaranti stemme godt overens med de internationale anbefalinger og retningslinjer på området. Med nærværende reform er der efter instituttets opfattelse en ganske oplagt mulighed for at give barnet en bedre retsstilling, end hvad (menneskeretlige) minimumsstandarder fordrer.

- Instituttet anbefaler, at der i sager for nævnet beskikkes en advokat til barnet eller den unge.
- Såfremt dette ikke gennemføres af ministeriet, anbefaler instituttet – som det mindste – at der laves en opsamlingsbestemmelse i lovudkastets § 46, hvorefter barnet eller den unge kan tilbydes gratis advokatbistand efter en konkret vurdering i øvrige tilfælde, end de oplyste.

Instituttet bemærker, at barnets processuelle retsstilling i forhold til advokatbistand og klageadgang er forskellig alt afhængig af, om barnet er mellem 10 – 11 år eller er fyldt 12 år. Sondringen er en videreførelse fra gældende sociallovgivning, hvorefter barnet opnår partsstatus som 12-årig. I lyset af nævnbehandlingen indgribende karakter, og med blik for de internationale standarder, anser instituttet ikke denne sondring for at bidrage til barnets retssikkerhed i nærværende lovudkast

- Instituttet anbefaler, at sondringen mellem 10-11-årige og 12-årige udgår fra lovudkastets dele om advokatbistand og klageadgang.

Instituttet bemærker, at der er en væsentlig forskel på sammensætningen af Ungdomskriminalitetsnævnet og Ankestyrelsen, som er rekursinstans. I nævnet sidder således en dommer, hvorimod der i Ankestyrelsen sidder medlemmer, der har anden faglig ekspertise.

Ankestyrelsen er en uafhængig administrativ rekursinstans organiseret under Økonomi- og Indenrigsministeriet, og afgørelser i styrelsen træffes af styrelschefen (eller en heraf bemyndiget) og eventuelt med medvirken af beskikkede medlemmer, som indstilles fra en række interesseorganisationer jf. lov om retssikkerhed og administration på det sociale område §§ 51 og 52.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet i lovbemærkningerne behandler spørgsmålet om, hvorvidt Ankestyrelsen er tilstrækkelig og relevant rekursinstans for Ungdomskriminalitetsnævnet.

4. RISIKO FOR DISKRIMINATION PÅ GRUND AF HANDICAP

Det er som nævnt instituttets vurdering, at en række af de foreslåede tiltag, herunder oprettelsen af et Ungdomskriminalitetsnævn med repræsentanter fra politiet og mulighed for at iværksætte straksreaktioner, indebærer en indskrænkning eller forringelse af beskyttelsen af de berørte børn og unges rettigheder.

Det er endvidere veldokumenteret, at personer med visse kognitive handicap, eksempelvis opmærksomhedsforstyrrelser, som ADHD, er i højere risiko for tidlig involvering i kriminalitet.²⁹ De ligebehandlingsmæssige konsekvenser af de foreslåede tiltag bør derfor overvejes i lovbemærkningerne.

4.1. DEN MENNESKERETLIG BESKYTTELSE

Handicapkonventionen indeholder i artikel 5, et generelt forbud mod diskrimination af personer med handicap og en generel forpligtelse til at sikre, at personer med handicap behandles lige og har de samme muligheder som andre. Børn med handicap nyder en særlige beskyttelse efter konventionens artikel 7, der blandt andet pålægger de kontraherende stater at anvende alle nødvendige midler for at sikre, at børn med handicap nyder de samme rettigheder som alle andre.

Det fremgår endvidere af Handicapkonventionens artikel 5, stk. 3, at deltagerstaterne er forpligtet til at sikre, at der tilvejebringes tilpasning i rimeligt omfang. Rimelig tilpasning defineres i konventionens artikel 2,

²⁹ Se VIVE 2017 Resocialisering af indsatte og tilsynsklienter med opmærksomhedsforstyrrelse s. 6, tilgængelig her: https://www.kora.dk/media/8099823/resocialisering_af_indsatte_pdfa.pdf

som "nødvendige og passende ændringer og justeringer, der ikke indebærer en uforholdsmæssig stor eller unødvendig byrde, når dette er nødvendigt i et konkret tilfælde for at sikre, at personer med handicap kan nyde eller udøve alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre".

EMRK indeholder i artikel 14 et forbud mod diskrimination i relation til de rettigheder, som konventionen beskytter. Det betyder, at forskelsbehandling, herunder indirekte på grund af handicap i relation til eksempelvis retten til privatliv, jf. artikel 8, eller retten til frihed og personlig sikkerhed, jf. artikel 5, skal kunne retfærdiggøres for at være lovligt.

EMD har i sin praksis fastslået, at handicap udgør et særligt beskyttet kriterium på linje med køn, etnicitet og race.³⁰ Det vil sige, at statens skønsmargin er væsentligt indskrænket sammenlignet med andre former for diskrimination, eksempelvis alder. EMD har endvidere i dommen Çam mod Tyrkiet lagt afgørende vægt på, at forbuddet mod diskrimination i EMRK artikel 14 også indebærer en pligt til at foretage rimelig tilpasning.³¹

4.2. INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Børn og unge med visse kognitive handicap har øget risiko for at begå kriminalitet, men har også særlige støttebehov og krav på ligebehandling, herunder rimelig tilpasning. Der er imidlertid ikke i bemærkningerne til udkastet fra Justitsministeriet nærmere redegjort for, hvordan den foreslåede ordning tilpasses, så den sikrer ligebehandling af børn og unge med handicap.

Der ses således ikke i bemærkningerne, at være taget højde for de særlige behov for støtte, som denne gruppe af børn og unge har under selve processen for Ungdomskriminalitetsnævnet, men også i selve udmålingen foranstaltningen.

Det er eksempelvis kun i sager vedrørende børn under 15 år, at nævnet bistås af en børnesagkyndig, jf. udkastets § 5 og det er ikke i alle sager, at der udarbejdes en ugefaglig undersøgelse.

Det er instituttets opfattelse, at det bør sikres, at nævnet besidder den fornødne kompetence til at sikre at børn med handicap modtager den rigtige støtte samt at retten til inddragelse og at blive hørt under nævnets behandling af sagen tilpasses det enkeltes barns særlige behov.

³⁰ Se Glor v. Schweiz, dom af 6. november 2009 app.no. 13444/04 pr. 84 og Guberiani v. Kroatien, dom af 12. september 2016 app.no. 23682/13 pr. 73

³¹ Se EMD's dom af 23. februar 2016, app.no. 51500/08

Det bør endvidere præciseres, at der skal tages hensyn til barnet eller den unge med handicap særlige behov ved vedtagelsen af en foranstaltning.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet i bemærkningerne nærmere redegør for, hvordan den foreslåede ordning sikrer, at børn med handicap ikke bliver stillet ringere på grund af deres handicap, og at der bliver tilvejebragt den fornødne støtte og rimelige tilpasning både i relation til processen for nævnet, og i forhold til udmåling af foranstaltninger.

5. SKÆRPEDE FORHOLD UNDER ANBRINGELSE AF BØRN OG UNGE UDEN FOR HJEMMET

Det følger af udkastet til lov fremsendt af Børne- og Socialministeriet, at der skal ske en række skærper i forholdene under anbringelse på institutioner, herunder navnlig, at 1) der skal etableres adgang til kropsvisitation, 2) adgangen til ekstern kommunikation skal begrænses, 3) der skal være tv-overvågning af fællesarealerne og døralarmer til barnets eller den unges værelse på de delvist lukkede og de sikrede døgninstitutioner.

Instituttet bemærker, at de forhold, man med lovudkastet ønsker at skærpe for det enkelte barn eller den unge, vil udgøre indgreb i retten til respekt for privat- og familieliv beskyttet blandt andet i EMRK artikel 8. Heri ligger blandt andet en beskyttelse af børn og unges ret til samvær med deres forældre. Denne ret gælder også, når et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, herunder ved en tvangsanbringelse. Myndighedernes indgreb skal derfor kunne retfærdiggøres i medfør af artikel 8, stk. 2, herunder også valget af anbringelsessted.³²

I forhold til beslutninger om tvangsfjernelse har de nationale myndigheder typisk en vid skønsmargin³³, men det følger af praksis fra EMD, at kravene til overholdelsen af artikel 8 skærpes, når det drejer sig om den måde, som en anbringelse gennemføres på og de yderligere begrænsninger i den enkeltes rettigheder, herunder ret til samvær.³⁴

Ministeriet har ikke redegjort for forholdet mellem menneskeretten og de foreslåede ændringer.

³² Peer Lorenzen m.fl. 'Den Europæiske

Menneskerettighedskonvention', 3. udgave, 2011, side 726

³³ Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', 2017, s. 827

³⁴ Jon Fridrik Kjølbro, 'Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere', 2017, s. 828ff

Lovudkastet behandler områder, som er blevet behandlet ganske indgående i betænkning nr. 1551/2015 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, uden dog, at indholdet af betænkningen er nævnt i lovudkastet.

Instituttet finder anledning til at gentage den generelle anbefaling i betænkningen (s. 101) om, at anbragte børn og unge skal kende til deres rettigheder og gøres bekendt med disse under en anbringelse på en måde, der er tilpasset barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne.

Mere konkret finder instituttet, at adgangen til kropsvisitation i lovudkastet er ganske vidtrækkende og risikerer at udgøre et uproportionalt indgreb.

Det fremgår af lovudkastet, at der er behov for en udvidet adgang til at undersøge anbragte børn og unge for at opdage eventuelle forsøg på indsmugling af euforiserende stoffer, våben eller lignende.

Ministeriet fremhæver da også (s. 30), at der efter gældende ret er tale om et vidtgående indgreb i det enkelte barns eller unges integritet, når der foretages undersøgelser i form af klap uden på tøjet.

Instituttet bemærker, at en adgang til at kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af og for dette gennemført samt en undersøgelse af kroppens overflade ikke umiddelbart virker proportionalt i forhold til det tiltænkte formål. Instituttet bemærker i den forbindelse, at der næppe – foruden en undersøgelse af tøjet – er grundlag for en kropsvisitering, ligesom det burde overvejes om et mindre indgribende middel – som for eksempel scannere – ville være tilstrækkeligt for det tilsigtede formål.³⁵

- Instituttet anbefaler, at Børne- og Socialministeriets forslag om undersøgelse af kroppens overflade, hvor barnet eller den unge skal tage sit tøj af, udgår.
- Såfremt ministeriet gennemfører bestemmelsen om kropsvisitation, anbefaler instituttet, at der i loven fastsættes en afgrænset personkreds, som skal have bemyndigelse til at foretage det intensive indgreb.

Med venlig hilsen

Louise Holck
VICEDIREKTØR

Christoffer Badse
MONITORERINGSCHEF

³⁵ Se således også bet. 1551/2015 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, s. 120

Børne- og socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt pr. mail til STHI@sm.dk med kopi til p-boern@sm.dk

KL's bemærkninger til høring om forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

Børne- og socialministeriet har den 4. september 2018 bedt KL om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn mv. Høringssvaret skal være Børne- og socialministeriet i hænde den 2. oktober 2018.

Det har desværre ikke været muligt at få KL's høringssvar politisk behandlet inden fristen. KL fremsender derfor et foreløbigt høringssvar og vil fremsende eventuelle yderligere bemærkninger, når sagen har været politisk behandlet.

KL tager forbehold for de økonomiske konsekvenser.

KL henviser i øvrigt til KL's høringssvar til udkast til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet afgivet den 1. oktober 2018.

KL har følgende bemærkninger til udkast til lovforslaget

Generelt

KL er overordnet set positiv overfor, at der i serviceloven lægges op til, at kommunerne kan iværksætte børne- og ungepålæg og forældreoplæg uden en forudgående børnefaglig undersøgelse. KL finder det også positivt, at der i lov om voksenansvar lægges op til, at delvist sikrede institutioner og sikrede institutioner får en række øget beføjelser til at sikre orden og sikkerhed på institutioner. KL har dog visse forbehold i forhold til de foreslåede regler om tv-overvågning og anmeldelse af hændelser om trusler og vold mv.

KL er dog kritiske overfor, at der indføres en ny type undersøgelse "en ungefaglig undersøgelse" for de børn og unge, der skal have behandlet en sag i Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. lovforslag til bekæmpelse af ungdomskriminalitet. KL mener, at "den ungefaglige undersøgelse" bør udgå af lovforslaget, da den skaber alt for meget forvirring, uklarhed og bureaukrati i den kommunale sagsbehandling.

KL skal henlede opmærksomheden på, at der er skærpede krav til socialtilsynets arbejde med husordener, idet socialtilsynet i dag alene skal sikre, at institutionerne lever op til reglerne om husorden.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail: hgh@kl.dk
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 8

KL mener, at det er urealistisk, at der er udarbejdet vejledninger om arbejdsgange og sagsbehandlingsskridt mv. i forhold til indholdet i lovforslaget til den 1. januar 2019. Det er også urealistisk at få opkvalificeret og uddannet personale på de delvist sikrede og sikrede institutioner samt få tilpasset og implementeret de nye regler, arbejdsgange, sagsbehandlingsskridt mv. i kommunernes sagsbehandling og i kommunernes it-systemer til den 1. januar 2019.

KL anbefaler, at lovforslaget tidligst træder i kraft den 1. juli 2019.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail:
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 8

KL's bemærkninger til specifikke elementer i de tre lovforslag:

1. Ændring af ungepålæg til børne- og ungepålæg og ingen krav om en børnefaglig undersøgelse

Det foreslås, at målgruppen for det eksisterende ungepålæg udvides til også at omfatte børn på 10 og 11 år, og at ungepålægget samtidig skifter navn til et børne- og ungepålæg. Det foreslås også, at børne- og ungepålægget udvides til at omfatte alle sager, hvor unge mellem 10 og 17 år mistænkes eller sigtes for at have overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenlovgivningen.

KL vurderer, at alle børn, herunder også børn i alderen 10-11 år kan lære af, at det har konsekvenser, hvis man overtræder straffeloven. Det er dog helt afgørende, at det præciseres i vejledningen til serviceloven, at indholdet i pålægget sættes i forhold til barnets alder.

Det er uklart, hvad der menes med, at børne- og ungepålægget udvides til at omfatte alle sager, hvor unge mellem 10 og 17 år mistænkes eller sigtes for at have overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenlovgivningen. Det fremgår allerede af serviceloven, at hvis den unge har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed, kan man give den unge et "ungepålæg".

Det foreslås også at fjerne det eksisterende krav om en forudgående børnefaglig undersøgelse, så kommunerne i sådanne sager forpligtes til hurtigt at vurdere, om der er grundlag for at tildele et børne- og ungepålæg.

KL er umiddelbart positive overfor, at der hurtigt kan besluttes af give barnet eller den unge et pålæg. Det er dog vigtigt at få præciseret i lovgivningen, forventningerne til omfanget af kommunens undersøgelsespligt i forbindelse med sagsoplysningen. Det fremgår fx ikke klart af lovforslaget, om der altid i denne type sager, skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse sideløbende med, at der gives et børne- og ungepålæg.

Der er behov for mere konkrete vejledende eksempler på de situationer, hvor myndighedsrådgiver er forpligtet til at iværksætte børne- og ungepålæg, ligesom i hvilke situationer, dette kan undlades.

Det fremgår af forslaget, at kommunen straks skal rette henvendelse til politiet med henblik på at rekvirere bistand til at gennemtvinge overholdelse af børne- og ungepålæg, medmindre særlige forhold taler imod. Det

bør præciseres nærmere, hvilke kriterier kommunen skal tillægge vægt, ved vurdering af disse særlige forhold, ligesom det også bør præciseres, hvilke redskaber/ressourcer politiet skal bringe i spil i relation hertil.

KL har i sine tidligere høringssvar vedrørende ungepålæg påpeget, at det altid skal være politiet, der sikrer, at barnet eller den unge overholder et pålæg. Det skal ikke være fx en pædagog eller socialrådgiver, der skal agere "politibetjent" overfor den unge. Det kan være problematisk både i forhold til samarbejde med den unge, men også af hensyn til medarbejderens sikkerhed.

KL skal i øvrigt henlede opmærksomheden på, at Ankestyrelsen mener, at det ikke er en forudsætning for det nuværende ungepålæg, at der foreligger en børnefaglig undersøgelse. Ankestyrelsen påpeger dog, at det ofte vil være relevant, at der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse sideløbende med ungepålægget. KL henviser til Ankestyrelsens juridiske hotline af 15. november 2016.

2. Fjerner krav om forudgående børnefaglig undersøgelse forud for tildeling af forældrepålæg

For forældrepålæg foreslås det – i lighed med børne- og ungepålæg, at fjerne kravet om en forudgående børnefaglig undersøgelse forud for tildeling af forældrepålæg. Forslaget medfører at kommunerne også i sådanne sager forpligtes til hurtigt at vurdere, om der er grundlag for at tildele et forældrepålæg, som dermed vil kunne anvendes væsentligt hurtigere og mere effektivt.

Det er også foreslået, at forældrepålægget udvides til at omfatte alle sager, hvor børn og unge mellem 10 og 17 år mistænkes eller sigtes for at have overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våben-lovgivningen.

KL er umiddelbart positive overfor, at der hurtigt kan besluttes af give et forældrepålæg. Det er dog vigtigt – ligesom for børne- og ungepålægget – at få præciseret i lovgivningen, forventningerne til omfanget af kommunens undersøgelsespligt i forbindelse med sagsoplysningen. Det fremgår fx ikke klart af lovforslaget, om der altid i denne type sager, skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse sideløbende med, at der gives et forældrepålæg.

Der er endvidere behov for mere konkrete retningslinjer i relation til kommunernes pligt og fremgangsmåde, når efterlevelse af et forældrepålæg skal medføre et træk i forældrenes børne- og ungeydelse eller boligstøtte. Herunder skal det præciseres, hvilke kriterier der skal tillægges vægt ved en sådan afgørelse i relation til omfanget af trækket i ydelsen, orientering af Udbetaling Danmark, afgørelseskompetencen etc.

KL skal i øvrigt også her henlede opmærksomheden på, at Ankestyrelsen mener, at det ikke er en forudsætning for forældrepålæg, at der foreligger en børnefaglig undersøgelse. Ankestyrelsen påpeger dog, at det ofte vil være relevant, at der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse sideløbende med forældrepålægget. KL henviser til Ankestyrelsens juridiske hotline af 15. november 2016.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail:
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 8

3. Manglende præciseringer omkring underretningspligten

KL anbefaler, at der i bemærkningerne i lovforslaget beskrives, hvordan politiet skal forholde sig til underretningspligten efter servicelovens § 154 i forbindelse med vurderingen af, om sag skal henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Der er på samme måde behov for at beskrive, hvordan kommunen skal forholde sig til oplysninger, som de modtager i forbindelse med det nye Nævns arbejde, herunder særligt i hvilke situationer modtagelse af oplysningerne skal betragtes som en underretning.

4. Pligt til at indføre en husorden på en delvis lukket eller sikret døgninstitution

Det foreslås at indføre en pligt til, at lederen af en delvist lukket eller sikret døgninstitution, skal fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen. Det foreslås samtidig, at give børne- og socialministeren bemyndigelse til efter forhandling med justitsministeren at fastsætte nærmere regler om indhold af de lovpligtige husordener.

KL er positive overfor, at det bliver en pligt at fastsætte en husorden, og at der fastsættes nærmere regler om indholdet i en husorden. Der er i dag stor variation mellem institutionerne i forhold til hvor restriktive husreglerne er. KL påpeger, at det er vigtigt, at det sikres, at husreglerne ikke går videre end hvad formålet tilsiger, og dermed ikke er en mere byrdefuld begrænsning i de anbragte børns og unges personlige frihed og ret til privatliv.

5. Børns og unges adgang til telefonsamtaler og anvendelse af anden elektronisk kommunikation

Det foreslås, at give personalet på sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger adgang til at begrænse de anbragte børns og unges adgang til telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation, til kun at kunne finde sted på nærmere afgrænsede områder på institutionen.

KL er positiv overfor at udvide reglerne på området for kontrol med telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation, der fx kan bruges til at begå kriminalitet, rømning etc. Det er dog vigtigt at få udfoldet i en vejledning, hvordan muligheden tænkes anvendt. Det er vigtigt, at der er proportionalitet mellem kontrollen med børnene, og de unges kommunikation og det man gerne vil opnå med kontrollen.

6. Nedsættelse eller fratagelse af lommepenge

Det foreslås, at et barn eller en ung anbragt på en delvist lukket eller sikret døgninstitution, kan få nedsat eller frataget sine lommepenge i en nærmere tidsafgrænset periode, når barnet eller den unge har begået grovere eller gentagne overtrædelser af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn i husordenen, og der ikke er særlige forhold der taler imod nedsættelsen eller fratagelsen.

KL vil i stedet for opfordre til, at tilbuddene benytter sig af den nødvendige pædagogiske indsats overfor barnet eller den unge, således at de får en hensigtsmæssig forberedelse til det samfund, som de skal fungere i. I den forbindelse er det vigtigt, at den unge lærer at prioritere og anvende lommepenge på en hensigtsmæssig måde i hverdagen. KL kan i øvrigt være bekymret for, om det vil få nogle unge til at rømme, hvis de mangler penge til fx cigaretter.

7. Obligatorisk tv-overvågning

Det foreslås at indføre obligatorisk tv-overvågning af indendørs fællesarealer døgnet rundt på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner. Institutionerne er omfattet af tv-overvågningsloven, hvorefter der ved skiltning eller på anden tydelig måde skal gives oplysning om, at der foretages tv-overvågning.

KL undrer sig over, at det foreslås at indføre tv-overvågning hele døgnet på alle indendørs fællesarealer. Det rejser en lang række spørgsmål, som fx hvem er tv-optagelser for? Og hvem kan søge om aktindsigt i optagelserne?

KL anerkender dog, at tv-overvågning af fællesarealer kan være en tryghed og en beskyttelse af både de unge og personalet, hvis der sker voldsomme hændelser på institutionen. I disse sager kan tv-optagelser eventuelt indgå, som dokumentation i en sag.

Men det er vigtigt for KL, at kommunerne er i stand til at agere inden for rammerne af de arbejdsretlige regler om kontrolforanstaltninger i ansættelsesforholdet. Det følger af KL's Rammeaftale om kontrolforanstaltninger, at arbejdsgiver kan iværksætte kontrolforanstaltninger - herunder fx overvågning - som er sagligt begrundet i driftsmæssige årsager og har et fornuftigt formål. Der skal være et rimeligt forhold mellem mål og midler. KL vil gerne have uddybet, hvorfor overvågning er nødvendig hele døgnet rundt på alle indendørs fællesarealer.

KL gør i øvrigt opmærksom på, at kommunen senest 6 uger forud for iværksættelsen af en ny kontrolforanstaltning skal informere de ansatte. Det er væsentligt for kommunerne, at loven ikke hindrer overholdelse af fristen.

Informationen skal indeholde oplysninger om de driftsmæssige begrundelser for overvågningen, hvilke oplysninger der tilvejebringes på baggrund af overvågningen samt håndteringen af disse oplysninger. For at kunne informere medarbejderne herom, har KL brug for en uddybning af, hvordan overvågningen konkret skal anvendes.

8. Muligt at anvende døralarmer

Det foreslås at indføre adgang til at anvende døralarmer til de unges værelser på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner mv. Forslaget indebærer, at der vil skulle opsættes døralarmer til de anbragte børn og unges værelser på de omfattede institutionstyper.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail:
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 8

KL ser positivt på, at der indføres mulighed for at anvende døralarmer på en institution eller i en afdeling. KL ser frem til at børne- og socialministeren efter forhandling med justitsministeren fastsætter standarder for anvendelse af døralarmer. Det er vigtigt, at det bliver tydelig for både barnet, den unge og for institutionen, hvornår man kan benytte døralarmer af hensyn til sikkerheden og orden på institutionen.

Det er vigtigt, at der tages højde for i bemærkninger til loven, hvordan personalet skal håndtere situationer, hvor fx flere unge vælger at forlade deres værelser på samme tid. Det stiller krav til omfanget af personale og personalets kompetencer at kunne håndtere sådanne situationer.

9. Muligt at kropsvisitere

Det foreslås, at der må ske kropsvisitation i form af undersøgelse af kroppens overflader på sikrede døgninstitutioner mv. Forslaget indebærer, at personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af samt gennemse tøjet.

KL er enig i, at der er behov for at styrke indsatsen mod indsmugling af våben og euforiserende stoffer på de sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger.

KL bakker derfor op om, at det kan være nødvendigt at foretage en kropsvisitering eller bede barnet eller den unge om at tage sit tøj af, når barnet eller den unge anbringes på en sikret døgninstitution, eller en særligt sikret afdeling, før og efter besøg og før og efter fravær fra den sikrede døgninstitution eller særligt sikret afdeling.

Det er dog afgørende, at der formuleres tydelige retningslinjer, der angiver, hvordan den udvidede mulighed for personaleundersøgelse skal gennemføres med henblik på at forebygge, at barnet eller den unge har en oplevelse af at blive krænket.

10. Personalet får pligt til at anmelde om trusler og vold

Det foreslås, at der indføres en pligt for personalet på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner mv. til at anmelde trusler og vold m.v., der har fundet sted på institutionen.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at sigtet er at styrke sikkerheden på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner m.fl., herunder at sikre trygge forhold for de anbragte børn og unge, så de ikke udsættes for trusler og vold mv. under den anbringelse, der skal bringe dem væk fra et kriminelt miljø.

Det fremgår endvidere af de specielle bemærkninger, at pligten påhviler "personalet" på de pågældende institutioner, og at pligten omfatter både trusler og vold mv. de anbragte børn og unge imellem og trusler og vold mv. overfor personalet.

KL mener, at det er alt for upræcist at lade en pligt til at politianmelde påhvile "personalet" i bred forstand. Det skaber usikkerhed om, hvem der reelt har en sådan pligt – alle i personalegruppen eller nogle enkelte, fx

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail:
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 8

den eller de medarbejdere der i det konkrete tilfælde har overværet episoden. Det kan også have en uønsket negativ konsekvens for relationen mellem personalet, evt. den enkelte medarbejder, der politianmelder den anbragte person, og dermed for vedkommende medarbejders fremtidige pædagogiske arbejde i forhold til de anbragte børn og unge. Det gælder i begge forhold – trusler og vold de anbragte børn og unge imellem og overfor personalet.

Samtidig er der et legitimt hensyn at tage i forhold til borgerne – også anbragte børn og unge. At politianmelde en borger er et drastisk skridt at tage. Det bør ikke være overladt til den enkelte medarbejder eller gruppe af medarbejdere at tage et sådant skridt. Det bør i givet fald ske på et oplyst og velovervejet grundlag, hvor beslutningen og ansvaret klart ligger hos den politiske eller administrative ledelse.

Hvis der er et politisk ønske om at indføre en pligt til at politianmelde, må pligten derfor ligge hos lederen af institutionen, ikke hos "personalet".

11. Gennemførelse af en "ungefaglig undersøgelse"

Det foreslås, at der skal gennemføres en ungefaglig undersøgelse, jf. forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, til brug for en afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

KL mener, at det er problematisk, at det ifølge bemærkninger til lovforslaget forventes, at en ungefaglig undersøgelse på den ene side højst må tage 3 uger, og på den anden side skal der foretages de nødvendige undersøgelser af barnets eller den unges forhold, som svarer til indholdet i en børnefaglig undersøgelse.

En børnefaglig undersøgelse må højst tage 4 måneder. Det kan allerede nu være svært at overholde gældende sagsbehandlingsfrister – særligt, hvis det er nødvendigt at indhente oplysninger fra andre myndigheder som børne- og ungdomspsykiatrisk hospital, egen læge, andre kommuner m.v. Det må derfor formodes, at kommunerne endnu højere grad vil have vanskeligt ved at færdiggøre den ungefaglige undersøgelse inden for fristen på 3 uger.

KL mener, at "den ungefaglige undersøgelse" bør udgå af lovforslaget, da den skaber alt for meget forvirring, uklarhed og bureaukrati i den kommunale sagsbehandling.

KL anbefaler også, at hvis lovgiver fastholder den "ungefaglige undersøgelse" skal lovbemærkningerne udvides til at præcisere, hvordan den ungefaglige undersøgelse kan indgå i behandlingen af en sag efter serviceloven – herunder særligt om kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om en foranstaltning efter serviceloven uden at udarbejde en børnefaglig undersøgelse, men alene ud fra en ungefaglig undersøgelse.

KL anbefaler også, at der inden loven træder i kraft udarbejdes en vejledning til, hvordan man som myndighed/kommune skal forholde sig til de to typer undersøgelser. Det er vigtigt, at vejledningen indeholder en række cases med sagsforløb, som må forventes at opstå ved indførelse af de nye regler om ungdomskriminalitet.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362
Dok. ID: 2632336

E-mail:
Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 8

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Niels Arendt Nielsen'.

Niels Arendt Nielsen

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-05362

Dok. ID: 2632336

E-mail:

Direkte: 33703249

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 8 af 8

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J.nr. 9099.2018.72

Den 9. oktober 2018

Ved en mail af 4. september 2018 har Børne- og Socialministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring til udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialservice, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at lovforslaget i det væsentlige relaterer sig til konsekvensændringer på grund af udkastet til Ungekriminalitetsnævn, der har været indgående drøftet på møder i præsidentkredsen. Byretterne kan tilslutte sig Dommerforeningens besvarelse og de væsentlige bekymringer, der er givet udtryk for i relation til Ungekriminalitetsnævnet.

Jeg skal henvise til Dommerforeningens besvarelse, idet nærværende udkast ikke giver anledning til at fremkomme med særskilte bemærkninger.

Der henvises til Deres j.nr. 2018-4653.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Børne- og Socialministeriet
sthi@sm.dk og p-boern@sm.dk

Formand: Kristian Mølgaard
Solbjergvej 3, 2.
2000 Frederiksberg
20 64 44 23
krm@boelskifteadvokater.dk

Sekretariat: Peter Trudsø
Farvergade 27 D, 1. sal
1463 København K
28 13 64 95
pt@strafferetsadvokaten.dk
www.lffa.dk

30. september 2018

2018 – 4653, Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Børne- og Socialministeriet har sendt ovenstående udkast til lovforslag i høring ved brev af 4. september 2018 med svarfrist 2. oktober 2018

Landsforeningen af Forsvarsadvokater (LFFA) har følgende bemærkninger:

Udkastet skal ses i forlængelse af udkast til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet – sendt i høring den 1. september d.a. Der skal derfor indledningsvis henvises til foreningens bemærkninger til dette lovforslag.

Overordnet giver lovforslaget indtryk af, at de kriminalpræventive hensyn - som noget nyt – nu vægtes over den socialpædagogiske behandling af barnet, hvilket i sig selv er betænkeligt – særligt når dette hensyn inkorporeres i en lovgivning, som hidtidig alene har haft til formål at varetage det enkelte barn – eller den unges behov for støtte og behandling:

* Hvor kommunalbestyrelsen hidtidig har kunne anmode politiet om bistand når eksempelvis et ungepålæg ikke blev overholdt, indføres der nu en regel om, at politiet straks skal kontaktes i disse tilfælde uden hensyntagen til, om denne fremgangsmåde er den bedst egnede til varetagelsen af behandlingen af barnet.

* Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan fratages sine lommepenge ved overtrædelse af den husorden institutionerne nu pålægges at udarbejde.

* Der kan udøves fysisk magt over for barnet eller den unge i tilfælde, hvor der ikke er tale om at barnet eller den unge er til fare for sig selv eller andre. Har den pågældende udøvet "vedvarende chikane" er det tilstrækkeligt.

* Der indføres hjemmel til kropsvisitering af barnet eller den unge på sikrede institutioner bl.a. således at man kan forlange at barnet tager sit tøj af.

* På sikrede institutioner begrænser man barnets eller den unges adgang til eksterne kommunikation, der herefter kun kan finde sted på fællesarealer – man udelukker således private telefonsamtaler – igen uden hensyntagen til den enkeltes situation.

* Der indføres tv-overvågning på fælles arealer på delvis lukkede og sikrede institutioner.

* Der opsættes døralarmer til de anbragte børn og unges værelser, således at personalet kan følge med i adgangen til værelset.

Der er tale om alvorlige indgreb i den enkeltes selvbestemmelsesret. Desværre indføres der ikke samtidig regler til varetagelse af barnets – eller den unges retssikkerhed.

I retsplejeloven er den slags indgreb overfor voksne personer detaljeret reguleret. Eksempelvis kan kropsvisitering af en sigtet i en straffesag kun finde sted, såfremt en række betingelser er opfyldt jf. retsplejelovens § 792 a, stk. 2.

LFFA finder det særdeles betænkeligt og krænkende, at børn helt ned til 10 år ikke skal have samme retssikkerhed, som man tilbyder en sigtet voksen i en straffesag.

Uanset at man foregiver at hensynet i loven er en varetagelse af barnet – eller den unges behov for støtte og behandling, har indgrebet som minimum samme effekt på barnet som det har på en voksen.

Med venlig hilsen

Kristian Mølgaard

Bemærkninger til:

Høring over udkast til lov om ændring af lov om socialservice, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS) har følgende bemærkninger til udkastet:

Der vil med udkastet ske en udvidelse af aldersgruppen, børn i alderen 10-12 år, det mener LFS ikke giver mening. Børn i den alder er som udgangspunkt børn. Hvis de giver problemer for samfundet, skal det ses som et problem, som vi er fælles om og ikke noget, som børnene er skyld i. Det vil ikke være rimeligt at kriminalisere disse børn, da de netop er børn. LFS er enige i at, der skal sættes ind over for den glidebane, som betyder, at børn er på vej til en kriminel løbebane. Vi er ikke enige i den foreslåede metode. Vi mener ikke, at det giver mening at fjerne den børnefaglige undersøgelse, det er den, som sikrer, at indsatsen sker i det rette niveau. At der skal kunne give pålæg alene på en mistanke, mener LFS vil underminere de berørtes opfattelse af ret og rimelighed. Desuden er det en klar forventning, i udkastet, at børne-ungepålæg skal anvendes i langt højere grad end i dag. Vi kan på den baggrund frygte, at det vil betyde, at der vil ske fejl, i det der ikke er udarbejdet en børnefaglig undersøgelse.

Noget at det vigtigste for børn og unge er, at de forstår, hvorfor de oplever en sanktion. Hvis man ikke på forhånd har gjort sig overvejelser om hvordan det skal ske, kan det betyde, at de ikke vil forstå hvorfor. Det vil bedre kunne undgås ved at fastholde kravet om en børnefaglig undersøgelse.

For en del af de unge, som vi her taler om, vil det virke som om, at de er dømt uden, at der har været en mulighed for, at de kan forsvare sig. Der vil være en manglende retsbeskyttelse.

Husordener mener LFS er fornuftige at gøre lovpligtige for institutionen at udarbejde, dette vil hjælpe den unge med at forstå, hvad der er af regler på stedet. Der er i forvejen en adgang til at lave husorden, at der bliver strammet op og stilles krav om en husorden, anser vi som en god og fornuftig overvejelse. Den betyder, at der på den enkelte institution laves en husorden som passer med den specifikke målgruppe. Vi er dog uenige i, at det er fra centralt hold, der skal stilles specificerede krav til indholdet i en husorden. Ved at bruge en husorden som er aftalt centralt, kan der opstå det problem, at den begrænser muligheden for

pædagogisk intervention. Der kan nemt tænkes situationer, som på den ene institution giver mening at tillade, men som på en anden institution vil være rimeligt at forbyde.

At tydeliggøre hvilken adgang der er til at bruge fysisk magtanvendelse, er vi enige i er nødvendigt. Det vil være godt, at der kommer klare beskrivelser omkring, hvornår der er tale om magtanvendelse. Desuden er vi tilfredse, med at der ikke ændres på principperne for magtanvendelse.

Den obligatoriske TV-overvågning må ikke blive en erstatning for tilstedeværelsen af pædagogisk uddannet personale. Hvis det sker, kan den unge få den opfattelse, at der er tale om fængsel. Endvidere er der ikke nogen behandling i, at der er TV-overvågning, så vil der efter vores opfattelse kun være tale om opbevaring.

Pligt til at anmelde trusler og vold med videre. LFS mener, at det vil være godt at gøre det til en pligt at anmelde. Dette vil gøre det til noget, som ligger i tjenesten og ikke noget, som den enkelte institution eller medarbejder skal tage stilling til. Der skal ikke udarbejdes nogen politik eller overdrages et ansvar til den enkelte medarbejder. At det gøres til en pligt, betyder forhåbentlig også, at der laves en nem og overskuelig proces for at gøre det, endvidere ser vi gerne, at det bliver ledelsen, der er ansvarlig for at det sker.

Det giver ikke mening at straffe 10–12 årige børn som ikke er færdigudviklede i deres kognitive funktioner.

Sammenfattende så mener vi, at der her er tale om, at der sker en ændring fra at arbejde pædagogisk med udfordringerne til at arbejde mere straffende med problematikkerne.

Med venlig hilsen

Helle Haslund

Forretningsudvalgsmedlem

Landsforeningen For Socialpædagoger

Rosenvængets Alle 16

2100 København Ø

Fra: dp@sim.dk på vegne af Lars Emil Reinhold Andersen <Lars.Andersen@ps.rm.dk>
Sendt: 1. oktober 2018 23:26
Til: 'Lforebyggelseskonto@sm.dk'
Cc: 'P-boern@sm.dk'; 'STH@sm.dk'
Emne: Høringsbidrag i egen fra Lars Emil Andersen ret til udkast til forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Høringsbidrag i egen ret til udkast til forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Hermed fremsendes mit høringsbidrag til forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Vi er mange som sætter stor pris på jeres interesse for at få inputs udefra i det lovforberedende arbejde og særligt fra det specialfaglige område.

Jeg har med stor interesse læst forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, og ønsker indledningsvist at understrege, at jeg billiger udkastet til lovforslaget. Som fagperson anser jeg lovforslaget som både brugbart og væsentligt i behandlingen af unge, som gentagende gange begår alvorlig kriminalitet.

Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet skal ses i sammenhæng med Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn. Som en del af nærværende høringssvar er mit høringssvar til sidstnævnte lovforslag medsendt nedenfor.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Til trods for det store fald i ungdomskriminaliteten er der fortsat en lille del af en ungdomsårgang, som begår gentagende og alvorlig kriminalitet. Initiativerne overfor denne gruppe af børn og unge, gengangerne, har været mange og markante, men har hidtil ikke medført de ønskede resultater.

Jeg vurderer, at indførelsen af et ungdomskriminalitetsnævn og en ungekriminalforsorg er rigtige skridt til at sikre behandlingsforløb, der skaber specialiserede og hurtige afgørelser samt ensartet opfølgning.

Styrkelse af udførelsedet

Med udgangspunkt i erfaringer med at drive sikrede døgninstitutioner med delvis lukkede og åbne afdelinger, herunder konkrete erfaringer i det faglige system på Grenen, Koglen og MultifunC, skønnes reformen at kunne blive styrket væsentligt gennem en reform af den del af udførelsedet, der varetager behandling ved anbringelser uden for hjemmet. Denne styrkelse af reformen er efter min faglige vurdering nødvendig for at skabe bedre resultater. Konkret anbefales etablering af sikrede døgninstitutioner med højt specialiserede særligt sikrede, sikrede, delvis lukkede, åbne, udslusnings- og efterværnstilbud til disse børn og unge. Sådanne forskellige, men organisatorisk sammenhængende tilbud forventes at kunne fastholde de unge i effektiv behandling og uddannelse med skræddersyede, koordinerede, sammenhængende og fleksible behandlingsforløb over hele indsatsstappen.

I dag er behandlingsforløb til gengangerne ofte kendetegnet ved fragmenteret og usammenhængende behandling uden tilstrækkelige resultater, og ofte med behandlingssammenbrud til følge. Dette skyldes primært mangelfuldt organisatorisk og specialiseret set-up. Derfor fremlægges hermed nævnte forslag.

Tilpasset skolegang

Efter min faglige vurdering vil reformen kunne blive styrket yderligere, såfremt der fra lovgivers side bliver taget initiativ til, at skolegang til gengangerne ikke knyttes til de nuværende krav om fagrække, timeantal og fritagelsesprocedurer. Argumentet bag dette forslag er, at stort set ingen børn og unge blandt gengangerne kan leve op til eller profitere af de nuværende krav, hvor der anvendes for mange kolde ressourcer på at leve op til krav om fritagelsesprocedurer.

Oprettelse af mobilt censorkorps

Anbringelser på sikrede afdelinger er kortvarige. I gennemsnit cirka to måneder. Det er derfor min faglige vurdering, at der er brug for oprettelse af et mobilt censorkorps, som tilbyder folkeskolens afgangsprøve 4-5 gange om året på sikrede afdelinger. Dette med henblik på at få en større del af de udsatte unge til at gennemføre folkeskolens afgangsprøve, og samtidig styrke indsatsen og den unges udvikling – både fagligt og psykisk.

Opsamling i forbindelse med lovforslaget

Afslutningsvist ønsker jeg at understrege, at udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet indeholder mange af de opmærksomhedspunkter og forslag, som Region Midtjylland gennem de seneste to år har arbejdet for.

Region Midtjylland har fremsat ønsker om netop et lovforslag, der vil bidrage til mere kvalitet og bedre effekter af behandlingen og undervisningen af børn og unge, som er i risikozonen for at begå, eller allerede begår, alvorlig og gentagende kriminalitet.

Derfor skal ovenstående bemærkninger ses som faglige bidrag, der efter min vurdering kan bidrage positivt til yderligere kvalificering af lovforslaget.

Såfremt der er behov for yderligere bemærkninger, står jeg naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Lars Emil Andersen

Områdechef for Specialområde Kriminalitetstruede og Dømte Børn og Unge
Grenen - Koglen - MultifunC Midtjylland

Tel. +45 784 79100

Direkte nr. +45 784 79001

Mobil +45 22 29 61 72

E-mail Lars.andersen@ps.rm.dk

Movi: laranr.movi@rm.dk

Grenen • Hemmedvej 1

DK-8585 Glesborg

Følg linket her og se: "Indefra med Anders Agger – Grenen"

JEG HØRER DET, OG JEG GLEMMER DET

JEG SER DET, OG JEG HUSKER DET

JEG GØR DET, OG JEG FORSTÅR DET

Kon Fu Tse

Fra: Lars Emil Reinhold Andersen

Sendt: 1. oktober 2018 23:14

Til: 'STHI@sm.dk'

Cc: 'P-boern@sm.dk'; 'Lforebyggelseskontoret@jm.dk'

Emne: Høringsbidrag fra Lars Emil Andersen til udkast til forslag til lov om ændring af Lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

Høringsbidrag i egen ret til udkast til forslag til lov om ændring af Lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

Hermed fremsendes i egen ret høringsbidrag til forslag til lov om ændring af Lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

Vi er mange fagpersoner og praktikkere som sætter stor pris på jeres interesse for at få inputs udefra i det lovforberedende arbejde og særligt fra det specialfaglige område.

Jeg har med stor interesse læst forslag til lov om ændring af Lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn, og ønsker indledningsvist at tydeliggøre, at jeg billiger udkastet til lovforslaget.

Som fagperson anser jeg lovforslaget som både brugbart og væsentligt i behandlingen af anbragte børn og unge, som gentagende gange begår alvorlig kriminalitet.

Jeg har dog nogle konkrete opmærksomhedspunkter og forslag i forbindelse med lovforslaget, som vil blive uddybet i det følgende.

Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn skal ses i sammenhæng med forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Som en del af nærværende høringssvar fremsendes mit høringssvar til sidstnævnte lovforslag derfor senere i dag med kopi til STHI@sm.dk og P-boern@sm.dk.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Til trods for det store fald i ungdomskriminaliteten er der en lille del af en ungdomsårgang, som begår gentagende og alvorlig kriminalitet. Initiativerne overfor denne gruppe af børn og unge, gengangerne, har været mange og markante, men har hidtil ikke medført tilstrækkeligt tilfredsstillende resultater.

Med udgangspunkt i mine og andres erfaringer, som indtil for nylig er gjort og delvis fortsat gøres, i det faglige system på Grenen, Koglen og MultifunC med selektiv brug af døralarmer, videoovervågning og effektive personundersøgende tiltag, hilses de foreslåede ændringer i Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge velkommen.

Selektiv, afstemt og specialiseret brug af disse redskaber og tilgange bidrager, efter mine og andres mangeårige erfaringer med målgruppen af gengangere, til at skabe trygge behandlingsmiljøer, hvor de anbragte børn og unge trives og opnår gode resultater målt i recidiv, uddannelse mv.

Styrkelse af udføreledet

Med udgangspunkt i erfaringer med at drive sikrede døgninstitutioner med delvis lukkede og åbne afdelinger, herunder konkrete erfaringer i det faglige system på Grenen, Koglen og MultifunC, skønnes reformen at kunne blive styrket væsentligt gennem en reform af den del af udføreledet, der varetager behandling ved anbringelser uden for hjemmet. Denne styrkelse af reformen er efter min faglige vurdering nødvendig for at skabe bedre resultater. Konkret anbefales etablering af sikrede døgninstitutioner med højt specialiserede særligt sikrede, sikrede, delvis lukkede, åbne, udslusnings- og efterværnstilbud til disse børn og unge. Sådanne forskellige, men organisatorisk sammenhængende tilbud forventes at kunne fastholde de unge i effektiv behandling og uddannelse med skræddersyede, koordinerede, sammenhængende og fleksible behandlingsforløb over hele indsatsrampen.

I dag er behandlingsforløb til gengangerne ofte kendetegnet ved fragmenteret og usammenhængende behandling uden tilstrækkelige resultater, og ofte med behandlingssammenbrud til følge. Dette skyldes primært mangelfuldt organisatorisk og specialiseret set-up. Derfor fremlægges hermed nævnte forslag.

Tilpasset skolegang

Efter min faglige vurdering vil reformen kunne blive styrket yderligere, såfremt der fra lovgivers side bliver taget initiativ til, at skolegang til gengangerne ikke knyttes til de nuværende krav om fagrække, timeantal og fritagelsesprocedurer. Argumentet bag dette forslag er, at stort set ingen børn og unge blandt gengangerne kan leve op til eller profitere af de nuværende krav, hvor der anvendes for mange kolde ressourcer på at leve op til krav om fritagelsesprocedurer.

Oprettelse af mobilt censorkorps

Anbringelser på sikrede afdelinger er kortvarige. I gennemsnit cirka to måneder. Det er derfor min faglige vurdering, at der er brug for oprettelse af et mobilt censorkorps, som tilbyder folkeskolens afgangsprøve 4-5 gange om året på sikrede afdelinger. Dette med henblik på at få en større del af de udsatte unge til at gennemføre folkeskolens afgangsprøve, og samtidig styrke indsatsen og den unges udvikling – både fagligt og psykisk.

Bemærkninger til enkelte bestemmelser i lovforslaget

Lovforslaget giver imidlertid også anledning til at henlede opmærksomheden på følgende punkter i lovforslagets § 2, som efter min faglige vurdering kan forbedres ved iagttagelse af følgende forhold og forslag:

9. Begrænsning af adgang til ekstern kommunikation på sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger

Adgangen til at begrænse telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation til at kunne finde sted på nærmere afgrænsede områder på institutionen og i bestemte tidsrum kræver, at kommunikationsudstyret opbevares af personalet, når det ikke skal bruges. Det forudsætter derfor, at kommunikationsudstyret afleveres og tilbageleveres til personalet. Jeg ønsker at henlede opmærksomheden på, hvad personalets beføjelser er, når alle frivillige tiltag er afprøvet, i forhold til at sørge for, at kommunikationsudstyret kommer i institutionens besiddelse med henblik på midlertidig opbevaring. Jeg vurderer, at det er vigtigt, at unge med afgørelser om kontrol ikke kommer i besiddelse af kommunikationsudstyr.

11. "Tv-overvågning af indendørs fællesarealer på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger, samt sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger" og "Døralarmer til værelserne på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, samt sikrede døgninstitutioner, sikrede og særligt sikrede afdelinger"

Jeg anbefaler fastsættelse af nærmere regler for anvendelse af døralarmer til værelser og tv-overvågning. Hovedparten af de børn og unge, som er anbragt på de delvis lukkede afdelinger på Grenen, Koglen og MultifunC bor dør om dør på samme gange og i de samme huse, som børn og unge, der er anbragt på de åbne pladser på den sikrede døgninstitution Grenen, Koglen og MultifunC.

Lovforslaget medtager ikke hjemmel til at anvende døralarmer til værelser eller Tv-overvåge på åbne afdelinger på sikrede døgninstitutioner. Denne mangel medfører efter Region Midtjyllands vurdering, at forslaget om anvendelse af døralarmer til værelser og Tv-overvågning på delvis lukkede afdelinger på Grenen, Koglen og MultifunC i praksis ikke kan lade sig gøre på 4 ud af de 5 delvis lukkede afdelinger på Grenen, Koglen og MultifunC.

Unge på åbne afdelinger på sikrede døgninstitutioner anbringes med tunge behandlingskrævende problematikker, der omhandler kriminalitet, misbrug eller anden skadelig adfærd. Disse unge adskiller sig fra unge på sikrede døgninstitutioners delvis lukkede afdelinger ved især at være mindre rømningstruede, men de har brug for samme beskyttelse, omsorg, sikkerhed og tryghed, som deres værelsesnaboer, der måtte være anbragt på en delvis lukket plads.

Jeg foreslår derfor, at lovforslaget også medtager tilladelse til anvendelse af døralarmer til værelser og til Tv-overvågning på sikrede døgninstitutioners åbne afdelinger, for så vidt disse er fysisk integreret med delvis lukkede afdelinger på sikrede døgninstitutioner. Ifølge Tilbudsportalen drejer det sig om få pladser på 4 døgninstitutioner Nexus, Skodsborg, Bakkegården og Grenen/Koglen/MultifunC.

Opsamling i forbindelse med lovforslaget

Afslutningsvist ønsker jeg at understrege, at udkast til forslag til lov om ændring af Lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn indeholder mange af de opmærksomhedspunkter og forslag, som Region Midtjylland gennem de seneste to år har arbejdet for.

Region Midtjylland har fremsat ønsker om netop et lovforslag, der vil bidrage til mere kvalitet og bedre effekter af behandlingen og undervisningen af børn og unge, som er i risikozonen for at begå, eller allerede begår, alvorlig og gentagende kriminalitet.

Derfor skal ovenstående bemærkninger ses som faglige bidrag, der efter min vurdering kan bidrage positivt til yderligere kvalificering af lovforslaget.

Såfremt der er behov for yderligere bemærkninger, står jeg naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Lars Emil Andersen

Områdechef for Specialområde Kriminalitetstruede og Dømte Børn og Unge
Grenen - Koglen - MultifunC Midtjylland

Tel. +45 784 79100

Direkte nr. +45 784 79001

Mobil +45 22 29 61 72

E-mail Lars.andersen@ps.rm.dk

Movi: laranr.movi@rm.dk

Grenen • Hemmedvej 1

DK-8585 Glesborg

midt
regionmidtjylland

www.dok.rm.dk

Følg linket her og se: "Indefra med Anders Agger – Grenen"

JEG HØRER DET, OG JEG GLEMMER DET

JEG SER DET, OG JEG HUSKER DET

JEG GØR DET, OG JEG FORSTÅR DET

Kon Fu Tse

**Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K**

**FREDERIKSBERG
30. SEPTEMBER 2018**

Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet).

Børne- og Socialministeriet har den 9. september 2018 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet) i høring.

Det fremsendte udkast skal ses i forlængelse af udkast til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som er fremsendt i høring af Justitsministeriet.

LIVSVÆRK takker for muligheden for at give svar på høringsudkast, og har følgende bemærkninger.

Bemærkninger

LIVSVÆRK finder det positivt og nødvendigt, at der med lovgivning sikres grundlag for anbragte børns og unges retssikkerhed, såvel som der rettes opmærksomhed mod ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede børn og unge og styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner.

LIVSVÆRK har fremsendt høringssvar til Justitsministeriet vedrørende udkast til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, hvorfor der i nærværende ikke fremgår præciseringer til dette. LIVSVÆRK bemærker, at udkast til lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet både indeholder indlysende gode initiativer og mere problematiske forhold.

Af hensyn til formålet omkring styrkelse af anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrette indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrke sikkerheden på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner finder LIVSVÆRK det positivt, at Ankestyrelsen efter 3 år vil foretage en praksisundersøgelse af området.

Der rettes opmærksomhed mod barnets alder ved ændring af lov om social service § 57 b, stk. 3 nr. 4 (*børne- og ungepålæg*) i forhold til arbejdets omfang. Taget målgruppen for lovændring i betragtning, kan undladelse af en børnefaglig undersøgelse bidrage til manglende sammenhængende og forebyggende indsats. Det anbefales at overveje om pålæg kan iværksættes med sideløbende udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse.

Skærpet opmærksomhed

Vi skærper opmærksomheden mod udfordringerne ved at aflastningstilbud og interne skoler, såfremt der ikke er tale om samtidig anbringelse, ikke er omfattet af lovgivningen omkring voksenansvar. Opmærksomheden rettes særligt mod servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5, jf. § 66, stk. 1, nr. 5. hvortil der kræves en børnefaglig undersøgelse forud for bevilling af aflastningstilbud.

Målgruppen for dette tilbud anses at have et særlig behov for opmærksomhed og omsorg til støtte for deres opvækst, som fordrer professionelle voksne, hvorfor voksenansvarsloven burde gælde på dette område. Vi mener, på trods af, at der i loven præciseres, at loven omfatter anbragte børn, at aflastning skal ses i lighed med anbringelsesvilkår, idet barnet tager ophold uden for hjemmet- ofte flere gange årligt og af flere dages varighed.

Vi retter opmærksomhed mod, at der i udkast til *Vejledning til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge samt bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge*, udsendt til høring af Social- og Indenrigsministeriet 16.11 2016 jf. pkt. 23 fremgik, at aflastningstilbud var en del af voksenansvarsloven, og har ikke kunne få redegjort for, hvorfor denne del bortfaldt ved gældende lovbestemmelse.

Med nuværende udkast fastholdes at aflastningstilbud og interne skoler, såfremt barnet ikke samtidig er anbragt, ikke er omfattet af voksenansvarsloven. Vi mener både børn og unges retstilling samt personalets forudsætninger for at drage bedst mulig omsorg dermed er under pres.

Vi finder det uhensigtsmæssigt af flere årsager:

- Målgruppen af børn og unge der modtager aflastningstilbud og tilbud om undervisning på interne skoletilbud, er ofte udsatte børn og unge med tilsvarende udfordringer, som børn og unge der tilbydes anbringelse.
- Ansvar for varetagelse af omsorg i aflastningstilbud og på interne skoletilbud omfatter mulighed for at foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.
- Ved ophold i aflastningstilbud ser vi det nødvendigt at anerkende, at ansvaret for den daglige omsorg overgår fra forældre til personale på de respektive tilbud.
- Anbringelsesmønstret er under forandring - flere børn og unge tilbydes andre løsninger – såsom aflastning
- Aflastning kan have varierende omfang, ofte af flere dages varighed.
- Børn og unge i aflastning efter § 52, stk. 3, nr. 5, jf. § 66, stk. 1, nr. 5 bør have samme forudsætninger for tydelighed omkring rammer og regler jf. regler omkring husorden i voksenansvarsloven.

Med venlig hilsen

Ebbe W. Lorenzen

Generalsekretær

M: +45 24 64 05 68

E: ewz@livsvaerk.org

1060 København K

Taastrup, den 2. oktober 2018

Vedrørende Høring over lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn

LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til Høring over Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

Børne- og ungepålæg

Efter gældende ret kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at meddele en ung i alderen 12-17 år et ungepålæg når der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har begået kriminalitet af en vis grovhed. Forud for meddelelse af et ungepålæg skal der i dag foretages en børnefaglig undersøgelse.

I henhold til lovforslagets § 57b udvides børne- og ungepålægget til at omfatte børn mellem 10-17 år, der er mistænkt for eller har overtrådt straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenlovgivning. LOS er betænkelig ved udvidelsen af grundlaget for at meddele et børne- og ungepålæg, der ved ændringen kan ske ved mistanke om begået kriminalitet, i modsætning til det nuværende krav om begået kriminalitet af en vis grovhed.

I forbindelse med udvidelsen af børne- og ungepålægget fjernes kravet om en forudgående børnefaglig undersøgelse. LOS anbefaler, at der sikres den fornødne børne- og socialfaglige bistand og undersøgelse, såfremt der sker ændringer i gældende lovgivning på dette område.

Med venlig hilsen

Malene Larsen
Juridisk konsulent

28. september 2018

**Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22**

Mail: STHI@sm.dk & p-boern@sm.dk
Vedr. Sagsnr. 2018 - 4653

**HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM SOCIAL SERVICE, LOV OM VOKSENANSVAR FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE OG LOV OM SOCIALTILSYN -
(Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)**

Red Barnet takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget. Vi har i vores svar efter aftale lagt os op ad Børnerådets høringssvar.

Generelt er Red Barnet meget bekymret over de foreslåede stramninger på de sikrede institutioner m.fl., som rammer de anbragte børn og unge. Tiltagene går på flere punkter imod de anbefalinger, som Magtanvendelsesudvalget brugte grundige overvejelser på at tilvejebringe, herunder ved at høre børnene og de unge. <https://www.ft.dk/samling/20141/almudel/reu/bilag/275/1523348.pdf>

Red Barnet er uforstående overfor tiltagene, som risikerer at medvirke til øget stigmatisering og øge børnenes/de unges oplevelse af at være frihedsberøvet i en grad, der minder om et fængselsophold. Det er efter vores opfattelse absolut ikke fordrende for bekæmpelsen af ungdomskriminalitet.

Endvidere er det uforståeligt for Red Barnet, at Børnekonventionen ikke nævnes i materialet et eneste sted.

En effektiv forebyggende indsats bygger på en tidlig indsats, men det ses ikke i dette forslag, hvor der sættes ind reaktivt og med øget overvågning og kontrol fremfor med pædagogiske indsatser.

Red Barnet vil fraråde, at så mange af forslagene dækker alt fra delvist lukkede til sikrede institutioner. Institutionerne er vidt forskellige i lukkethed og i forhold til restriktioner for børnene/de unge. Man risikerer derfor med disse generelle tiltag at ramme helt ved siden af visse af institutionerne. Styrken ved de forskellige typer institutioner er jo netop, at de kan ramme det enkelte barns problematikker og behov.

Pligt til overvågning

Der indføres med forslaget pligt til overvågning på fællesarealer på delvist lukkede og sikrede institutioner m.fl... Der er ikke evidens for at for at videoovervågning øger sikkerheden på institutionerne. Overvågning øger til gengæld institutionernes lighed med et fængsel.

Opsætning af døralarmer

På de delvist lukkede og sikrede institutioner m.fl. indføres der pligt til at opsætte døralarmer på børnenes/de unges værelser. Alarmerne registrerer, når nogen går ind og ud ad dørene og adviserer personalet om, at døren er åbnet. Det er op til lederen at beslutte, hvornår døralarmerne skal anvendes, med henvisning til sikkerhedshensyn eller for at sikre overholdelse af ordensbestemmelserne. Efter Red Barnets vurdering vil de rette pædagogiske kompetencer og normering overflødiggøre døralarmer. Vi stiller os derfor undrende over for forslaget, som udelukkende bidrager til en instrumentalisering, der øger institutionens lighed med et fængsel for voksne.

Pligt til at anmelde trusler

Personalet på de lukkede og sikrede institutioner m.fl., får pligt til at anmelde vold og trusler, både mellem de anbragte og overfor personalet. En trussel i en ophidset situation kan dermed få uoverskuelige konsekvenser for børn helt ned til 10 år, som i forvejen befinder sig i en meget presset situation, under uvante rammer, langt fra familie og venner. Red Barnet mener, at et kompetent personale bør være og er i stand til at vægte situationen og vurdere, hvorvidt truslen er reel. Personalet bør derfor gives mulighed for at vurdere, hvorvidt det gavner med en politianmeldelse. Herunder hvis barnet eller den unge har et lavt intelligensniveau og ikke evner at udtrykke sig på anden måde. Indførelsen af pligt til at anmelde virker ikke proportional, hvis ønsket er at forebygge vold og trusler.

Forudgående børnefaglig undersøgelse fjernes

Med lovforslaget kan den børnefaglige undersøgelse blot iværksættes løbende og skal ikke være afsluttet, før ungepålæg tildeles. Dermed kan børne- og ungepålæg tildeles meget hurtigt og uden tilstrækkelig faglig begrundelse. Red Barnet vil fraråde dette, da det øger risikoen for u hensigtsmæssige ungepålæg, som er tildelt på et ufuldstændigt eller forkert grundlag.

Fratagelse af lommepenge

Barnet/den unge kan få frataget eller delvist blive trukket i lommepengene i en tidsafgrænset periode, hvis denne gentagne gange eller groft har overtrådt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn i husordenen. Dermed trækkes der i det eneste rådighedsbeløb, de har til at dække deres basale behov. Anbragte børn og unge på disse institutioner, lider ofte under nedsat kognitiv funktionsevne, opmærksomhedsforstyrrelser og lignende, som reducerer deres evne til at udtrykke sig. Oftest vil frustrationer og utryghed, særligt i starten af anbringelsen, komme til udtryk gennem regelbrud og udadreagerende adfærd. Dette bør mødes af kompetent personale med pædagogiske virkemidler og konfliktnedtrappende adfærd frem for straf.

Pligt til at lave husorden

Indførelsen af pligt til at lave en husorden på delvist lukkede, sikrede institutioner m.fl. kan være positiv. De fleste steder må formodes at have en sådan allerede. Red Barnet er dog bekymret for, hvis der fastsættes krav om reglerne fra centralt hold, sådan som det foreslås i § 5, stk. 5. En husorden skal til

enhver tid tilpasses anbringelsesstedets individuelle forhold, herunder de anbragte børn og unges behov, fremfor at være styret af politiske motiver.

Tilrettevisning af barnet eller den unge, når husordenen overtrædes, i form af konsekvenser som fratagelse af mobiltelefon mv. er netop de ting, som de anbragte unge i Børnerådets anbringelsesundersøgelse fra 2012 udtrykte frustration og bekymring omkring, fordi de pålagte restriktioner ofte ikke stod mål med forseelsen. Det kan opleves særdeles voldsomt at få frataget sin telefon, som er eneste kontakt til omverdenen. Det er derfor helt afgørende, at proportionalitetsprincippet fremhæves i den forbindelse.

Brug af magt

Muligheden for brug af magt på alle døgnanbringelsessteder, både sikrede institutioner såvel som mindre opholdssteder, hvis barnet udøver chikane, bekymrer Red Barnet. Barnets personlige ukrænkelige frihed skal til enhver tid respekteres og brugen af magt skal begrænses, herunder skal pædagogiske værktøjer altid prøves først. Det at larme, mens der spises på institutionen og på den måde chikanere, berettiger fx ikke til en magtanvendelse, da proportionalitetsprincippet, som er et af nøgleprincipperne bag reglerne om magtanvendelse, ikke er opfyldt. Udgangspunktet om, at brug af magt skal undgås, er heller ikke overholdt, hvis personalet må anvende magt over for et barn eller en ung, der larmer eller på anden måde chikanerer. Hvis et barn eller en ung chikaneres, vil der udelukkende kunne anvendes magt, hvis barnet/den unge er til fare for sig selv eller andre. Dette er uændret, og det undrer derfor, hvorfor lovgiver mener, der er behov for at tilføje netop chikanebegrebet, som heller ikke ifølge Magtanvendelsesudvalget, berettigede magtanvendelse.

Begrænsning af adgang til telefonsamtaler mm.

Det bliver nu en pligt for lederen på delvis lukkede institutioner m. fl. særligt at fastsætte regler, der begrænser de anbragte børn og unges adgang til telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation. Når barnet/den unge henvises til fællesrum for at foretage opkald, og dette fællesrum med lovforslaget er videoovervåget, kan indgrebet sidestilles med telefonkontrol. Red Barnet mener derfor, det er en omgåelse af reglerne for brev- og telefonkontrol, og bestemmelsen bør ændres.

Igen bør det huskes, at der er meget stor forskel på for eksempel delvis lukkede institutioner og sikrede institutioner. På de delvist lukkede er der på nuværende tidspunkt ikke brev- og besøgskontrol. Red Barnet mener ikke, det bør ændres, når behovet ikke er tilstede.

Anbragte børn og unge bør som udgangspunkt have mulighed for at tale privat med forældre og netværk og til at udtrykke sig frit, uden at andre beboere eller personale overhører samtalen. Når andre overhører samtalen, kan det endvidere blive til genstand for konflikter.

Udvidelse af adgangen til kropsvisitation

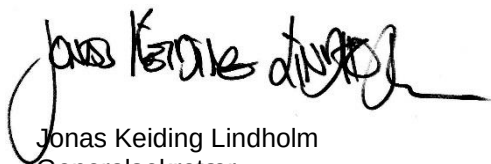
Red Barnet er uenig i forslaget om at udvide adgangen til kropsvisitation. På sikrede døgninstitutioner m.fl. betyder det, at personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager tøjet af, og at personalet kan kropsvisitere på kroppens overflader samt gennemse tøjet. Når tøjet er taget af, forstår Red Barnet ikke, hvorfor der skal kropsvisiteres. Forslaget er ganske enkelt ikke proportionelt i forhold til, hvad der ønskes opnået. I forbindelse med Magtanvendelsesudvalgets arbejde blev en udvidelse frarådet, da det ikke sås nødvendigt, fordi pædagogiske metoder kan og bør anvendes i stedet. Red Barnet mener da også, at udvidelsen betyder endnu et indgreb i den personlige frihed.

Afsluttende

Red Barnet er bekymret for de ovenstående stramninger, som så tydeligt er inspireret af fængsler for voksne. Sikrede institutioner bør ikke være fængselslignende, men derimod baseret på evidens samt begrundet af ønsket om at sikre børnene og de unges trivsel og udvikling. Børn bør ses som det, de er: børn og ikke kriminelle.

Red Barnet stiller sig gerne til rådighed i forhold til at uddybe kommentarerne til høringen.
Faglig kontaktperson: Psykolog Kuno Sørensen, ks@redbarnet.dk, tlf. 25140069.

Med venlig hilsen

Jonas Keiding Lindholm
Generalsekretær

Johanne Søndergaard

Fra: dp@sim.dk på vegne af IDA001@politi.dk
Sendt: 2. oktober 2018 13:41
Til: STHI@sm.dk
Cc: p-boern@sm.dk; Politikontoret@jm.dk; HHA021@politi.dk; BCE002@politi.dk; CSV010@politi.dk
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte)
Vedhæftede filer: Høringsbrev.docm; Forslag til lov om ændring af lov om social service lov om voksenansvar ...pdf; Høringsliste for forslag til lov om ændring af lov om social service styrket anvendelse af pålæg mm.docx
Prioritet: Høj

Til Børne- og Socialministeriet

Rigspolitiet har følgende bemærkninger til udkastet til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet).

Ad § 16 a i lov om voksenansvar for anbragte børn vedr. tv-overvågning af indendørs fællesarealer

Det foreslås i § 16 a i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, at der indføres obligatorisk tv-overvågning af indendørs fællesarealer døgnet rundt på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner, herunder delvist lukkede, sikrede og særligt sikrede afdelinger efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6.

Af lovforslagets bemærkninger til § 16 a fremgår det, at tv-overvågningen skal ske med henblik på at forebygge kriminalitet og sikre tryghed for de anbragte børn og unge samt personalet og andre der har deres gang på institutionerne samt sikring af eventuelt bevismateriale til brug for politiets efterforskning i tilfælde af begået kriminalitet.

Derudover fremgår det, at videregivelse af personoplysninger, der hidrører fra denne form for tv-overvågning, vil skulle ske i overensstemmelse med tv-overvågningslovens § 4 c.

Det følger af tv-overvågningslovens § 4 c, stk. 1, at billede- og lydoptagelser med personoplysninger, der optages i forbindelse med tv-overvågning i kriminalitetsøjemed kun må videregives, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke, videregivelsen følger af lov eller sker til politiet i kriminalitetsopklarende øjemed (dvs. videregivelse med henblik på, at de pågældende personoplysninger kan indgå i en politimæssig efterforskning).

Rigspolitiet bemærker, at der i lovforslagets bemærkninger bør henvises til, at fra det punkt, hvor personoplysninger er videregivet til politiet til brug for politiets efterforskning vil retshåndhævelsesloven finder anvendelse, men således kun for politiets behandling af personoplysninger.

Med venlig hilsen

Ida Skovgaard Danielsen
Specialkonsulent

RIGSPOLITIET **POLITI**
Direktionssekretariatet
Polititorvet 14
1780 København V
Mobiltlf. +45 41889920
Email: ida001@politi.dk

Fra: Lovekspeditionen [<mailto:publikationer@sim.dk>]

Sendt: 4. september 2018 12:33

Til: Udsendelse fra Børne -og Socialministeriet

Cc: Charlotte Aastrup Poole; Astrid Leschly Holbøll

Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte

Børne- og Socialministeriet

Holmens Kanal 22
1060 København K
Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

J.nr. 2018-4653

Dato 28-08-2018

**Høringsparterne, jf. vedlagte
hørings-liste**

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Med venlig hilsen

Elsebeth Jensen

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

STHI@sm.dk, p-boern@sm.dk

1. oktober 2018

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Socialtilsyn Midt har fra Børne- og Socialministeriet den 4. september 2018 modtaget ovennævnte lovforslag i høring.

Socialtilsyn Midt har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Til nr. 2 -5, husregler:

Det fremgår, at i tilfælde af overtrædelse af en husorden, kan personalet pædagogisk tilrettevise et barn eller en ung. Videre fremgår det, at de mulige reaktioner vil variere i intensitet og kan spænde fra bl.a. advarsler, forbud mod at deltage i aktiviteter i en periode, fratagelse af tv eller spillekonsol til fratagelse mobiltelefon om natten i en periode.

Socialtilsynet skal påse, at husreglerne overholder de obligatoriske krav, og at der er den nødvendige ensartethed institutionerne imellem.

Socialtilsyn Midt anbefaler, at der stilles krav om intern registrering af brug af reaktioner, således at socialtilsynene har mulighed for at følge op på anvendelsen. Dette ligeledes med henblik på at sikre ensartethed og intern læring, så ledelsen dermed eventuelt har mulighed for at følge op.

Til nr. 6, lommepenge:

Socialtilsyn Midt bemærker, at der forinden afgørelse om nedsættelse/fratagelse af lommepenge bør være krav om klar dokumentation for grovere eller gentagne

overtrædelser af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn i husordenen. Endvidere bør der være krav om dokumentation for, hvad der forinden har været forsøgt af mindre indgribende tiltag.

Til nr. 7, fastholdelse/føren:

Stk. 2:

Det anbefales, at der fremgår tydelige krav i forhold til chikane, og at fortsat ophold på fællesarealer er uforsvarligt. Er det fx tilstrækkeligt, at et barn eller en ung larmer på gangen i forbindelse med sengetid og dermed generer andre, der skal sove, eller et krav, at der er en reel og begrundet risiko for, at borgerens adfærd medfører risiko for personskade (som det fremførte eksempel)?

Stk. 3:

Socialtilsyn Midt kan *ikke* tilslutte sig, at der indføres hjemmel til, at der kan anvendes magt i forbindelse med grovere overtrædelser af husregler. Dette henset til den usikkerhed, der kan være i forhold til definitionen af "grovere" overtrædelse og eksemplet med, at et barn gentagne gange ikke overholder reglerne om sengetider, herunder den manglende definition af gentagne (er det tilstrækkeligt, at barnet har forladt værelset to gange?) Socialtilsyn Midt bemærker, at der ikke synes at være overensstemmelse mellem grovere og det at forlade et værelse gentagne gange sammenholdt med konsekvensen (at blive udsat for magtanvendelse). Endvidere bemærkes det, at det vil være personalet, som har kompetencen til at vurdere, om der er sket grovere overtrædelse af husreglerne, hvilket kan skabe en stor usikkerhed i forhold til retssikkerheden for barnet/den unge, idet vurderingen kan være meget vanskelig at ensrette. Socialtilsyn Midt kan desuden være bekymret for, om der kan være risiko for, at den pædagogiske relation/tilgang tilsidesættes til fordel for at markere, at husregler skal overholdes.

Til nr. 10, personundersøgelse:

Det foreslås, at der sker en udvidelse af mulighederne for personundersøgelse til også at omfatte kropsvisitation, herunder mulighed for at kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af samt gennemse tøjet.

Socialtilsyn Midt kan *ikke* tilslutte sig muligheden for fuld afklædning, særligt henset til lov om voksenansvar § 7, stk. 4 om, at "ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling" ikke er tilladt. Det bør i stedet overvejes, om det er tilstrækkeligt at indføre hjemmel til afklædning med forbud mod, at underbeklædning tages af. Personalet vil da kunne kombinere denne mulighed

med anvendelse af scanner.

Indføres der hjemmel til at kræve fuld afklædning, bør der indføres krav om, at undersøgelsen udelukkende må foretages af personer af samme køn. Endvidere bør der, henset til retssikkerheden for såvel barnet/den unge som personalet, indføres krav om, at undersøgelsen altid foretages af to ansatte. Undersøgelsen bør desuden udelukkende kunne foretages i et lukket rum. Der henvises i øvrigt til lovbemærkninger til servicelovens § 137 h, stk. 3.

Det fremgår, at der ved begge former for undersøgelse er forbud mod indtrængen i mundhule mv. Socialtilsyn Midt anbefaler, at ordlyden konkretiseres til fx "mundhule samt øvrige kropsåbninger".

Af bemærkningerne fremgår det, at der er mulighed for at anvende privat hundefører, og at denne skal have "den fornødne fagkyndige ekspertise". Der bør i forlængelse heraf fremgå en konkretisering i forhold "nødvendig fagkyndig ekspertise" - fx om der er krav om uddannelse.

Til nr. 16 a, tv-overvågning:

Forslaget indebærer pligt til, at der sker videoovervågning på de indendørs fællesarealer, og at anvende det døgnnet rundt.

Socialtilsyn Midt anbefaler, at der indføres krav i forhold til, hvem der har adgang til optagelserne (fx udelukkende leder).

Til nr. 16 b, døralarmer:

Det bør overvejes, om foranstaltningen med døralarmer ud til fællesarealer kan erstatte muligheden for aflåsning af døre om natten, jf. bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge § 10.

Skemaer til indberetning:

I forbindelse med revision af indberetningsskemaerne, bør det overvejes at indsætte et separat felt vedrørende "Hvad har der været forsøgt af pædagogiske/mindre indgribende tiltag inden indgrebet". Dette henset til, at det flere gange i lovforslaget er henvist til allerede gældende ret om, at alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken skal være afsøgt inden et indgreb. Hermed vil det klart af indberetningen fremgå, at der forinden forgæves har været forsøgt andre tiltag og dermed også taget hensyn til lov om voksenansvar § 7.

Med venlig hilsen

☐

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ulla B. Andersen'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Ulla' being the most prominent part.

Ulla B. Andersen
Tilsynschef

Socialpædagogerne

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 72 48 60 00
Fax 72 48 60 01
Email: sl@sl.dk

Girokonto 402-3951

Ref.: MET
Dok.nr.: [Dokumentnr.]
Sag.nr.: [Sagsnr.]

28-09-2018

Høringssvar til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

Socialpædagogerne har modtaget Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn og har følgende kommentarer.

Indledningsvis vil Socialpædagogerne udtrykke bekymring generelt i forhold til lovforslaget, da vi ser en bevægelse fra socialpædagogisk fokus til et fremadrettet fokus på straf og konsekvens på delvis sikrede og sikrede institutioner. Denne gruppe børn og unge er en særdeles udsat gruppe, med massive problemstillinger, bag en evt. kriminel adfærd. Derfor er der behov for intensiv og målrettet socialpædagogisk behandling og hjælp, ikke straf og konsekvens. Hovedformålet med at anbringe et barn eller ung på en sikret eller delvist sikret døgninstitution må være, at de skal lære at tage ansvar, klare sig selv og undgå at lave kriminalitet. Dette kræver et tillidsfuldt miljø, hvor læring, udvikling og relationer er i fokus.

§ 4, Pligt til at fastsætte en husorden

Det fremgår af lovforslaget, at det fremadrettet skal være en pligt, at lederen på delvis sikret og sikret døgninstitutioner fastsætter en husorden. Husordenerne skal ensrettes, så de har den samme ramme, uanset institution. Socialpædagogerne mener ikke, at det er fordrende for det socialpædagogiske arbejde at fastsætte en samlet ramme, da det vil være forskellige behov til en evt. husorden alt efter sammensætning af målgruppe. Man skal være opmærksom på, at målgruppen på sikrede og delvis sikrede institutioner, favner mange forskellige problemstillinger, lige fra f.eks. de mere udadreagerende børn/unge, til selvmordstruede, selvskadende, samt børn/unge på flugt. Alle børn og unge der har brug for en særlig tilrettelagt socialpædagogisk ramme. Det kræver fleksible indsatser og individuelle behandlingsplaner.

Socialpædagogerne forslår: at fastsættelse af husorden forbliver en mulighed og ikke en pligt. Yderligere at en husorden tager udgangspunkt i målgruppen og ikke en fastsat overordnet ramme.

§2, Mulighed for at nedsætte eller fratage lommepenge på delvis sikrede og sikrede døgninstitutioner:

Af lovforslaget fremgår det, at det skal være muligt at nedsætte eller fratage lommepenge på delvis sikrede og sikrede døgninstitutioner, f.eks. i forbindelse med overtrædelse af husordenen. Socialpædagogerne er uenige i dette forslag og mener, at det igen er med til at skærpe handlinger om straf og konsekvens, frem for socialpædagogiske behandlingstiltag, med fokus på tillid, udvikling og relationer. Dette tiltag er med til at skabe mistillid i relationen barn og voksen imellem og vil dermed have negativ indflydelse på barnet/den unges udvikling. Denne gruppe af børn og unge har brug for troværdige, nærværende voksne, som de har tillid til. Det er altafgørende for at sikre en videre positiv udvikling. Vi vil gerne understrege, at vi går ind for tydelige og synlige konsekvenser ved overtrædelser af fælles regler og aftaler. Men vi ved også, at ingen mennesker udvikler sig af straf. Derfor skal konsekvenser altid have et læringsmål og dermed være koblet sammen med de evt. lovovertrædelser som barnet/den unge har foretaget.

§ 9, øget beføjelse til anvendelse af fysisk magt

Lovforslaget vil gøre det muligt for personalet på delvis sikrede og sikrede institutioner, at anvende fysisk magt over for barnet/den unge, ved grovere overtrædelse af husordenen. I den nuværende lovgivning, er der allerede muligt at anvende fysisk magt, hvis en situation udvikler sig til, at barnet/den unge er til fare for sig selv eller andre, også i forbindelse med overtrædelse af eksisterende husorden.

Socialpædagogerne mener ikke, at der er behov for yderligere øgede beføjelser til magt og ser det som problematisk og i modsætning til socialpædagogisk behandlingsarbejde. Brug af magtbeføjelser bør aldrig erstatte omsorg og socialfaglig behandling. Øget brug af magtanvendelser kan være konfliktoptrappende og opleves som overgreb og er i modsætning til at skabe et tillidsfuldt miljø. Vejen til at sikre positiv udvikling hos barnet/den unge er igennem et trygt behandlingsmiljø med gode relationer.

§16 a, obligatorisk tv-overvågning af indendørsarealerne

Det forslås, at det bliver obligatorisk at tv-overvåge døgnet rundt på indendørsarealerne på delvis sikrede og sikrede institutioner. Socialpædagogerne mener, at det er problematisk i forhold til at understøtte virkningsfulde sociale indsatser og opbygge nødvendige tillidsbaserede relationer til de unge, med henblik på udvikling og læring. Tv-overvågning kan være hindrende for den socialpædagogiske opgavevaretagelse, og Socialpædagogerne anser forslaget som yderst indgribende i de unges ophold og daglige liv.

Socialpædagogerne forslår: at det ikke bliver obligatorisk at tv-overvåge, men en mulighed, hvis det vurderes hensigtsmæssigt. Beslutningen skal godkendes af Socialtilsynet.

§16b, obligatorisk opsætning af døralarmer ved alle værelser

Socialpædagogerne mener, at det er problematisk med obligatorisk opsætning af døralarmer ved alle værelser. Det skal som udgangspunkt være socialfaglig behandling, der skaber regulering og ikke kontrolforanstaltninger.

Socialpædagogerne forslår: at opsætning af døralarmer skal være en beslutning, der bliver taget i Børne- Ungeudvalget, med udgangspunkt i den enkelte unge. Der skal altså tages beslutning ud fra hver enkelt sag.

§ 16, adgang til kropsvisitering og gennemsøgning af tøj på sikrede institutioner

I lovforslaget forslås det, at det på sikrede institutioner skal være tilladt at kropsvisitere på kroppens overflader. Socialpædagogerne er kritiske og ser det som endnu et skridt i retning af en kriminalisering af børnene, frem for en behandlingstilgang. Flere af de børn og unge, der er anbragt på en sikret institution, har oplevet fysiske og seksuelle overgreb. For den gruppe vil en kropsvisitering på kroppens overflader kunne opleves som et overgreb. Yderligere vil det forstærke oplevelsen af manglende tillid og tiltro til voksne som troværdige, voksne som de kan stole på og betro sig til.

§ 24a, Pligt til at anmelde vold og trusler

I lovforslaget forslås det, at indføre en pligt for personalet, på delvis sikrede og sikrede institutioner, til at anmelde trusler og vold, der har fundet sted på institutionen, både børn og unge imellem og imellem børn/unge og personalet. Formålet er at styrke sikkerheden.

Socialpædagogerne er uenige i forslaget. Socialpædagogerne mener at politianmeldelse altid skal være en konkret vurdering af situationen. En konsekvent tilgang til at politianmelde, kan skade relationsarbejdet og medvirke til at være konfliktoptrappende og derfor stå i modsætning til styrkelse af sikkerheden. En del af de børn og unge der er anbragt på en delvis sikret/sikret institution, er udfordret mentalt og kognitivt, hvilket kan medføre en uhensigtsmæssig udtryksform, men hvor der ikke er tale om en trussel. De unge har brug for at lære, hvordan man udtrykker sig hensigtsmæssigt og denne læring sker igennem socialpædagogisk behandling. I de tilfælde hvor der er tale om reel trussel/vold, skal det naturligvis politianmeldes. Der er brug for en faglig vurdering i hver enkelt sag.

Fremadrettet evaluering af lovforslag

Socialpædagogerne forslår, at der efter en periode på to år, laves en grundig evaluering af implementeringen af Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn. Evalueringen skal inddrage viden fra specialister inden for udsatte børn og unge. Samtidig skal der i perioden arbejdes målrettet med vidensindsamling.

Venlig hilsen

Verne Pedersen

Forbunds næstformand

Til Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand
Tlf.: 2325 8547
Ben-ny.husted@skanderborg.dk

Martin Bannow
Næstformand
Tlf.: 4031 7105
mban@halsnaes.dk

www.ssp-samraadet.dk

Skanderborg, den
31.09.2018

Høring over forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn.

(Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge, styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, og konsekvensændringer som følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

SSP-Samrådet takker for muligheden for at kommentere og afgive høringssvar på ovennævnte lovforslag.

SSP-Samrådet har følgende bemærkninger til det fremsatte lovforslag (der er en konsekvens af aftaleteksten om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet):

Overordnet mener SSP-Samrådet at udfordringer med børn og unge skal løses med udgangspunkt i lovgivning på det sociale område (LSS) og ikke på det strafferetslige område.

Straksreaktion og forbedringsforløb

Risiko for stigmatisering

En strafferetslignende indsats som straksreaktion og forbedringsforløb over for 10 - 14 årige giver risiko for, at barnet i højere grad udskilles fra almen fællesskabet. Det bliver "barnet de andre ikke vil eller må lege med", hvilket kan medføre en stigmatisering, der fører til, at barnet ekskluderes fra de positive fællesskaber og risikerer at søge behovet for fællesskab og anerkendelsen i usunde grupperinger. Dette vil være kontraproduktivt.

SSP-Samrådet kan være bekymret for, at der iværksættes unødige og forkerte foranstaltninger, herunder iværksættelse af foranstaltninger i sager, hvor barnet ikke har et behandlingsbehov, samt at der iværksættes for intensive foranstaltninger, som i værste fald kan have modsat effekt og forøge risikoen for recidiv.

Børn og Ungepålæg samt Forældreoplæg

Anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre må ikke stå alene

I det kriminalitetsforebyggende arbejde med de 10 - 17 årige er det afgørende, at vi bevarer et socialfagligt helhedsperspektiv, som ikke kun forholder sig til børnenes og de unges handlinger – men arbejder med at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, der er til stede i deres livssituation. Herunder er det også af afgørende betydning, at der arbejdes med de familieproblematikker og familiodynamikker de indgår i. Det kræver et stort samarbejde på tværs af myndigheder – og med de betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne. Det er afgørende, at vi hjælper de unge med at tro på og have tillid til alternative veje at gå – med fokus på gode fællesskaber, uddannelse og beskæftigelse – som nogle af de mest effektive værktøjer til kriminalitetsforebyggelse vi kan arbejde med.

Mere fleksibilitet i anvendelsen af Børne- og Ungepålæg og Forældrepålæg

Det er positivt, at der er intention om, at brugen af såvel børne- og ungepålæg og forældrepålægget gøres mere fleksibelt. Effekten af lovforslaget vurderes dog begrænset, da pålæggene kun har effekt, såfremt familien er egnet og modtagelig herfor, hvilket vil kræve en grundig socialfaglig vurdering af familien.

Genoprettende indsats:

I bemærkningerne til lovforslaget pkt. 2.1.3 beskrives hvorledes børne- og ungepålægget skal kunne bidrage til at genoprette forurettet skade. SSP-Samrådet har gennem en del år har arbejdet intens med at undersøge og kortlægge internationale erfaringer med Genoprettende Ret og praksis (Restorative Justice), og finder tiden moden til at implementere det i arbejdet med straffelovsovertrædelser med unge.

I SSP-Samrådets optik er de bærende elementer i Genoprettende Ret og praksis: frivillighed, neutral facilitering af processer og inddragelse af alle relevante parter. SSP-Samrådet vil påpege, at man bør genbesøge den kriminologiske viden og erfaring omkring Genoprettende Ret og praksis, således at en iværksættelse af børne- og ungepålæg med genoprettende målsætning indeholder de ovennævnte elementer, og den genoprettende tanke ikke udvandes.

Børnefaglig undersøgelse:

SSP-Samrådet kan støtte op om en hurtig proces for unge, men er dog bekymrede for at kravet om en børnefaglig undersøgelse bortfalder, da vi finder det væsentligt at indsatser baseres på et stærkt vidensfundament, således at indsatsen kan understøtte den unges positive udvikling.

Tiltag vedrørende delvist lukkede og sikrede institutioner

Bekymring for negative konsekvenser

Det er forventeligt, at Ungdomskriminalitetsnævnet vil idømme eller sanktionere flere og yngre børn til anbringelse på institution. Hvis lovforslaget skal have den ønskede effekt og fremme konsekvensforståelse samtidig med at mindske antallet af unge i fødekæden til hård kriminalitet, vil det kræve en særlig pædagogisk indsats. Det vil samtidig kræve, at denne indsats er spredt ud, således at børnene ikke samles på samme institutioner og de yngre derved påvirkes af de ældre kriminelle og inspireres yderligere til dette miljø. De institutioner, som kan rumme de yngre børn med alvorlige kriminalitetsproblematikker har også børn med mange andre problematikker (eksempelvis psykisk sygdom og børn udsat for overgreb), hvilket komplicerer den kriminalpræventive pædagogiske indsats. Ungekommissionens rapport fra 2009, betænkning nr. 1508, s. 302 henviser bl.a. til en svensk undersøgelse, som dokumenterer at 70% af institutionsanbragte børn oplever, at anbringelsen har fastholdt eller fremmet deres deltagelse i kriminalitet. Med den viden bør det sikres, at tiltagene ikke fremmer negativ gruppesocialisering for børnene/de unge.

Ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge

Det er positivt, at der er fokus på en ensretning af indsatserne overfor de anbragte kriminalitetstruede unge. Dog er det, som det også nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, vigtigt at vi fastholder individuelt tilrettelagte forløb, der ikke udelukkende fokuserer på det overordnede institutionsperspektiv.

Styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner

Det er positivt, at der er fokus overfor at udvide reglerne på området for kontrol med kommunikation. Det er dog afgørende, at der formuleres tydelige retningslinjer, der angiver, hvordan den udvidede mulighed for personundersøgelse skal gennemføres med henblik på at fo-

rebygge, at barnet eller den unge har en oplevelse af at blive krænket. Lovforslaget vurderes dog, at gå for langt idet det vil gælde alle børn og unge på en institution, og ikke kun de der er underlagt brev-og telefonkontrol. SSP-Samrådet så hellere, at der var mulighed for, at et anbringelsessted kan søge om tilladelse til i en kortere periode af kunne tage mobilen fra et barn eller en ung, mens der pædagogisk arbejdes med at understøtte en "sund" mobil og internet-adfærd.

Et overordnet opmærksomhedspunkt er, at der med lovforslaget vil blive stillet højere krav til de enkelte institutioner. Skærpede krav fra tilsynet, efteruddannelse af personale samt styrkelse af sikkerheden på de sikrede eller delvist sikrede institutioner herunder døralarmer, videoovervågning af fællesarealer samt udvidet adgang til kropsvisitation vil - alt andet lige - betyde øgede udgifter til institutionsdrift og dermed til kommunerne.

Generelt lægger de skærpede krav vægt på kontrol. SSP-Samrådet ser gerne, der stilles krav om relevant behandling og pædagogiske indsatser på anbringelsesstederne, der matcher den unges behov og mål for personlig udvikling væk fra den kriminelle løbebane.

På vegne af SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand

Martin Bannow
Næstformand

Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

30. september 2018

Høringssvar til lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og lovforslag om ændring af Serviceloven, lov om voksenansvar og lov om socialtilsyn

TABUKA, Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte har modtaget lovforslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og det parallelle lovforslag om ændring af Serviceloven, lov om voksenansvar og lov om socialtilsyn i høring. Vi har valgt at besvare de to lovforslag samlet, da de er en del af en samlet pakke og derfor ikke rigtig kan ses adskilt.

Vi har ikke brug for et nyt system til at tage sig af ungdomskriminalitet

Ungdomskriminaliteten falder år efter år, så den er mere end halveret siden 2006. TABUKA mener, at det skyldes, at den nuværende indsats fungerer godt, så vi kan ikke se, hvorfor der skal opbygges et nyt og dyrt system, som endda efter vores mening er dårligere end det, vi har nu. Kommunerne har i dag mange muligheder for at sætte ind, når børn kommer ud i kriminalitet, og de kan få deres indsats til at hænge sammen, så man både kan handle hurtigt og effektivt over for unge i kriminalitet. De kan også kombinere et godt arbejde med de unges familie og ikke mindst med skolen, som betyder så utrolig meget for de unge. Og de kan gøre det uden at bygge på straf og uden at trække på et system med lukkede institutioner, der meget let kan medvirke til at gøre de unge endnu mere kriminelle.

De dybtgående ændringer i lovforslagene begrundes med, at der skal handles hurtigere og med mere konsekvens. I dag kan man sagtens handle hurtigt, man kan også være konsekvent, og man kan give de unge den samlede indsats, de har brug for. På den baggrund ser TABUKA lovforslagene som et udtryk for signalpolitik, hvor signaler om at være hård over for kriminalitet vejer tungere end et seriøst arbejde for at undgå at unge bliver kriminelle, og for at de kommer fri af det, hvis har begået alvorlig kriminalitet.

10 årige skal ikke i lukkede institutioner

Lovforslaget ændrer de lukkede og delvist lukkede institutioner i Danmark, og så sænker de aldersgrænsen til 10 år for, hvornår man skal ind i det nye system og dermed kan komme i en sådan institution. Det må TABUKA tage eget stærkt afstand fra. Der er ikke nogen rimelig

Sisse Bøgild

Mail: tabuka@tabuka.dk eller sisse@tabuka.dk

Tlf. 40 85 55 24

grund til, at så små børn skal ind i et system med alvorlige sanktioner, der kan ende med anbringelse på en lukket institution, hvor de møder unge, der er egentligt kriminelle.

Lovforslagene behandler på mange måder de 10, 11, 12, 13 og 14-årige meget hårdere end i dag og på linje med alvorlige kriminelle over 15 år: politiet kan hente dem, hvis de ikke møder i Ungdomskriminalitetsnævnet; politiet kan overvåge, at de gennemfører en straksreaktion; de kan sættes til samfundstjeneste efter et ungepålæg, der kan gennemføres uden forudgående undersøgelse af forholdene; de kan indespærres på de halv- og hellukkede institutioner; de kan udsættes for endnu mere magtanvendelse i disse institutioner, de får begrænset deres kommunikationsmulighed i dem osv. Gennemgående oplever vi også, at lovforslagene begrænser dialogen med børnene og de unge. Hele tonen er kommando-præget.

Lovforslagene har en forestilling om, at man kan få børn og unge væk fra kriminalitet ved at bruge mere straf og konsekvens tidligt og hurtigt. Det er ikke tilfældet. TABUKA ved fra mange undersøgelser samt fra brede erfaringer fra vores egne liv, at det ikke løser problemerne. Børnene skal møde stærke voksne, som vil dem noget godt, og som de kan få en god relation til. Alle skal samarbejde tæt rundt om de unge, så man kan fastholde dem i en god udvikling. Familien, netværket, skolen og fritidstilbud er meget vigtige faktorer i den forbindelse. For os at se gør lovforslagene det vanskeligere at arbejde sådan. Skolen har således slet ingen rolle i de to lovforslag, og forældrene omtales kun i forbindelse med de formelle rettigheder, de jo har ved behandling af tvangssager. Der er slet ingen spor af, at de har en vigtig rolle, som man skal gøre konstruktiv og til et aktiv i sagerne. Hele den straffende tilgang vil vanskeliggøre et godt samarbejdende, pædagogisk arbejde med børnene.

Udsatte børn har behov for lange, seje træk med nærvær, varme, samtale, motivation, opbygning af sejre, indsigt og handlekompetence. Det er det hårde arbejde med at hele sår og opbygge styrke, identitet og integritet. Opdragelse bør være kærlig og ansvarlig omsorg. Det burde være i kernen af forslagene, snarere end en snæver diskussion om at sanktionere hurtigt og i yderste konsekvens at anbringe børnene på lukkede institutioner.

§ 50-undersøgelserne bliver svækket

Alle forløb i det nye Ungdomskriminalitetsnævn skal gå meget hurtigt. En sag om børn mellem 10-14 år skal behandles senest 4 uger efter henvisningen fra politiet, og en sag om en ung mellem 15 og 18 år skal behandles senest 14 dage efter endelig dom.

Så korte tidsfrister vil gøre en seriøs behandling af sagerne umulig. Undersøgelser som efter Servicelovens § 50 vil blive umulige. Kommunens ungefaglige undersøgelse af børn mellem 10 og 14 år, der skal bruges til indstillingen til nævnet, skal være afsluttet inden 3 uger. En ungefaglig undersøgelse af unge mellem 15 og 18 år skal laves på under to uger. De undersøgelser, der ligger til grund for nævnets behandling af sagerne, kan derfor kun blive mangelfulde. Begrundelsen for fristerne er, at børnene og unge skal opleve en hurtig reaktion.

Det foreslås også, at man kan give forældrene et forældrepålæg uden en § 50-undersøgelse. Dermed bliver pålægget meget dårligt underbygget, og det kommer til at ligne en refleksreaktion, hvis relevans man ikke kan kende, fordi man ikke kender familiens konkrete situation, og hvis indhold man må beslutte uden at have et solidt grundlag at gøre det på.

Partshøringen om disse undersøgelser afkortes også. Den bliver kun mundtlig og skal gives ved selve behandlingen af sagen på nævnsmødet. Der kan barnet og forældrene kommentere undersøgelsen mundtligt. Det udhuler reglerne om partshøring, svækker kvaliteten i undersøgelsen og svækker forældrenes og børnenes retssikkerhed.

Straksreaktioner er uklart beskrevet – og hvad sker der, hvis børnene ikke overholder dem?

Straksreaktioner vil blive brugt flittigt i det nye system, men ikke desto mindre er de ikke beskrevet særlig præcist. De skal anvendes, når barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller negativ adfærd, men det er ikke klart, hvornår det er tilfældet. Også indholdet i dem er uklart, der står bare, at de skal være konkrete handlinger, som barnet eller den unge skal udføre, og som kan bidrage til at løse deres problemer. Det er en meget upræcis beskrivelse, så man må forvente, at de bliver udmøntet forskelligt. Det eneste krav er, at det skal gå stærkt, og at politiet som nævnt kan anmodes om at medvirke til at gennemføre dem. Alt i alt kan børnenes og de unge opleve det som en standardstraf og ikke en pædagogisk hjælp.

Samtidig er der uklarhed om, hvad der sker, hvis børnene og de unge ikke følger det, der besluttet. Ungdomskriminalitetsnævnet kan så pålægge kommunen en bestemt indsats, og den kan få politiets bistand til at gennemføre den over for børnene og de unge. Men der er ikke noget svar på, hvad der sker, hvis de stadig ikke gør det, de skal. Ungdomskriminalitetsnævnet skal så behandle sagen igen og kan optrappe indsatsen. Er slutpunktet så, at nævnet kan beslutte, at et barn eller en ung skal anbringes på en sikret institution? Det står der ikke noget om, men det er logisk at forstå lovforslagene sådan. Resultatet vil være, at flere børn og unge - ned til 10 år - kommer i lukkede institutioner.

De lukkede institutioner bliver mere lukkede og med mere magtanvendelse

TABUKA er meget skeptisk over for de mange stramninger af forholdene på de helt eller delvis lukkede institutioner, som ligger i lovforslaget om ændring af lov om voksenansvar. Det gælder forslaget om at gøre en standardiseret husorden obligatorisk og at åbne for at straffe børn og unge, der ikke lever op til den. Fx med forbud mod bestemte aktiviteter, fratagelse af TV og mobil eller nedsatte lomme- og tøjpenge. Der åbnes også for, at personalet med magt kan føre børn eller unge til deres værelser eller i øvrigt kan anvende magt, hvis et barn eller en ung groft overtræder husordenen. Der indføres også generelle begrænsninger i brugen af mobiltelefoner og krav om, at de lukkede institutioner skal have TV-overvågning af fællesarealer og døralarmer på de enkelte værelser.

TABUKA mener, at alle disse stramninger vil få de lukkede institutioner til i højere grad at ligne fængsler for børn og unge. De vil også lægge meget stramme rammer på det pædagogiske arbejde, som bliver detaljeret styret af Folketinget og ministeriet. Det er forbløffende og en uskik, at centrale myndigheder på den måde blander sig i det konkrete pædagogiske arbejde og ikke overlader det til det personale, der er kvalificeret til at udføre det. Det er det modsatte af en 'tillidsreform' og samtidig en understregning af, at det ikke er viden og evidens, der styrer valget af pædagogiske metoder, men politik.

Ankemuligheden svækkes

Retssikkerhedsmæssigt er det en alvorlig mangel, at der ikke er ankemulighed ift. straksreaktioner og forbedringsforløb. Der kan efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet kun ankes over beslutninger om anbringelse, tilbageholdelse under en anbringelse, opretholdelse af en anbringelse, tvangsmæssig undersøgelse på institution o.l. samt ændring af anbringelsessted. Det er en alvorlig svækkelse af børnenes og forældrenes retssikkerhed ved beslutninger om straksreaktioner og forbedringsforløb.

Adoption mod barnets vilje og uden respekt for etablerede relationer

I serviceloven ændres paragraffen om tvangsadoption i forlængelse af en anbringelse (§ 68d), så den også omfatter anbringelse som led i et forbedringsforløb. Ændringen bekrives helt uden at tage højde for, at det er børn og unge mellem 10 og 18 år, der tales om. Dermed er det børn og unge, der normalt vil have veletablerede relationer til forældre, eventuelle søskende, slægtninge mv. Enhver snak om adoption må derfor starte med, at man genemtænker, hvad det vil betyde for barnet eller den unge pludselig at blive stillet over for en adoptionsbeslutning. Hvordan vil barnet opleve, at det påvirker de etablerede relationer? Hvad sker der, hvis man ved en adoption bryder dem? Og helt centralt: hvilken indflydelse har børnene og de unge på den beslutning? Ingen af delene er besvaret i lovforslaget.

TABUKA har tidligere påtalt, at barnet ved en tvangsadoption helt mister retten til at have kontakt til deres forældre, søskende og netværk. Det vil også være tilfældet her, uanset at vi fra vores eget liv ved, hvor meget søskende og andre slægtninge kan betyde for anbragte. De kan være vores nærmeste livsvidner og de mennesker, der er tættest på os. Og dem, vi i praksis skal have som netværk, når vi skal leve vores liv som voksne. Det er dybt urimeligt bare at afbryde de relationer med en tvangsadoption, efter at Ungdomskriminalitetsnævnet har anbragt os i en periode. Vi mener, at det aktuelle forslag endnu stærkere understreger, at børn og unge, hvor der planlægges en tvangsadoption, bør have konkrete rettigheder til bl.a. at bestemme, om de vil have fortsat kontakt til deres familie og slægt.

Vi frygter bureaukrati og rod

Lovforslagene indfører en dobbeltadministration med både kommuner, Ungdomskriminalitetsnævnet og Ungekriminalforsorgen. Det i sig selv er meget svært at få til at fungere. Det

vil give problemer, når nævnet bestemmer, hvad kommunen skal gøre, selvom det ikke kender de konkrete muligheder i kommunen. Det kan endda gøre det uden at skulle betale selv. Hvordan skal kommunen kunne udmønte en plan for den kommunale indsats, som nævnet har besluttet i al hast? Og hvordan skal kommunen føre tilsyn og følge op på det? Både kommunen og Ungekriminalforsorgen skal føre tilsyn og følge op, og afgrænsningen mellem dem ser uklar ud. Tilsvarende vil det være uklart, hvad der skal ske, når kommunen ændrer det, nævnet har besluttet i et forbedringsforløb, fordi den mener, at der er fagligt belæg for noget andet. Hvem har så i praksis kompetencen til at beslutte? TABUKA frygter, at den kvalitet og styrke, der har været i den hidtidige indsats bliver skadet med den uklare rollefordeling mellem kommune og Ungdomskriminalitetsnævn.

Med venlig hilsen

Sisse Bøgild

Formand for TABUKA, Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

Den 08/10-2018
J.nr. 40A-ØL-75-18
Init: RSL

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt pr. e-mail til: STHI@sm.dk og p-boern@sm.dk

Børne- og Socialministeriet har ved brev af 4. september 2018 (Sagsnr. 2018-4653) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Styrket anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre, ensrettet indsats for anbragte).

I den forbindelse skal jeg udtale følgende:

Det fremsendte udkast til lovforslag indeholder i det væsentlige konsekvensændringer som følge af udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Vestre Landsret har den 8. oktober 2018 afgivet høringssvar på vegne af begge landsretter til Justitsministeriet om dette udkast til lovforslag. Jeg kan henvise til dette høringssvar, idet udkastet fra Børne- og Socialministeriet ikke giver anledning til at fremkomme med særskilte bemærkninger.

I præsidentens fravær

Ejler Bruun

Ellen Bäck Forsbo

Til:
Børne-og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Høringssvar til "Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn"

11. september 2018
Side 1 af 3

Aarhus Kommune er ikke selvstændig høringspart men vil gerne benytte muligheden for, at afgive høringssvar til høringsmaterialet til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn. Lovgivningsændringerne vurderes at få betydning for og indvirkning på vores kriminalitetsforebyggende arbejde.

SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Socialforvaltningen
Aarhus Kommune

Indledende bemærkninger

Aarhus Kommune og Østjyllands Politi har en lang og god tradition for tæt tillidsfuldt samarbejde, fælles strategier og faglige tilgange såvel som en tæt relationel koordinering omkring kriminalitetsforebyggelse i arbejdet med børn og unge. Grundlæggende er tilgangen, at arbejde med at reducere de unges udsathed og de risikofaktorer, som er til stede i deres livssituation. Herunder er det også af afgørende betydning, at der arbejdes med de familieproblematikker og familiedynamikker, de indgår i. Det kræver et stort samarbejde på tværs af myndigheder – og i tæt samarbejde med de betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne. Det er afgørende, at vi hjælper de unge med at tro på og have tillid til alternative veje at gå – med fokus på uddannelse og beskæftigelse – som nogle af de mest effektive værktøjer til kriminalitetsforebyggelse vi kan arbejde med.

Ledelse og Politisk betjening
Jægergården, Værkmestergade
15 B
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00

E-mail:
social@aarhus.dk
Direkte e-mail:
sigre@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Aarhus Kommune deler reformens intention om at bekæmpe ungdomskriminalitet. Samtidig glæder vi os over udgangspunktet, hvor stadig flere unge på landsplan og i Aarhus Kommune holder sig ude af kriminalitet. Afsættet er således, at de nuværende indsatser på området har haft betydelig effekt.

Sag: 18/047664-8
Sagsbehandler:
Signe Reichenbach
Louise Hørluck

Aarhus Kommune har en række opmærksomhedspunkter i relation til reformen, som vi gerne vil bidrage med i høringsfasen.

Begrænsning af det kommunale selvstyre

Aarhus Kommune bemærker, at der er tale om en begrænsning af det kommunale selvstyre. Det fremgår af lovforslagets indledende bemærkninger, at det skal sikres, at kommunerne iværksætter de nødvendige indsatser. Ved oprettelsen af et ungdomskriminalitetsnævn, der skal træffe afgørelse i forhold til den beskrevne målgruppe, løftes kompetencen fra kommunerne. Der er således tale om, at de enkelte kommuner ikke længere har den samme kompetence i forhold til at beslutte, hvilken social indsats der er relevant i forhold til det kriminalitetsforebyggende arbejde i forhold til det enkelte barn.

Oprettelse af parallelsystem

Aarhus Kommune bemærker, at der sker oprettelse af et parallelt bureaukratisk system ved nedsættelsen af et ungdomskriminalitetsnævn, der skal træffe afgørelse i sager, hvor det i dag er enten kommunen eller børn og ungeudvalget, der træffer afgørelse.

Til:
Børne-og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

11. september 2018
Side 2 af 3

Manglende præciseringer omkring underretningspligten

Det er ikke beskrevet i bemærkningerne i lovforslaget, hvordan Politiet skal forholde sig til underretningspligten efter servicelovens § 154 i forbindelse med vurderingen af, om sag skal henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er på samme måde ikke beskrevet, hvordan kommunen skal forholde sig til oplysninger, som de modtager i forbindelse med det nye nævns arbejde, herunder særligt i hvilke situationer modtagelse af oplysningerne skal betragtes som en underretning.

Tilsidesættelse af socialfagligheden

Aarhus Kommune bemærker med skepsis, at der er tale om et paradigmeskifte gående fra en social indsats til et mere udpræget fokus på straf og konsekvens uden faglig evidens for effekten heraf. Aarhus Kommune vurderer, at det i det kriminalitetsforebyggende arbejde med de 10-16 årige er afgørende, at vi bevarer et socialfagligt helhedsperspektiv, som ikke kun forholder sig til børnenes og de unges handlinger – men arbejder med at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, der er tilstede i deres livssituation. Herunder er det også af afgørende betydning, at der arbejdes med de familieproblematikker og familiedynamikker, de indgår i. Det kræver et stort samarbejde på tværs af myndigheder – og med de betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne. Det er afgørende, at vi hjælper unge med at tro på og have tillid til alternative veje at gå – med fokus på uddannelse og beskæftigelse – som nogle af de meste effektive værktøjer til kriminalitetsforebyggelse, vi kan arbejde med.

Børn og Ungepålæg samt forældrepålæg

Anvendelse af pålæg for børn og unge i risikozonen og deres forældre må ikke stå alene

Aarhus Kommune vurderer, at det i det kriminalitetsforebyggende arbejde med de 10-16 årige er afgørende, at vi bevarer et socialfagligt helhedsperspektiv, som ikke kun forholder sig til børnenes og de unges handlinger – men arbejder med at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, der er tilstede i deres livssituation. Herunder er det også af afgørende betydning, at der arbejdes med de familieproblematikker og familiedynamikker, de indgår i. Det kræver et stort samarbejde på tværs af myndigheder – og med de betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne. Det er afgørende, at vi hjælper de unge med at tro på og have tillid til alternative veje at gå – med fokus på uddannelse og beskæftigelse – som nogle af de mest effektive værktøjer til kriminalitetsforebyggelse, vi kan arbejde med.

Mere fleksibilitet i anvendelsen af Børne- og Ungepålæg og forældrepålæg

Aarhus Kommune er positive overfor, intentionen om, at brugen af såvel børne- og ungepålæg og forældrepålægget gøres mere fleksibelt. Effekten af lovforslaget vurderes dog begrænset, da pålæggene kun har effekt såfremt familien er egnet og modtagelig herfor, hvilket vil kræve en grundig socialfaglig vurdering af familien.

Til:
Børne-og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

11. september 2018
Side 3 af 3

Tiltag vedrørende delvist lukkede og sikrede institutioner

Ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge

Aarhus Kommune ser positivt på en ensretning af indsatserne overfor de anbragte kriminalitetstruede unge. Dog er det, som det også nævnes i bemærkningerne til lovforslaget vigtigt, at vi fastholder individuelt tilrettelagte forløb der ikke udelukkende fokusere på det overordnede institutionsperspektiv.

Styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner

Aarhus Kommune har tidligere påpeget behovet for at udvide rammerne for undersøgelse af personer og rum til også at omfatte tøjskifte, med henblik på at sikre, at der ikke medbringes euforiserende stoffer eller farlige genstande på anbringelsesstedets matrikel. Det er dog afgørende, at der formuleres tydelige retningslinjer, der angiver, hvordan den udvidede mulighed for personaleundersøgelse skal gennemføres med henblik på at forebygge, at barnet eller den unge har en oplevelse af at blive krænket.

Aarhus Kommune er positive overfor at udvide reglerne på området for kontrol med kommunikation. Lovforslaget vurderes dog, at gå for langt idet det vil gælde alle børn og unge på en institution og ikke kun de, der er underlagt brev-og telefonkontrol. Aarhus Kommune så hellere, at der var mulighed for, at et anbringelsessted kan søge om tilladelse til i en kortere periode af kunne tage mobilen fra et barn eller en ung, mens der pædagogisk arbejdes med at understøtte en "sund" mobil og internetadfærd.

Et overordnet opmærksomhedspunkt er, at der med lovforslaget vil blive stillet højere krav til de enkelte institutioner. Skærpede krav fra tilsynet, efteruddannelse af personale samt styrkelse af sikkerheden på de sikrede eller delvist sikrede institutioner herunder døralarmer, videoovervågning af fællesarealer samt udvidet adgang til kropsvisitation vil - alt andet lige - betyde øgede udgifter til institutionsdrift og dermed til kommunerne.